

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΤΕΧΝΗ

Ὁ κατακτητὴς ἄλλων
εἶναι δυνατός·
ἀλλὰ ὁ κατακτητὴς
τοῦ ἴδιου τοῦ ἑαυτοῦ του
εἶναι κραταιός.

ΛΑΟ-ΤΣΕ

ΕΤΟΣ 15ον ΤΕΥΧΟΣ 84

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1970

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ (Δραγατσανίου 6)

(Δευτέρα καὶ Παρασκευὴ 10 — 12)

		Δρχ.
H. P. Blavatsky	Τὸ Κλειδὶ τῆς Θεοσοφίας ἄδ. 60 δεμ.	80
»	Στὴ χώρα τῶν Γαλάζιων Βουνῶν	20
Annie Besant	Μελέτη ἐπὶ τῆς Συνειδήσεως ἄδ. 50 δεμ.	70
»	Πρὸς τὴν Μύησιν	20
»	Μετενσάρκωση	10
»	Κάρμα	10
C. Leadbeater	Σ' ἐκείνους ποὺ πενθοῦν	10
Besant-Leadbeater	Ὁ Ἀστρικὸς Κόσμος	10
Ed. Arnold	Τὸ Φῶς τῆς Ἀσίας	30
Th. Pascal	Ἡ Θεοσοφία εἰς ὀλίγα κεφάλαια	10
J. van der Leeuw	Θεοὶ ἐν ἐξορία	10
C. Jinarajadasa:	Ἀπόκρυφος ἐξέλιξις Ἀνθρωπότητος	100
N. Sri Ram	Προσέγγισις πρὸς τὴν Πραγματικότητα	30
»	Αἱ βαθύτεραι ὄψεις τῆς Ζωῆς	30
∴ ∴	Φῶς στην Ἀτραπό	15
Krishnamurti	Στὰ πόδια τοῦ Διδασκάλου (ἔκδ. 1966)	15
»	Τὸ Βασίλειον τῆς Εὐδαιμονίας	20
»	Ἡ Πηγὴ τῆς Σοφίας	20
»	«Δελτίον Ἀστέρος» Τόμ. 1931 - 34 ἕκαστ.	30
»	10 Ὁμιλίαι εἰς Ὀχάϊ 1944	80
»	Ἐλευθερία, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος δεμ.	90
»	Στοχασμοὶ πάνω στὴ ζωὴ (Β΄ σειρά)	70
»	Ἐκπαίδευσι καὶ σημασία ζωῆς ἄδ. 45 δεμ.	65
Ἰω. Βασιλῆς:	Τὸ σημειωματάριο ἑνὸς Μύστου	50
Κ. Κιτρινιάρης	Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς	40
Γεώργ. Μαλτέζος	Τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια	50
Κ. Μελισσαρόπουλος	Ἀποκρυφισμὸς καὶ Μυστικισμὸς ἄδ.25 δ.	40
»	Μ ε λ ε τ ή μ α τ α ἄδ. 50 δεμ.	70
»	Εἰσαγωγὴ στὴ Θεοσοφία ἄδ. 60 δεμ.	80
»	Τὰ βήματα τῆς Φιλοσοφίας ἄδ. 50 δεμ.	70
»	ΜΗΤΙΣ (Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας) δεμ.	70
»	Ὁ Κομήτης (Θέατρο ἰδεῶν)	30
»	«Ἀγνώστῳ Θεῷ»	10

ΠΕΡΙΟΔ. «ΙΛΙΣΟΣ», Τόμοι 1960, 64, 65, 66, 69 χαρτόδ. δρχ. 60
«ΙΛΙΣΟΣ» Ἐπιλογὴ ἐτῶν 1956 - 58 & 1959 - 61 ἑκάστη χρυσόδ. 90
Διὰ τοὺς συνδρομητὰς ἐσωτερικοῦ τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ» 70

Ἀποστείλατε τὸ ἀντίτιμον, διὰ νὰ τὰ λάβετε ταχυδρομικῶς.

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΙΛΙΣΟΥ ΔΡΑΧ. 10

ΙΛΙΣΣΟΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ
Δραγατσανίου 6 (Πλ. Κλαυθμῶνος), ΑΘΗΝΑΙ - 122

Διευθυντὴς ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
'Επιμελητὴς ὕλης ΧΡΙΣΤΟΣ ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ 15ον ✱ Νοέμβριος—Δεκέμβριος 1970 ΤΕΥΧΟΣ 84

Σύμβολα καὶ θρῦλοι στὸ πνεῦμα τῶν Χριστουγέννων

Τῆς Mattie Luise Moore

Τὸ πνεῦμα τῶν Χριστουγέννων μᾶς ἔρχεται ἀπὸ μερικὰ σύμβολα, ποὺ ἔχουν συνδυασθῆ πρὶν ἀπὸ πολὺν καιρὸ μὲ τελετὲς τῆς ἐποχῆς. Τὰ σύμβολα αὐτὰ ἀποκαλύπτουν τὴν βαθμιαία ἀνάπτυξι τῶν βασικῶν ἰδεῶν ποὺ ὑποβάλλονται συνεχῶς σὲ νέες ἑρμηνεῖες. Τὰ Χριστούγεννα θὰ ἦταν ἡ μεγαλύτερη πνευματικὴ πεῖρα ἂν θὰ μπορούσαμε νὰ γίνωμε δεκτικοὶ στὴν ἐπαφὴ τοῦ θρύλου ποὺ περιβάλλει αὐτὸν τὸν ἑορτασμό. Δὲν ἔχει σημασία ἂν τὰ σύμβολα τῶν Χριστουγέννων ἐπήγασαν ἀπ' τὰ 'Ανατολικὰ ἔθνη καὶ σὲ προχριστιανικοὺς χρόνους. 'Ανήκουν σὲ ἕνα παγκόσμιο πρότυπο ὡραίων ἀναμνήσεων. Μᾶς λένε πὼς ὁ ἄνθρωπος αὐτομάτως πάντα ἀγαπᾶ τὸ ὡραῖο κι' ἐπιθυμεῖ νὰ κάνη τὸ καλό. Μεγάλες κι' εὐγενικὲς ψυχὲς ἔζησαν κι' ἐργάσθηκαν αἰῶνες πρὶν ἀπὸ τὸ θαῦμα τῆς Βηθλεέμ. Δὲν ὑπάρχει ἀρχαῖο καλὸ καὶ σύγχρονο καλό. ὑπάρχει μόνο ἡ ἴδια ἡ καλωσύνη ποὺ κινεῖται μέσα στὸ χρόνο. Πολλὲς παράξενες συνήθειες καὶ περίεργες ἱεροτελεστίες συναντήθηκαν καὶ ἀνακατεύτηκαν. Καὶ εἶναι πραγματικὰ θαυμαστὸ καὶ ὡραῖο ἂν κάποιο κομμάτι ἀπὸ τὰ Χριστούγεννά μας ἦρθε ἀπ' τὴν 'Αρχαία Αἴγυπτο, ἢ τὴν 'Ινδία, ἢ τὴν 'Αφρική, ἢ ἀκόμη κι' ἀπὸ τὴν μακρυνὴ Κίνα. Αὐτὲς εἶναι χῶρες πάνω στὸν χάρτη, ἀλλὰ οἱ

ἄνθρωποι ποὺ τὶς κατοικοῦν εἶναι ἕνα δημιούργημα τοῦ Θεοῦ. Στὴν καρδιὰ καὶ στὴν ψυχή τους οἱ ἐλπίδες καὶ οἱ φόβοι τους εἶναι σὰν τοὺς δικούς μας.

Πολλὲς χῶρες ἔχουνε λαϊκοὺς θρύλους μὲ τοὺς ὁποίους ὑποστηρίζουν πὼς ἔδωσαν τὸ χριστιανικὸ δέντρο στὸν κόσμο. Τὸ πεῦκο, τὸ ἔλατο, τὰ ἀειθαλῆ, ἔχουν ἀνέκαθεν συνδεθεῖ μὲ τὴν ἰδέα τῆς ἀθανασίας, σὰν σύμβολα νίκης τῆς ζωῆς κατὰ τοῦ θανάτου. Κλωνάρια ἀπὸ κυπαρίσι, κέδρο ἢ ἔλατο χρησίμευαν γιὰ νὰ στολίσουν ἀρχαίους βωμούς, ὅπως ἀναφέρει καὶ ἡ Βίβλος. Ἡ ἀγκαθωτὴ μυρίκη ἐθεωρεῖτο ἱερὴ ἀπὸ τοὺς πρώτους Ἄραβας, καὶ ὑποτίθεται ὅτι ἀπὸ τὰ κλωνάρια της ἔπλεξαν τὸν ἀκάνθινο στέφανο ποὺ ἔβαλαν στὴν κεφαλὴ τοῦ Ἰησοῦ. Ἡ μυρίκη ἔχει μιὰ παράξενη καὶ θαυμαστὴ ζωτικότητα, γιατὶ ὅταν κόβεται καὶ τοποθετεῖται σὲ παραστάδες ριζώνει καὶ πετᾶ βλαστούς. Κι' ἐδῶ ἡ ἐπιμονὴ ὡς πρὸς τὴ ζωὴ εἶναι τόσο ἀξιοσημείωτη ὥστε προκαλεῖ τὸν λαϊκὸ σεβασμό.

Ἕνας ἀρχαῖος Σκανδιναυϊκὸς μῦθος ἀναφέρει γιὰ ἕνα ἔλατο, ποὺ φύτρωσε στὸ αἱματωμένο ἔδαφος, ὅπου δύο ἐρασταὶ βρῆκαν ἕνα βίαιο θάνατο. Κάποια νύχτα, κατὰ τὴν ἐποχὴ τῶν Χριστουγέννων φάνηκαν μυστηριώδη φῶτα, σὰν κεριὰ πάνω στὰ κλαδιά του καὶ οὔτε ὁ ἄνεμος, οὔτε ἡ καταιγίδα μπόρεσαν νὰ τὰ σβήσουν.

Ὑπάρχει ἕνας θρῦλος Γαλλικὸς τοῦ 13ου αἰῶνος γιὰ ἕναν θαυμαστὸ ἱππότη, ὁ ὁποῖος ἐνῶ διέσχιζε ἕνα σκοτεινὸ δάσος βρῆκε ἕνα δέντρο πελώριο, ποὺ ἦταν γεμάτο ἀναμμένα κεριά. Μερικὰ ἀπ' αὐτὰ στέκονταν ὄρθια πάνω στὰ κλαδιά, ἄλλα εἶχαν γύρει σὲ σχῆμα λοξό. Στὴν κορυφὴ τοῦ δέντρου ἦταν τὸ ὅραμα ἑνὸς ὡραίου παιδιοῦ μὲ φωτοστέφανο. Δὲν ὑπῆρχε ψυχὴ ζῶσα ἐκεῖ γύρω καὶ ὁ ἱππότης ἀπομακρύνθηκε γεμάτος θαυμασμό. Ὁ Πάπας τὸν κάλεσε νὰ δώση ἐξηγήσεις, κι' ἐκεῖνος ἐδήλωσε ὅτι τὸ δέντρο, χωρὶς ἀμφιβολία, παρίστανε τὸ ἀνθρώπινο γένος. Τὸ παιδὶ ἦταν ὁ Σωτὴρ καὶ τὰ ὄρθια καὶ γερμένα κεριὰ ἦσαν καλοὶ καὶ κακοὶ ἄνθρωποι. Ἐδῶ βλέπομε τὸν συμβολισμὸ τοῦ Δένδρου τῆς Ζωῆς διακοσμημένου μὲ τὶς πράξεις τῶν θνητῶν. Ἕνα χριστουγεννιάτικο ὑπόγευμα ὁ Μαρτῖνος Λούθηρος, ποὺ ὁδοιποροῦσε μόνος σ' ἕνα χιονισμένο μέρος, ξαφνικὰ ἐντυπωσιάσθηκε μὲ χιλιάδες ἀκτινοβόλα ἀστέρια ποὺ κρέμονταν πάνω ἀπ' τὴ γῆ. Ὅλος ὁ κόσμος ἔλαμπε μ' ἕνα παράδοξο καὶ θαυμαστὸ φῶς, καὶ τὰ φωτεινὰ σημεῖα στὸν οὐρανὸ ἦσαν ἀνακατεμένα μὲ τὰ σκιερὰ δέντρα κατὰ μῆκος τοῦ δρόμου.

Ὁ Λούθηρος συγκινήθηκε βαθειά, καὶ ὅταν ἐπέστρεψε στὸ σπίτι προσπάθησε νὰ ἐξηγήση τὰ αἰσθήματά του στὴν σύζυγο καὶ στὰ παιδιά του. Βγῆκε ἔξω στὸν κῆπο κι' ἔκοψε ἕνα μικρὸ ἔλατο ποὺ τοποθέτησε στὸ δωμάτιο τῶν παιδιῶν. Στερέωσε κεριὰ στὰ κλωνάρια του καὶ τὰ ἄναψε. Ὑπάρχει μιὰ λαϊκὴ ξυλογραφία, ποὺ παρουσιάζει τὸν Λούθηρο καθισμένον ἀνάμεσα στὴν οἰκο-

γένειά του μὲ ἕνα φωτισμένο χριστουγεννιάτικο δέντρο πάνω στὸ τραπέζι. Σ' αὐτὸν τὸ συμβολισμὸ τὸ δέντρο παριστάνει τὴν γῆ καὶ τὰ κεριὰ τὸν ἔναστρο οὐρανό. Στὸ μυστήριο τῶν Χριστουγέννων οἱ Οὐρανοὶ στολίζουν τὴν Γῆ. Ἔχουν ἑνωθεῖ καὶ μοιράζονται μιὰ κοινὴ δόξα.

Πυραμίδες ἢ κῶνοι ἀπὸ πράσινο χαρτὶ ποὺ σκεπάζονται μὲ στεφάνια καὶ κεριά, ἀντικαθιστοῦν κάποτε τὰ χριστουγεννιάτικα δέντρα στὴν Γερμανία. Εἶναι περίεργο ὅτι παρόμοιες πυραμίδες στολισμένες μὲ ἄνθη μεταφέρονται σὲ γαμήλιες πομπὲς στὴν Ἰνδία. Αὐτὰ τὰ δέντρα παριστάνουν τὸ Παγκόσμιο Δένδρο ἢ τὸ εὐῶδες Δένδρο τοῦ Χρόνου, ἢ τὸ ἀνθισμένο δέντρο μὲ τὰ τέλεια δῶρα ποὺ φύτρωσε στὶς πλαγιὲς τοῦ Μερού, τοῦ ὄρους τῶν θεῶν. Τὰ σύμβολα τοῦτα εἶναι εὐχὲς γιὰ μιὰ καλὴ τύχη, γιὰ χρόνια πολλὰ καὶ εὐτυχισμένα, μὲ πολλὰ παιδιά. Ἐπίσης τὸ δέντρο σημαίνει παγκόσμια ἐνέργεια ἀπ' τὴν ὁποία ὅλοι ἐξαρτόμεθα.

Στὴν Ἰαπωνία τὸ ἔλατο συμβολίζει δύναμι, τιμή, ἀκεραιότητα, θάρρος καὶ ἀφοσίωσι στὴν ἀλήθεια. Μὲ τὴν τέχνη τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, τὸ πεῦκο φαίνεται σὰν ἄγρυπνος φρουρὸς σὲ κάποιον ἀπόκρημνο βράχο. Αὐτὴ ἡ μοναξιά του τοῦ δίνει δύναμι, καὶ μπορεῖ νὰ ἐπιζήση στὴν καταιγίδα ὅπως καὶ στὴν κακοκαιρία. Ἕνα κλωνάρι ἀπὸ ἔλατο σημαίνει: «Ἔχετε γειά, χαρά, ἡ σκέψι μας εἶναι μαζί σας καὶ ἡ ἀγάπη μας θὰ σᾶς καθοδηγῆ». Τὸ ἔλατο εἶναι τὸ δέντρο τῆς εἰρήνης καὶ ἀπ' αὐτὸ οἰκοδομεῖται ὁ οἶκος. Εἶναι τὸ σύμβολο αἰώνιας ζωῆς γιατὶ οἱ κλάδοι του εἶναι ἀειθαλεῖς καὶ ὑψώνεται πρὸς τὸν οὐρανὸ μὲ ἕνα μοναδικὸ κλωνάρι. Αὐτὸ λοπὸν εἶναι τὸ δέντρο τοῦ μικροῦ Χριστοῦ, στὸ ὁποῖο μαζεύονται πνεύματα ἀγαθὰ μέσα στὴν οἰκογενειακὴ ἑστία. Δὲν παρουσιάζεται ἐκεῖ ποὺ γίνονται τὰ ἔργα τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ ἐκεῖ ποὺ ἀνταλλάσσονται τὰ δῶρα καὶ ἐξασκεῖται ἡ καλωσύνη.

Περίπου κατὰ τὴν περίοδο τῶν Χριστουγέννων οἱ Ἑβραῖοι ἔχουν τὴν Ἑορτὴ τῶν Φώτων. Καὶ ἐπειδὴ τὰ ἀναμμένα κεριὰ εἶναι ἕνα χαρακτηριστικὸ αὐτῆς τῆς τελετουργίας, πρέπει νὰ φωτίζουν κάθε σπιτικὸ στὴ Βηθλεὲμ καὶ Ναζαρὲτ καὶ σὲ πολλὰ ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου τὸν ἴδιο περίπου χρόνο μὲ τὴν γέννησι τοῦ Σωτῆρος. «Χανούκα», ἡ Ἑορτὴ τῶν Φώτων τελεῖται σὰν ἀνάμνησις τῆς ἀφιερώσεως τοῦ Ναοῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ τῶν μεγάλων νικῶν τῶν Μακκαβαίων ποὺ ἔφεραν τὴν θρησκευτικὴ ἐλευθερία καὶ τὴν ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία στὸν ἀρχαῖο ἰουδαϊκὸ λαό.

Τὸ κερὶ ἔγινε σύμβολο τοῦ φωτὸς τῆς ψυχῆς, ὅπου ἡ μικρὴ φλόγα καίει μέσα στὸν ἄνθρωπο γιὰ νὰ κατανοεῖ αὐτὸ ποὺ μελετᾶ. Τὸ φῶς τῆς κατανοήσεως διαλύει τὰ σκότη καὶ νικᾶ κάθε ἀμφιβολία, φόβο καὶ μῖσος· γιατὶ ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ ζήση στὸ σκότος ἂν τὸ φῶς καίει σταθερὰ μέσα του. Τὰ Χριστούγεννα μοιραζόμαστε τὸ φῶς ποὺ φέγγει στὰ παράθυρα τοῦ σπι-

τιοῦ μας γιὰ νὰ θυμίζει στοὺς περαστικοὺς ὅτι τὸ φῶς τῆς ψυχῆς μας εἶναι ἔντονο τὶς ὧρες αὐτὲς τῆς ἐπίσημης λειτουργίας.

Καὶ ἡ Μουσικὴ ἔχει συνδυασθεῖ μὲ τὴν περίοδο τῶν Χριστουγέννων· ἀλλὰ οἱ πρῶτοι ὕμνοι καὶ οἱ λιτανεῖες ποὺ γράφτηκαν στὴ Λατινικὴ δὲν ἦσαν πολὺ κατάλληλοι γιὰ λαϊκὴ χρῆσι. Κατὰ τὴν παράδοσι, τὸ Δόξα ἐν Ὑψίστοις, ὁ ὕμνος ποὺ ἔψαλλαν οἱ ἄγγελοι στὴ γέννησι τοῦ Χριστοῦ ἦταν τὸ πρῶτο χαρούμενο ᾆσμα.

Πιστεύεται ὅτι οἱ ὕμνοι σὲ ἁπλῆ γλῶσσα εἰσήχθησαν ἀπὸ τὸν Ἅγιο Φραγκῖσκο τῆς Ἀσίζης, ὁ ὁποῖος ἐπιθυμοῦσε νὰ φέρῃ τὸ μυστήριο τῆς Γεννήσεως πιὸ κοντὰ στὴ ζωὴ τοῦ λαοῦ. Εἶχε γίνει συνήθεια στοὺς ραψωδοὺς νὰ συνεισφέρουν στὴ χαρὰ τῶν ἑορτῶν. Οἱ λαϊκὲς μελωδίες συντελοῦν στὸ πνεῦμα τῆς περιστάσεως, ἐμπνέοντας φιλία καὶ εὐθυμία. Ἡ Μουσικὴ εἶναι μιὰ παγκόσμια γλῶσσα καὶ εἴτε καταλαβαίνομε τὰ λόγια, εἴτε ὄχι, αἰσθανόμαστε τὸ πνεῦμα πίσω ἀπ' αὐτά, καὶ ἡ πίστι κι' ἡ ἐλπίδα πλημμυρίζουν τὴν καρδιά μας.

Τὸ μασκάρεμα ἦταν συχνὰ ἕνα χαρακτηριστικὸ τῆς χριστουγεννιάτικης γιορτῆς, καὶ ἡ συνήθεια αὐτὴ φαίνεται πὼς προῆλθε ἀπὸ τὰ ρωμαϊκὰ χρόνια. Στὸν ἀρχαῖο εἰδωλολατρικὸ κόσμο πίστευαν ὅτι οἱ θεοὶ μποροῦσαν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὴ γῆ μεταμφιεσμένοι σὲ θνητούς. καὶ θὰ ἦταν μεγάλη ἀβλεψία ἂν δὲν τοὺς καλωσώριζαν μὲ γενναιοδωρία. Ἔτσι καὶ τὰ Χριστούγεννα ἔγιναν μία περίοδος γιὰ ἀνοιχτὸ σπίτι, ἴσως γιατὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ Πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ μπορεῖ νὰ μπῆ μὲ κάποια ἀσυνήθιστη ὁμοιότητα.

Τὸ μασκάρεμα ἐθεωρεῖτο ἐπίσης συμβολικὸ τῆς ἐπισκέψεως τῶν Μάγων στὴ Βηθλεέμ. Τὸ 1377, πολῖτες τοῦ Λονδίνου, κἄπου 130, μεταμφιεσμένοι ποικιλοτρόπως, πρόσφεραν τὰ σέβη τους στὸν πρίγκηπα Ριχάρδο. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ντυμένοι μὲ βασιλικὸ ἱματισμὸ καὶ πάνω σὲ θαυμάσια ἄλογα, ζωντάνευαν προφανῶς τὴν ἐπίσκεψι τῶν Μάγων ποὺ ἦρθαν νὰ τιμήσουν τὸν Χριστό. Μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἐμαύρισαν τὰ πρόσωπά τους γιὰ νὰ μιμηθοῦν τοὺς Ἀσιάτες καὶ Ἀφρικανούς. Πρόσφεραν τρία χρυσᾶ ἀντικείμενα στὸν πρίγκηπα, ἕνα κύπελλο, ἕνα ποτήρι καὶ ἕνα κουδούνι. Μὲ τὴν ἐπίδειξι αὐτὴ οἱ Λοντρέζοι ἐξεπλήρωσαν τὴν ἀρχαία ὑπόσχεσι ὅτι στὰ πόδια τοῦ Ἁγίου Παιδὸς ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θὰ ἔπρεπε νὰ κλίνουν τὸ γόνυ καὶ ὅλα τὰ ἔθνη νὰ προσφέρουν τὴν εὐλάβειά τους.

Μέσα στὶς χριστουγεννιάτικες παραδόσεις εἶναι καὶ τούτη, ὅπου ὁ Ἅγ. Φραγκῖσκος τῆς Ἀσίζης εἰσήγαγε τὴν σκηνὴ τῆς Γεννήσεως ποὺ βλέπομε συνήθως σὲ Λατινικὲς ἐκκλησίες, καὶ τώρα σὲ πολλὲς Διαμαρτυρόμενες. Ἡ γέννησι τοῦ Χριστοῦ παριστάνεται μὲ μικρὲς μορφὲς τοποθετημένες κατὰ τρόπο ποὺ νὰ μοιάζῃ μὲ τὴν φάτνη. Τέτοιες ζωηρὲς ἀναπαραστάσεις ἦσαν χρήσιμες τὶς ἡμέρες ἐκεῖνες, ὅπου οἱ ἄνθρωποι δὲν μποροῦσαν νὰ διαβάζουν οὔτε νὰ γράφουν,

καὶ ὅπου ἡ θρησκεία συχνὰ παρουσιάζετο σ' αὐτοὺς μὲ σκηνὲς στὶς εὐρύχωρες πλατεῖες μπροστὰ στὶς μητροπόλεις. Ὅπως καὶ ἡ μουσική, οἱ ἀπεικονίσεις ἐκεῖνες ξεπερνοῦσαν τοὺς φραγμοὺς τῆς γλώσσας καὶ ἔτρεφαν τὸν σεβασμὸ ποὺ οἱ ἄνθρωποι ἀγαποῦν νὰ αἰσθάνωνται καὶ νὰ ἐκφράζουν σὲ παρόμοιες περιστάσεις.

Ὁ ἰξὸς εἶναι παράσιτο ποὺ πιάνεται πολὺ σφικτὰ πάνω στὰ δέντρα καὶ γενικὰ ζῇ ὅσο καὶ τὸ ἴδιο τὸ δέντρο.

Στὴ Γερμανία ἡ λέξι γιὰ τὸ φυτὸ αὐτὸ σημαίνει «θεραπεύω τὰ πάντα», καὶ πίστευαν πὼς εἶχε μυστικὲς καὶ μαγικὲς δυνάμεις. Οἱ ἀρχαῖοι πίστευαν πὼς ὁ ἰξὸς τρεφόταν μὲ ἀέρα καὶ φῶς, καὶ μὲ τὶς ἀκτῖνες τῆς σελήνης. Ὅταν τὸν ἔκοβαν δὲν ἔπρεπε ποτὲ ν' ἀγγίξῃ τὴ γῆ γιατὶ οἱ δυνάμεις του θὰ μποροῦσαν νὰ καταστραφοῦν. Ὑπῆρχε ἕνας θρησκευτικὸς συμβολισμὸς σχετικὰ μ' αὐτὸ τὸ φυτό, ποὺ μπορεῖ νὰ προῆλθε ἀπὸ τὴν ἰδέα ὅτι συμβολίζει τὸ ἀσταθὲς τῆς σχέσεως μεταξὺ σώματος καὶ ψυχῆς. Ὅπως ἡ ψυχή, ὁ ἰξὸς εἶναι συνδεδεμένος πρὸς ἕνα σῶμα ἀλλὰ ἔχει μιὰ χωριστὴ ὕπαρξι στὸν χῶρο, καὶ δέχεται μέσα του παράξενες ἐνέργειες καὶ δυνάμεις ποὺ κινοῦνται στὸν ἀέρα. Ἡ παρουσία τοῦ ἰξοῦ στὶς οἰκογενειακὲς ἑστίες τῶν ἀρχαίων, ἐθεωρεῖτο μιὰ εὐλογία. Κι' ἐδῶ ἔχομε μιὰν ἀπὸ τὶς ὡραιότερες πολλὲς συνήθειες, θρησκευτικὴ στὴν ἀρχική της σημασία. Δὲν θὰ ἦταν ὑπερβολὴ ἂν ποῦμε ὅτι τὸ νὰ βρίσκεται κανεὶς κάτω ἀπὸ τὸν ἰξὸ σημαίνει πράγματι νὰ βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴν πτέρυγα τοῦ Πνεύματος τῆς Ζωῆς, ἢ νὰ δέχεται τὴν προστασία τῆς δυνάμεως τῆς ψυχῆς.

Δὲν θὰ ἦταν πλήρης ἡ ἀφήγησί μας γιὰ τὰ Χριστούγεννα χωρὶς ν' ἀναφέρωμε τὸν SANTA CLAUS. Τὸ ὄνομα εἶναι, καθὼς λένε, μιὰ Ἀμερικάνικη ἀποικιακὴ προφορὰ ἀπὸ τὴν Ὁλλανδικὴ «SANT NICOLASS». Ἱστορικῶς σὰν Ἅγιος Νικόλαος, γεννήθηκε στὰ Πάταρα τῆς Λυκίας καὶ μολονότι κοσμικὸς ἔγινε ἐπίσκοπος Μύρων χάρι στὴν ἐξαιρετική του εὐσέβεια. Πέθανε στὸ 343. Στὴν χριστιανικὴ τέχνη παριστάνεται συνήθως μὲ ἔνδυμα Ἐπισκόπου, συνοδευόμενος ἀπὸ τρία παιδιὰ μὲ τρία βαλάντια. Ἀπὸ τὴν νεαρή του ἡλικία ὁ Ἅγιος αὐτὸς ἔτρεφε μεγάλη εὐλάβεια γιὰ τὸ παιδὶ Ἰησοῦν καὶ ἐξασκοῦσε καθ' ὅλη τὴ ζωή του τὶς παιδικὲς ἀρετὲς τῆς πραότητος καὶ ταπεινοφροσύνης. Καὶ ἐπειδὴ ἐκτελοῦσε κάθε ἀγαθοεργία ἐν ὀνόματι τοῦ παιδὸς Ἰησοῦ, τὰ παιδιὰ τὸν θεωροῦσαν σὰν τὸν ἅγιο προστάτη τους καὶ διεκρίνετο ὡς προστάτης τῆς ἀθωότητος καὶ τῆς ἠθικῆς. Καὶ λέγεται ὅτι κάποτε ἐχαροποίησε τρία πτωχὰ κορίτσια τὰ ὁποῖα ἐπιθυμοῦσαν νὰ παντρευτοῦν, ρίχνοντας σακκουλάκια μὲ χρήματα ἀπ' τὰ παράθυρά τους, γιὰ νὰ ἑτοιμάσουνε τὴν προῖκα τους. Γι' αὐτό, τρία βαλάντια εἶναι τὸ ἰδιαίτερο σύμβολό του. Κανόνιζε πάντα ἔτσι τὰ δῶρα του ὥστε κανεὶς νὰ μὴ ξέρῃ τὴν προέλευσί τους. Εἰς μνήμην τοῦ ἀνωνύ-

μου αὐτοῦ φιλανθρώπου, οἱ μητέρες κρύβουν μῆλα, καρύδια καὶ ἀχλάδια, κάποτε δὲ καὶ ροῦχα, στὰ δωμάτια τῶν παιδιῶν τους τὴν παραμονὴ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, γιὰ νὰ τὰ βροῦν τὸ πρωΐ καὶ ἀκολουθώντας τὸ παράδειγμα τοῦ Ἁγίου, λένε ἁπλῶς στὰ παιδιά τους ὅτι ἐκεῖνος τὰ ἔφερε.

Τὸν Ἅγιο Νικόλαο συνήθως τὸν ζωγράφιζαν σὰν ἕνα ἀξιοπρεπῆ γέροντα μὲ γλυκειὰ ἔκφρασι καὶ μὲ μεγάλη γενειάδα. Πιθανὸν τὸ ἔνδυμα μὲ τὸ ὁποῖο τὸν παρουσιάζομε σήμερα, νὰ εἶχε τὴν πρόθεσι γιὰ ἄμφια, ἀλλὰ μὲ τὸν καιρὸ αὐτὰ τροποποιήθηκαν σὲ ἕνα ντύσιμο πιὸ λαϊκό.

Ὑπάρχουν καὶ ἄλλα στοιχεῖα ποὺ συνετέλεσαν στὸν θρῦλο τοῦ SANTA CLAUS. Οἱ Ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι εἶχανε μιὰ σφαιροειδῆ θεότητα μὲ τὸ ὄνομα «BES», ποὺ τὴν εἶχαν γιὰ προστάτη τῶν μικρῶν παιδιῶν καὶ ποὺ ζοῦσε μαζὶ μὲ ἄλλες θεότητες στὸν Βόρειο Πόλο. Ὅλο τὸ χρόνο ἔφτιαχνε κοῦκλες καὶ παιχνίδια γιὰ τὰ παιδιὰ ποὺ ἦσαν καλὰ καὶ ὑπάκουα. Ταξίδευε ἀόρατα στὸ διάστημα καὶ εἶχε ἕνα τρόπο θαυμαστὸ γιὰ νὰ γνωρίζη τὶς ἀρετὲς καὶ τὰ ἐλαττώματα τῶν παιδιῶν ποὺ ἐπισκεπτόταν.

Ὁ Ἅγιος Νικόλαος ἦταν ἀρχικὰ ὁ προστάτης τῶν παιδιῶν στὶς Κάτω Χῶρες καὶ τὴν παραμονὴ τοῦ ἑορτασμοῦ του, τὰ μικρὰ ἄφηναν τὰ ξύλινα παπούτσια τους γεμισμένα μὲ σανὸ γιὰ τὸ ἄλογο ποὺ ὁ καλὸς Ἅγιος ὁδηγεῖ πηδώντας ἀπὸ στέγη σὲ στέγη γιὰ νὰ ἀφήση παιχνίδια καὶ γλυκά. Ἐπειδὴ τὰ Χριστούγεννα συμπίπτουν τὸν χειμῶνα στὸ Βόρειο Ἡμισφαίριο, ὁ Ἅγιος Νικόλαος παρουσιάζεται ντυμένος ζεστὰ καὶ μὲ σύμβολα ἀγαπητὰ στοὺς Βορείους προγόνους μας. Στὸ Νότιο Ἡμισφαίριο, ὅπου τὰ Χριστούγεννα συμπίπτουν τὸ καλοκαίρι, ὁ SANTA CLAUS φθάνει συνήθως πάνω στὸ ἕλκυθρό του στολισμένο μὲ τεχνητὸ χιόνι, γεμάτος εὐθυμία.

Ἂς ἀφήσωμε στὰ παιδιὰ τὴν ἀθωότητά τους. Ὅταν χάνωμε τὴν παιδικὴ καρδιὰ τῆς ἁπλῆς πίστεως καὶ χαρᾶς, δὲν μποροῦμε ν' ἀμυνθοῦμε στὴ νεύρωσι... Ἡ μακρὰ παράδοση, σχετικὰ μὲ τὸν Ἅγιο Νικόλαο, τὸν ἔχει περικικλώσει μ' ἕνα εἶδος ψυχικῆς πραγματικότητος. Εἶναι ἕνα μέρος τῆς φύσεώς μας, ἔχοντας μιὰ πραγματικὴ ὕπαρξι στὸν κόσμο τῆς σκέψεως. Δὲν εἶναι ἕνας θεὸς τῶν ἐμπόρων, ἀλλὰ κατὰ ἕνα παράδοξο τρόπο ἔχει συνδεθῆ μὲ τὸ μυστήριο τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Κύριος ἀγαποῦσε τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς εὐλογοῦσε στὴν ἀγκαλιά Του. Ἔλεγε στοὺς μαθητάς Του, «τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ». Βαθμηδὸν τὰ παιδιά, καθὼς καὶ οἱ μεγάλοι, μποροῦν νὰ γνωρίσουν ὅτι ὁ SANTA CLAUS ζῆ μέσα στὴν καρδιά τους σὰν μιὰ μεγαλόπρεπη ὤθησι νὰ δίνουν καὶ νὰ μοιράζωνται. Τὸ δῶρο τῶν Χριστουγέννων εἶναι ἕνα σύμβολο. Δίνομε αὐτὸ ποὺ ἔχομε γιὰ νὰ φανερώσωμε τὴν πρόθεσί μας τοῦ δίδειν. Καὶ αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ Αἰώνια Ζωὴ εἶναι παντοτεινὸς ἀνώνυμος δότης.

Τὰ Χριστούγεννα εἶναι ἡ μέ-

ρα ποὺ συμβολίζει γιὰ τοὺς χριστιανοὺς τὸ λαμπρότερο δῶρο τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ ἀνθρώπινο γένος. Ἡ σημασία τῶν Χριστουγέννων ἐξαρτᾶται ἀπὸ μᾶς. Εἶναι ἕνας πανηγυρισμὸς τοῦ πνεύματος, καὶ ἂν οἱ ψυχές μας εἶναι γεμάτες μὲ τὴν βαθύτερη ἔννοια τῆς ἐποχῆς, τότε δὲν θὰ εἶναι ἁπλῶς μιὰ ἐπαοιδός. Ἂν κατανοοῦμε τὰ παληὰ σύμβολα καὶ συλλαμβάνωμε τὰ μηνύματά τους, κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ φθείρη τὰ Χριστούγεννά μας. Ἂν μποροῦμε νὰ βροῦμε τὴν ἀγάπη ποὺ διαμένει μέσα μας, θὰ μπορεῖ νὰ γίνη ὁ κυβερνήτης τοῦ κόσμου μας καὶ ἡ συνεχὴς πηγὴ ἀγαθῶν σκέψεων καὶ καλῶν ἔργων. Ὅταν κρεμᾶμε τὸν ἰξὸ στὴν πόρτα μας λέμε πὼς ἡ ἀγάπη μπῆκε στὸ σπίτι μας· καὶ ὅπου εἶναι ἡ ἀγάπη, τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ βασιλεύει ὑπέρτατο. Ὅταν ἡ ἀγάπη φωτίζει τὸ δρόμο μας λάμπει στὴ ζωή μας, ὅπως τὸ ἄστρο ποὺ στεφανώνει τὸ χριστουγεννιάτικο δέντρο.

Σύμφωνα μὲ τὸν συμβολισμὸ τῆς ἱερᾶς αὐτῆς ἐποχῆς, ἡ πίστις καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη, ἡ ἐλπίδα καὶ ἡ χαρά, ἡ ἀγάπη καὶ ἡ εἰρήνη ποὺ ἀποτελοῦν τὴ χάρι τοῦ πνεύματος, ἔγιναν σάρκα καὶ κατοίκησαν ἀνάμεσά μας στὴ φάτνη τῆς Βηθλεέμ, μὲ ἕνα μυστήριο ποὺ μποροῦμε νὰ πειραματισθοῦμε, ἀλλὰ ποτὲ νὰ τὸ ἐξηγήσωμε πλήρως μὲ λέξεις. Ἡ ἀγάπη βρίσκει τὴν πληρότητά της στὸ συνεχὲς δόσιμο τῆς ζωῆς της καὶ τοῦ φωτός. Ἂν ἔτσι καταλαβαίνωμε καὶ ἐκτιμοῦμε τὰ Χριστούγεννά μας, τότε θὰ εἶναι πάντα ὡραῖα.

Μετ. Κ. ΦΡΑΓΚΟΥ

25 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ Ο.Η.Ε.

Εὐχαὶ τοῦ ΟΥ ΘΑΝΤ γιὰ τὴν Παγκόσμιο Ἀδελφότητα

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς 25ετηρίδος τῶν Ἡνωμ. Ἐθνῶν ἰδοὺ ποῖαι εἶναι αἱ εὐχαί μου διὰ τὴν ἀνθρωπότητα:

Εὔχομαι ὅπως οἱ ἄνθρωποι παύσουν νὰ μισοῦν καὶ νὰ φονεύουν τοὺς συνανθρώπους των διὰ λόγους φυλῆς, χρώματος, θρησκείας, ἐθνικισμοῦ ἢ ἰδεολογίας.

Εὔχομαι ὅπως ἡ ἀγάπη, ἡ συμπάθεια καὶ ἡ κατανόησις διαπνέουν πρωτίστως τὰς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων.

Εὔχομαι ὅπως οἱ πλούσιοι καὶ οἱ προνομιοῦχοι συμμερίζωνται μὲ τοὺς πτωχοὺς τὰ ἀγαθά των.

Εὔχομαι ὅπως τὰ ἔθνη ὁδηγοῦνται εἰς τὴν τέχνην τοῦ κυβερνᾶν τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὴν εἰρήνην, τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν εὐημερίαν.

Εὔχομαι ὅπως ὅλα τὰ ἔθνη ἑνωθοῦν ἵνα ἀντιμετωπίσουν μὲ θάρρος καὶ ἀποφασιστικότητα τὰ ἄνευ προηγουμένου παγκόσμια προβλήματα ποὺ τίθενται ἐνώπιον τῆς ἀνθρωπότητος.

Εὔχομαι ὅπως ἡ τεραστία πρόοδος τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνολογίας συνοδεύεται μὲ ὁμοίαν πρόοδον εἰς τοὺς τομεῖς τῆς ἠθικῆς, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς πολιτικῆς.

Εὔχομαι ὅπως ὁ κόσμος δώσῃ μεγαλυτέραν προσοχὴν εἰς τὴν ἐκδηλουμένην ἀνησυχίαν τῶν νέων.

Εὔχομαι ὅπως οἱ ἡγέται τῶν μεγάλων κρατῶν τοῦ κόσμου ὑπερπηδήσουν τὰς διαφοράς των καὶ ἑνώσουν τὰς προσπαθείας των πρὸς ὄφελος ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος.

Εὔχομαι διὰ ταχεῖαν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης εἰς τὴν κατεστραμμένην Ἰνδοκίναν καὶ διὰ μίαν δικαίαν καὶ διαρκῆ εἰρήνην εἰς τὴν Μέσην Ἀνατολὴν ὑπὸ τὰς προβλεπομένας ὑπὸ τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν προϋποθέσεις.

Τὰ Ἡνωμένα Ἔθνη καὶ ἡ Ἕλενα Μπλαβάτσκυ

Ὁ Καρλάϋλ εἶπε: «Τὸ χθεσινὸ τέρμα θὰ εἶναι ἡ αὐριανὴ ἀφετηρία». Ἐνῶ, λοιπόν, τὸ ἰδεῶδες τῆς ἐφηρμοσμένης οἰκουμενικῆς ἀδελφότητος τῶν ἀνθρώπων ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὴν πραγματοποίησι, θὰ πρέπει ν' ἀναγνωρισθῆ ὅτι ἡ ἀρχὴ αὐτὴ ἀναγνωρίζεται σήμερα περισσότερο, παρὰ τὸ 1875, τὸ ἔτος τοῦ ξεκινήματος τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας. Σήμερα, μεγάλες ὁμάδες καὶ ἀριθμὸς ἀτόμων ἐργάζονται γιὰ τὴν ἀδελφότητα ὄχι μονάχα γιὰ τὴν ἕνωσι λαῶν μὲ διαφορετικοὺς πολιτισμοὺς καὶ περιβάλλον, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν διαθρησκευτικὴ κατανόησι. Θ' ἀντιληφθῆ κανεὶς τὴν συντελεσθεῖσα πρόοδο, ἂν συγκρίνη τὴν τωρινὴ κατάστασι μ' ἐκείνην ποὺ ὑπῆρχε στὰ τέλη τοῦ περασμένου αἰῶνος. Ἀκόμη καὶ ἡ λέξις «ξένος» ἔχει χάσει πιὰ τὸν παλαιὸ ἀποκρουστικὸ χαρακτῆρα. Βέβαια, μακρὺς δρόμος ἀνοίγεται μπροστά μας, ἂν θέλωμε ἡ ἀδελφότης νὰ γίνη ἀληθινὰ ἡ βάσις μιᾶς παγκοσμίου τάξεως, ἑνὸς νέου πολιτισμοῦ, μιᾶς νέας ἠθικῆς. Ἀλλά, ἡ ἀρχὴ τῆς ἀδελφότητος, τὴν ὁποίαν διεκήρυξε κατὰ τὰ τέλη τοῦ περασμένου αἰῶνος ἡ Θεοσοφικὴ Ἑταιρία, ἔχει καταστῆ σήμερον «ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ» γιὰ τὴν αὐριανὴ ὕπαρξι τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἡ ἱδρύτρια τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας, ἡ ἀξιόλογη ἐκείνη γυναίκα, ἡ Ἕλενα Πετρόβνα

Μπλαβάτσκυ, ἐξακολουθεῖ νὰ προσελκύη τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μελετητῶν. Σ' ἕνα του τελευταῖο τεῦχος, τὸ ἀμερικανικὸ περιοδικὸ «MC CALL'S», παρετήρησε στὸ τέλος τοῦ ἄρθρου του: «Ὅσο παράξενη κι' ἂν ἦταν ἐκείνη ἡ γυναίκα, ἦταν ἐντελῶς ἀξιαγάπητη. Ἐλογάριαζε ὅλες τὶς ἀνθρώπινες ὑπάρξεις ὡς ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφές της — ἡ ἴδια ἐθεωροῦσε τὸν ἑαυτό της πολίτιδα τοῦ κόσμου — καί, μεταξὺ τῶν ἄλλων εἶχε πῆ: «Μὴν ἀφήσης ποτὲ νὰ στεγνώση ὁ ἥλιος ἕνα δάκρυ πόνου, ἀλλὰ ἐσὺ ὁ ἴδιος στὸ μάτι τοῦ ὑποφέροντος θέσε τὸ μαντήλι σου». Μπράβο της!».

Ναί, μπράβο της! Ἦταν παράξενη, στὸ ντύσιμο καὶ στὸ φέρσιμο, ποὺ πολλὲς σημερινὲς τολμηρὲς γυναῖκες δὲν θὰ μπορούσαν ἄφοβα νὰ τὴν μιμηθοῦν. Ἀλλά, ἐξακολουθεῖ νὰ προσελκύη τὴν προσοχή, διότι εἶχε συλλάβει τὸ νόημα τῆς ζωῆς καὶ τὴ γεύση τοῦ μέλλοντος. Καὶ θὰ μποροῦσε νὰ λεχθῆ ὅτι ἡ σκιὰ τῆς ἐξαιρετικῆς αὐτῆς γυναίκας ἔπεφτε ἁπαλὰ πάνω σὲ μιὰ διάσκεψι, στὸ Σὰν Φραντσίσκο, πρὶν 25 χρόνια, ὅταν ἱδρύετο ὁ Ὀργανισμὸς τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν, θεμελιωμένος ἐπάνω στὴν ἀρχὴ τῆς ἀδελφότητος τῶν ἀνθρώπων χωρὶς διάκρισι φυλῆς, πίστεως, χρώματος...

Στὴν ἐφετεινὴ 25η ἐπέτειο τοῦ ΟΗΕ ὑπάρχουν ἄλυτα ἕνα σωρὸ προβλήματα. Πρὸ πάντων, ὁ πόλεμος καὶ ἡ κατάρα τοῦ πολέμου εἶναι ἀκόμη ἀνάμεσά μας, ἡ πεῖνα μαστίζει τοὺς λαοὺς καὶ ἡ πρόληψις κυριαρχεῖ. Ἀλλά, εἶναι σημαντικὸ ὅτι τὰ Ἡνωμένα Ἔθνη ὑπάρχουν καὶ τὸ βῆμα τοῦ Ὀργανισμοῦ αὐτοῦ χρησιμοποιεῖται, ἀντὶ τῆς βίας.

Ἡ σύνδεσις τῆς Ε.Π.Μ. μὲ τὸν Ο.Η.Ε. ἴσως φανῆ σὲ μερικοὺς ἀνάρμοστη καὶ ἄτοπη. Καὶ ὅμως ὑπάρχει ἄμεση σχέσις μεταξὺ τοῦ ἰδεώδους, ποὺ ἔταξε ἡ Μπλαβάτσκυ καὶ τῶν πρακτικῶν προσπαθειῶν γιὰ τὴν κραταίωσι τοῦ διεθνοῦς νόμου στὸν κόσμο. Ἂν δὲν ἐπιτύχουν τὰ Ἡνωμένα Ἔθνη, ἡ ἄλλη λύσις εἶναι τὸ παγκόσμιο χάος καὶ ἡ παγκόσμια καταστροφή. Τὸν Μάϊο τοῦ 1889, στὸ περιοδικό της «LUCIFER», ἡ Ἕλενα Πετρόβνα Μπλαβάτσκυ ἔγραφε: «Ἐὰν ἡ Θεοσοφία ριζώση στὸ νοῦ καὶ τὴν καρδιὰ τῶν ἀνθρώπων, ἐὰν ἡ διδασκαλία γιὰ τὴ Μετενσάρκωσι καὶ τὸ Κάρμα, μ' ἄλλα, λόγια ἡ διδασκαλία τῆς Εὐθύνης καὶ Ἐλπίδος, εὕρουν θέσι στὶς ἐπόμενες γενεές, τότε, πραγματικά, θὰ ἀνατείλη ἡ αὐγὴ τῆς χαρᾶς καὶ τῆς εὐφροσύνης γιὰ ὅσους τώρα ὑποφέρουν καὶ εἶναι ἀπόβλητοι. Διότι ἡ ἀληθινὴ Θεοσοφία εἶναι Ἀλτρουϊσμός. Θὰ τὸ ἐπαναλαμβάνωμε διαρκῶς. Εἶναι ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη, ἡ ἀμοιβαία βοήθεια, ἡ ἀπαρέγκλιτη ἀφοσίωσι στὴν Ἀλήθεια. Ἂν ποτὲ οἱ ἄνθρωποι ἐννοήσουν ὅτι σ' αὐτὰ ἔγκειται ἡ ἀληθινὴ εὐτυχία καὶ ὄχι στὰ πλούτη, τὰ ἀποκτήματα καὶ κάθε ἄλλη ἐγωϊστικὴ ἀπόλαυσι, τότε τὰ βαρειὰ νέφη θὰ ἀπομακρυνθοῦν καὶ μία νέα ἀνθρωπότης θὰ γεννηθῆ στὴ γῆ. Τότε, πραγματικά, θὰ ὑπάρξη ὁ Χρυσοῦς Αἰών. Ἂν ὅ-

μως ὄχι, τότε ἡ καταιγίδα θὰ ξεσπάσῃ καὶ ὁ κομπαστικὸς δυτικός μας πολιτισμὸς θὰ βουλιάξῃ σὲ μιὰ πρωτοφανῆ θάλασσα φρίκης, τέτοια ποὺ δὲν τὴν ἔχει ἀναφέρει ποτὲ ἡ Ἱστορία». Σήμερα τὰ νέφη τῆς θυέλλης συσσωρεύονται. Θὰ ἔχωμε τὴν δύναμι νὰ τὰ διώξωμε;

Ἂς γιορτάσωμε τὴν 25ετία τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν στὸ πνεῦμα τῆς Μπλαβάτσκυ καὶ ἂς ἐπιδοθοῦμε στὸ ἔργον τῆς ἀδελφότητος μὲ περισσότερη ζέσι. Δὲν ὑπάρχει προνόμιο ὑψηλότερο γιὰ ὁποιαδήποτε ὁμάδα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν σήμερα, παρὰ νὰ ἐργάζωνται γιὰ τὴν ἀδελφότητα. Ἀλλά, ἂς προσέξωμε: Ἐργασία σὰν κατάθεσι μετρητῶν στὴν τράπεζα τῆς δράσεως σήμερα καὶ ὄχι σὰν ὑπογραφὴ συναλλαγματικῶν καλῶν προθέσεων γιὰ κάποιο αὔριο!

MISS JOY MILLS
Γενικὴ Γραμματεὺς τῆς Θ.Ε.
τῶν Η.Π.Α.

1970: Διεθνὲς ἔτος Παιδείας

ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ;

Εἶναι: Ἡ καλλιέργεια καὶ ἀνάπτυξις τοῦ νοῦ στὴ σωστὴ διεύθυνσι.
Ἡ ἐνίσχυσις τῆς θελήσεως.
Ἡ ἔμπνευσις τῆς ἀγάπης τῶν συνανθρώπων, τοῦ αἰσθήματος ἀμοιβαίας ἀλληλεξαρτήσεως καὶ ἀδελφότητος.
Ἡ διαμόρφωσις χαρακτῆρος γιὰ τὴν πρακτικὴ ζωή.

Αὐτοί, ναί, πρέπει νὰ εἶναι οἱ ἀντικειμενικοὶ σκοποὶ μιᾶς ἀληθινῆς ἐκπαιδεύσεως.

ΕΛΕΝΑ ΠΕΤΡΟΒΝΑ ΜΠΛΑΒΑΤΣΚΥ (1831—1893)

ΚΑΛΟΙ ΠΟΛΙΤΑΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ: Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ποιὸς εἶναι, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, ὁ σκοπὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως; Ἡ καλλιέργεια τῆς ὑγείας, τῆς ρώμης καὶ τῆς χάρης τοῦ σώματος, γιὰ νὰ μπορῇ νὰ ἐκφράζῃ τὶς συγκινήσεις του μὲ κάλλος καὶ ὁ νοῦς νὰ ἐκδηλώνεται μὲ ἀκρίβεια καὶ δύναμι. Ἡ ροπὴ τῶν συναισθημάτων πρὸς τὴν ἀγάπη παντὸς εὐγενικοῦ καὶ ὡραίου, πρὸς τὴν συμπάθεια τῆς χαρᾶς καὶ τῆς θλίψης τῶν ἄλλων. Ἡ ἀνάπτυξις τῶν αἰσθημάτων αὐτῶν μέχρι σημείου νὰ αἰσθανώμεθα τοὺς πρεσβυτέρους μας σὰν τοὺς γονεῖς μας, τοὺς ἴσους μας σὰν τοὺς ἀδελφούς μας, τοὺς νεώτερούς μας σὰν παιδιά μας, ζητώντας νὰ προσφέρωμε ὑπηρεσία σὲ ὅλους, νὰ νιώθωμε χαρὰ στὴ θυσία γιὰ μεγάλες ὑποθέσεις καὶ γιὰ τοὺς ἀβοήθητους, νὰ νιώθωμε σέβας σ' ὅλους τοὺς ἄξιους αὐτοῦ, καὶ συμπόνια γιὰ τὸν ἀπόβλητο καὶ τὸν ἐγκληματία. Ἡ πειθάρχησις τοῦ νοῦ στὴν ὀρθοφροσύνη, στὴν εὐθυκρισία, στὴν ὀρθὴ μνήμη, στὴν ὀρθὴ διάκρισι, στὴν ὑποταγὴ τοῦ σώματος, τῶν συναισθημάτων καὶ τῶν σκέψεων πρὸς τὸ Πνεῦμα, τὸν ἐσώτερον ἀθάνατον Κριτήν, κάνοντας τὸ νοῦ καθρέφτη τοῦ Ἐγώ, τὰ συναισθήματα καθρέφτη τῆς διαισθήσεως καὶ τὸ σῶμα ἐκφραστὴ τῆς Βουλήσεως.

Ὅλα αὐτὰ μποροῦμε νὰ τὰ συνοψίσωμε σὲ μιὰ φράση: Σκοπὸς τῆς ἀληθινῆς ἐκπαιδεύσεως εἶναι νὰ γίνη ὁ ἄνθρωπος ἕνας καλὸς Πολίτης τῆς ἐλεύθερης καὶ πνευματικῆς Κοινοπολιτείας τῆς Ἀνθρωπότητος.

ΑΝΝΙ ΜΠΕΖΑΝΤ (1847—1933)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΗΜΑΙΝΗ

ΑΝΟΙΓΜΑ ΤΩΝ ΘΥΡΩΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Μπορεῖτε νὰ εἶσθε κοινωνιολόγος, ἀνθρωπολόγος ἢ ἐπιστήμων ἐν γένει, μὲ τὸ ἐξειδικευμένο πνεῦμα σας ἐργαζόμενο σ' ἕνα τμῆμα τοῦ καθολικοῦ πεδίου τῆς ζωῆς. Εἶσθε γεμᾶτος γνώσεις καὶ λέξεις, μὲ ἱκανὲς ἐπεξηγήσεις καὶ λογικεύσεις. Καὶ στὸ μέλλον, ἴσως, ἕνας ἠλεκτρονικὸς ὑπολογιστὴς νὰ μπορῆ νὰ ἐκτελέση ὅσα κάνετε τώρα ἐσεῖς, πολὺ καλύτερα ἀπὸ σᾶς. Ὥστε, ἡ ἐκπαίδευσις πρέπει νὰ ἔχη ἕνα ἐντελῶς διαφορετικὸ σκοπὸ ἀπὸ τὴν συσσώρευσι γνώσεων. Δὲν μπορεῖ νὰ σημαίνη ἁπλῶς τὴν μεταβίβασι μιᾶς ἔντυπης σελίδας στὸν ἐγκέφαλό σας. Ἐκπαίδευσις δυνατὸν νὰ σημαίνη τὸ ἄνοιγμα τῶν θυρῶν κατανοήσεως στὴν πλατειὰ κίνησι τῆς ζωῆς. Δυνατὸν νὰ σημαίνη τὴν διδαχὴ τοῦ ζῆν ἐλεύθερα, δίχως μῖσος καὶ σύγχυση, εὐτυχισμένα καὶ μακάρια. Ἡ σύγχρονη ἐκπαίδευσις μᾶς δένει. Μαθαίνομε νὰ παλεύωμε ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλον ὁλοένα καὶ περισσότερο, νὰ ἀνταγωνιζόμαστε, νὰ πολεμοῦμε. Ἡ ὀρθὴ ἐκπαίδευσις ἀσφαλῶς θὰ πρέπει νὰ ἐξευρίσκη ἕνα διαφορετικὸ τρόπο ζωῆς, καθιστῶντας τὸ νοῦ ἐλεύθερο ἀπὸ τὶς ἴδιες του καθυπαγορεύσεις. Τότε, ἴσως, νὰ προκύψη ἡ ἀγάπη, ἡ ὁποία, στὴν ἐκδήλωσί της, θὰ φέρη μιὰ ἀληθινὴ συσχέτισι τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν ἄνθρωπο.

ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ

ΑΥΤΟ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ: ΔΙΑΛΟΓΙΣΜΟΣ

Ὁ Διαλογισμὸς ἀπαιτεῖ μιὰ ὁλοκυκλικὴ ἐκπαίδευσι. Πρόσωπα ἀνεπτυγμένα θεωροῦν δύσκολο νὰ αὐτο-διδάσκωνται. Κρίνουν εὐκολώτερο νὰ ἀκολουθοῦν ὡρισμένα ὑποδείγματα, μεθόδους ἢ τεχνικές, μὲ ἄλλα λόγια χρειάζονται γιὰ τὸν ἑαυτό τους κάποια ξένη αὐθεντία.

Ἀλλά, ὁ Διαλογισμὸς ἀπαιτεῖ αὐτο-ἐκπαίδευσι. Προϋποθέτει ἀπὸ πρῶτο χέρι ἀνακάλυψι τοῦ νοήματος τῆς ζωῆς. Τὸ πρόσωπο ποὺ χρειάζεται ν' ἀνακαλύψη, μαθαίνει ἀπὸ τὸ κάθετι καὶ τὸν καθένα, χωρὶς νὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τίποτε καὶ κανέναν. Ὥστε, ἡ αὐτο-ἐκπαίδευσις ἀπαιτεῖ:

— Τὴν ἄγρυπνη εὐαισθητικότητα τοῦ παιδιοῦ.
— Τὴν ταπεινότητα τοῦ σπουδαστοῦ, ὁ ὁποῖος προσπαθεῖ νὰ

μάθη καὶ ἀνακαλύπτει δίχως νὰ ἐπιβάλλη στὴν διαδικασία ἀναζητήσεως τὶς ὑποκειμενικές του τάσεις καὶ ἀντιδράσεις.

— Τὸ αἴσθημα τῆς ὑπευθυνότητος γιὰ τὴν βίωσι τῆς διδαχῆς, ἀδιαφόρως συνεπειῶν. Τὴν ἀλήθεια πρέπει νὰ τὴν ζῆ κανείς. Ὅποιος προσπαθεῖ μονάχα νὰ διαδώση ἢ νὰ ὀργανώση τὴν ἀλήθεια, αὐτὸς εἶναι ὁλοφάνερα ἔξω ἀπό τὸν ρυθμὸ τῆς καθολικότητος. Ὅταν ἕνας θέλη νὰ μορφωθῆ, θὰ ἐξεύρη ὅ,τι ἔχει προτεραιότητα στὴ ζωή του. Ἡ ἀνακάλυψις τῆς σειρᾶς προτεραιότητος καὶ ἡ προσαρμογὴ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἐνεργείας ἑνὸς ἀτόμου σ᾽ αὐτὴν τὴν σειρά, εἶναι ζωτικῶς ἀναγκαία. Γενικά, σπαταλοῦμε ἐνέργεια σὲ μὴ οὐσιώδη δευτερεύοντα πράγματα. Ἡ ἐγκληματικὴ αὐτὴ φθορά μᾶς ἀφήνει στὸ τέλος τῆς ἡμέρας κουρασμένους καὶ συναισθηματικά συγχισμένους. Ἕνα κατάκοπο καὶ συναισθητικά ταραγμένο πρόσωπο δὲν μπορεῖ νὰ κοιμηθῆ βαθειά. Ἡ ἱερὴ νύχτα ἀχρηστεύεται καὶ ἡ ἑπομένη ἡμέρα ἀρχίζει μὲ ἕνα σῶμα νωθρὸ καὶ ἕνα νοῦ ληθαργικό. Δὲν πρέπει κανεὶς νά φθείρη ἀσυλλόγιστα αὐτὴ τὴν πολύτιμη ἐνέργεια. Ἡ ἐνέργεια ποὺ οἰκοδομεῖται ἀπὸ τὴν παιδικὴ καὶ τὴν νεανικὴ ἡλικία εἶναι τὸ κεφάλαιό μας. Θά ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιῆται μὲ προσοχὴ καὶ ἐνδιαφέρον. Ἡ αὐτοεκπαίδευσις ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἐπιμέλεια τῆς καλῆς χρήσεως καὶ μὴ φθορᾶς τῆς ἐνεργείας.

ΒΙΜΑΛΑ ΤΑΚΑΡ

ΙΛΙΣΟΣ - ΕΠΙΛΟΓΗ

Δεύτερος τόμος; 1959-1960-1961

Κυκλοφορεῖ ὁ εἰδικὸς τόμος «ΕΠΙΛΟΓΗΣ» ὕλης τοῦ ΙΛΙΣΟΥ τῆς τριετίας 1959—1960—1961.

Χρυσο-πανόδετος, σελίδες 416. Δραχμαὶ 90 (γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ Δολλ. 4).

ΕΙΔΙΚΗ ΤΙΜΗ γιὰ τοὺς συνδρομητὰς τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 70 γιὰ τὸ ἐσωτερικὸ καὶ Δολλ. 3 γιὰ τὸ ἐξωτερικό. Χωρὶς ἐπιβάρυνσι ταχ. τελῶν.

ΕΠΙΣΗΣ ὁ «ΙΛΙΣΟΣ» ἀναλαμβάνει νὰ ταχυδρομήσῃ ἀπ' εὐθείας τόμους ὡς δῶρον διὰ λογαριασμὸν συνδρομητῶν του, μὲ τὴν κάρτα τους ἢ εἰδικὴ εὐχετήρια κάρτα τοῦ «Ἰλισοῦ», στὶς ἴδιες τιμές.

Η ΙΔΙΑ ΕΚΠΤΩΣΙΣ ἰσχύει καὶ γιὰ τὴν «ΕΠΙΛΟΓΗ» τῆς πρώτης τριετίας 1956—1957—1958.

ΕΝΑ ΩΡΑΙΟ ΔΩΡΟΝ γιὰ τὸν ἑαυτό σας καὶ τοὺς φίλους σας εἶναι ἡ προσφορὰ τόμων τῆς «ΕΠΙΛΟΓΗΣ», ποὺ περιέχουν ὅ,τι καλύτερο καὶ διαρκέστερο ἀπὸ τὰ γενικῶς ἐκλεκτὰ δημοσιεύματα τοῦ περιοδικοῦ.

ΘΕΡΜΗ ΣΥΣΤΑΣΙΣ: Δῶστε τὴν παραγγελία σας ὅσο τὸ δυνατὸν ἐνωρίτερα. Ἐμβάσματα μὲ ταχυδρ. ἐπιταγή: Κωστῆν Μελισσαρόπουλον, Δραγατσανίου 6, Ἀθήνας (122).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

εἰδικοῦ τόμου ἐπιλογῆς τριετίας 1959 — 1960 — 1961

Ἰω. Α. Βασιλῆς	: Ὁ Ἄνθρωπος
»	Ἐπλησίασα τὴν Ἀχερουσία...
An. Besant	: Ὁρισμὸς τῆς Θεοσοφίας
H. P. Blavatsky	: Τὸ κλειδὶ τῆς Θεοσοφίας
J. Bruno	: Ὕψιστος Θεός
Τάκης Δόξας	: Προφητεία
Car. Gjellerup	: Ὁ προσκυνητὴς Καμανύτα
Παν. Ζέρβας	: Ἦσαν Μύσται Ἀσκληπιὸς καὶ Ἱπποκράτης;
Δημ. Ἀ. Ἰωαννίδης	: Ἡ Μετενσάρκωσις καὶ ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ Φιλοσοφία
»	Ἐμπεδοκλῆς ὁ Ἀκραγαντῖνος
»	Οἱ ἀτομικοὶ φιλόσοφοι
»	Παρμενίδης ὁ Ἐλεάτης
»	Ἰσημερίαι καὶ Τροπαὶ
»	Οἱ «ἐπικοινωνίες» μὲ τὸ ὑπερπέραν
»	Οἱ Δελφοὶ
Κ. Π. Καβάφης	: Σοφοὶ δὲ προσιόντων
Παν. Κανελλόπουλος	: Σὲ κάτι φταίω
Νῖκος Καρβούνης	: Θεοσοφία καὶ σύγχρονη σκέψις
»	Πῶς ἔβλεπε τὴν ἐποχή μας
»	Ὁ Γκαῖτε ὡς Μύστης
»	Πρὸς τὰ Ἀρχέτυπα
John Kennedy	: Ὁ πρῶτος του λόγος
Rud. Kipling	: Ἄν...
Κων. Κιτρινιάρης	: Σωκρατικὴ Γνῶσις καὶ Ἀρετὴ
»	Ἄνθρωπος καὶ Ἀνθρωπισμὸς
John Coats	: Ποιὸς ζητάει τὴν εὐτυχία;
Ἰω. Κουτσοχέρας	: Ν' ἀγαπᾶτε
	Μήνυμα
J. Krishnamurti	: Φιλοδοξία — Φόβος
»	Μὲ τὸν Κρισναμοῦρτι
»	Δημιουργικὴ εὐτυχία
»	Περίμενέ με, ὦ φίλε...
Robert Lee	: Εἴθε
J. Van der Leeuw	: Ἡ κατάκτησις τῆς πραγματικότητος
Νικ. Λούβαρις	: Ἡ φιλοσοφία τοῦ Ραμακρίσνα

Μελισσάνθη :	«Εἰρήνη πᾶσι»
»	Τό τραγούδι τοῦ Κόσμου
»	Ἡ ἐποχή τοῦ ὕπνου
Κ. Μελισσαρόπουλος :	Δημήτριος Γαλανός ὁ Ἀθηναῖος καί αἱ μεταφράσεις τῶν Ἰνδικῶν
»	Ἐξέλιξη ἤ Ἀνακύκληση;
»	Μοναδική ἡ κάθε στιγμή
»	Ἡ Μεταφυσική στούς «Παραλλήλους Βίους» τοῦ Πλουτάρχου
»	Ἡ χαρά τῆς ζωῆς
R. Mehta :	Συγκρούσεις τοῦ αἰῶνα μας
Ν. Χάγερ Μπουφίδης :	Παράκληση στό Θεό
Σπυρ. Νάγος :	Ἡ Θεά Ἀφροδίτη
»	Ὑποθῆκαι
Νεχροῦ :	Στά παιδιά ὅλου τοῦ κόσμου
Ὀσκ. Οὐάϊλδ :	Τό ἀηδόνι καί τό τριαντάφυλλο
Οὐώλτ Οὐΐτμαν :	Τό κριτήριο τῆς σοφίας
»	Ὁ ταξιδευτής
Κ. Οὐράνης :	Πανθεϊσμός
Οὐσπένσκυ :	Διάλογος Διδασκάλου — Μαθητοῦ
Κ. Παλαμᾶς :	Τό μέγα μήνυμα
Ζ. Παπαντωνίου :	Ψαλμοί
Σαρ. Παυλέας :	Σῶμα καί Ψυχή
Πλούταρχος :	Περί Εὐθυμίας
Ἀρ. Προβελέγγιος :	Ὦ βασιλέματα
S. Radhakrishnan :	Μεταμορφώσατε τήν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου
N. Sri Ram :	Ποιός θά μᾶς διδάξη τήν σοφία
»	Συζήτησις τρελλῶν
»	Ἀνανέωσις τῶν ἑαυτῶν μας
Χρ. Ριζόπουλος :	Οἱ Ὀλύμπιοι
»	Πλύσις ἐγκεφάλου
»	Δέηση στό Φάληρο
»	Μισαλλοδοξία σέ κοιμητήρια
Ἄλμπ. Σβάϊτσερ :	Κάτι περισσότερο
Σωτ. Σκίπης :	Ὁ Προμηθέας στόν Ὄλυμπο
Κ. Στεφανίδης :	Ἀνατολή καί Δύσις
Ραμπ. Ταγκόρ :	Τά ἑκατόχρονά του

Στέφ. Τσβάϊχ : Τά μάτια τοῦ αἰώνισυ ἀδελφοῦ
Ν. Τυπάλδος : Εἴπαμε...
Ρωμ. Φιλύρας : Γύρισμα
Π. Χρονόπουλος : Συρματοπλέγματα
Dan. Webster : Ἀνατολή

Σήμερα
Μάθε νά διώχνης
Κάλι Γιούγκα
Ἡ προσευχή τοῦ Μπετόβεν
Εἶσαι ἐπικριτής;
Ἡ ζωή διδάσκει
Τρεῖς ἀρετές
Ὁ χρυσός Κανόνας
Ὑπάρχει ζωή μετά θάνατον;

Ὁ Βούδδας καί τό πρόβατο
Τρεῖς ὁμολογίες πίστεως
Ἄσκησις διαλογισμοῦ
Ἐνθουσιασμός
Ἡ Θεοσοφική Ἑταιρία
Γιογκα Ἀδελφότητος
Σιωπή
Μετενσάρκωσις καί Κάρμα
Ἀταραξία

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ

Διογένης Λαέρτιος
Μᾶρκος Αὐρήλιος
Ρενάν
Δισραέλι
Θ. Ἔδδισον
Ἐπίκτητος
Κάντ
N. Sri Ram
ΤΖ. Χάξλεϋ

Ρουκμίνι Ντέβι
Κα Κιουρί
Ἀλβ. Πάϊκ
Κίπλιγκ
ΤΖέφφερσον
Α. ΜπέΖαντ
Φαρίντ Ντίν Ἀττάρ
Κρισναμοῦρτι
Γκαῖτε

Μαχάτμα Γκάντι
Μαίτερλιγκ
Ἅγ. Αὐγουστῖνος
W. Drummond
Th. North
Ρ. Ταγκόρ
K. Norris
Ραντακρίσναν
Ἔμερσον

Η ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

Ρωμαιοκαθολικοὶ κληρικοὶ παρίστανται σὲ συμπόσια τοῦ Τεκτονισμοῦ Ἀμερικῆς

Τὸ ἀμερικανικὸ περιοδικὸ «TIME» ἀνέγραψε, τελευταίως, ὅτι ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ ὀργάνωσις «Ἱππόται τοῦ Κολόμβου», ἡ ὁποία ξεκίνησε τὴν δράσι της μὲ πολεμικὴ κατὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ, τώρα συνεργάζεται μαζί του. Ἀπέβλεπε νὰ πείση τοὺς Μασόνους γιὰ ἀ λ λ α γ ὴ καὶ τώρα ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν σ υ ν δ ι α λ λ α γ ὴ καὶ συνεργασία. Σὲ πρῶτο βῆμα συνεργάσθηκαν γιὰ τὴν ἄσκησι τῆς φιλανθρωπίας, ἀγοράζοντας ἀπὸ κοινοῦ διάφορα εἴδη καὶ ἐπιτυγχάνοντας ἔτσι καλύτερες τιμές. Τώρα συγκροτοῦν κοινὲς ἐπιτροπὲς γιὰ τὴν δράσι σὲ κοινωνικὰ καὶ ἠθικὰ θέματα. Ἐπίσης συγκροτοῦν κατὰ τόπους «ἐπιτροπὲς συνδέσμων» γιὰ τὴν ἀνάπτυξι τῆς συνεργασίας.

Ἐξ ἄλλου, ἡ μεταβολὴ τῆς παλαιᾶς (πρὸ τριῶν αἰώνων) καταδίκης τοῦ Τεκτονισμοῦ ἀπὸ τὸ Βατικανὸ σὲ συνεργασία ἐπὶ θεμάτων κοινοῦ ἐνδιαφέροντος, ὅπως τὰ πνευματικὰ καὶ τὰ φιλανθρωπικά, ἐκφράζεται καὶ ἐπὶ ἀνωτέρου ἐπιπέδου. Ὅπως ἀνεγράφη ὁ Καθολικὸς ἐπίσκοπος Ρόμπερτ Τζόϋς τοῦ Βέρμοντ ἀντεπροσώπευσε τὸν —πρὸ ἑβδομάδων ἀποθανόντα— Καρδινάλιον Κύσιγκ στὸ δεῖπνον, ποὺ παρέθεσε ἡ Μεγάλη Στοὰ τῆς Κοννεκτικούτης, μετὰ τὴν λῆξι τῶν ἐργασιῶν τῆς 177ης ἐτησίας συνελεύσεως. Παρεκάθησαν ἄνω τῶν χιλίων Τεκτόνων.

Ἐπίσης ὁ ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ πανεπιστημίου Φόρδχαμ, αἰδεσιμώτατος Ρόμπερτ Γκάννον, Καθολικὸς κληρικὸς τοῦ Τάγματος τοῦ Ἰησοῦ, παρεκάθησε σὲ γεῦμα 5.000 Τεκτόνων τῆς Νέας Ὑόρκης καὶ μίλησε, μάλιστα. «Θὰ ἤθελα — εἶπε στὴν ἀρχὴ — νὰ μποροῦσε ὁ καλὸς πάπας Ἰωάννης νὰ μ' ἔβλεπε... ἕνα φτωχὸ καὶ ἀνυπεράσπιστο Ἰησουΐτη ἐμπιστευόμενον τὴν ζωήν του στὰ χέρια χιλιάδων Ἐλευθέρων καὶ Ἀποδεδεγμένων Τεκτόνων. Θὰ τοῦ ἄρεσε. Ἔτσι ἤθελε νὰ ἐξελιχθοῦν τὰ πράγματα...».

Ἐπιθεώρησις ΣΤΟΩΝ στὶς βάσεις τοῦ ΝΑΤΟ

Ἀπὸ τὸ περιοδικὸ NEW AGE (Νέος Αἰὼν) πληροφορούμεθα ὅτι ὁ Ὕπατος Μέγας Ταξιάρχης τοῦ Ἀμερικανικοῦ Τεκτονισμοῦ (νοτίου δικαιοδοσίας) κ. Χένρυ

Κλάουζεν περιώδευσε τὴν δυτικὴν Εὐρώπην πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν εἰς τὴν ἐξουσίαν του ὑπαγομένων Τεκτονικῶν Στοῶν, ποὺ λειτουργοῦν εἰς τὰς βάσεις τοῦ ΝΑΤΟ, θεωρουμένας ὡς «ἀμερικανικὸν ἔδαφος». Ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἑδρευούσης εἰς Οὐάσιγκτων Τεκτονικῆς Ἀρχῆς ὑπάγονται ἀφ' ἑνὸς μὲν αἱ καθαρῶς στρατιωτικαὶ στοαὶ τῶν βάσεων τοῦ ΝΑΤΟ, ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱ στοαί, ποὺ ἔχουν μέλη ἀξιωματικοὺς καὶ Ἀμερικανοὺς πολίτας εἰς εὐρωπαϊκὰς χώρας.

Ὁ κ. Χένρυ Κλάουζεν ἐπεθεώρησεν 14 τεκτονικὰς στοὰς εἰς τὴν Φρανκφούρτην, Λονδῖνον, Ἐδιμβοῦργον καὶ Παρίσι.

Εἰς τὸ Παρίσι ὁ κ. Κλάουζεν παρέστη ἐπίσης εἰς εἰδικὴν συνεδρίασιν τοῦ Ὑπάτου Συμβουλίου τοῦ ἐν Γαλλίᾳ Τεκτονισμοῦ τοῦ Σκωτικοῦ τύπου, ὁ ἴδιος δὲ παρέθεσε γεῦμα πρὸς τιμὴν τῶν Γάλλων ἀνωτάτων ἀξιωματούχων.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν παρετέθη πρὸς τιμήν του γεῦμα ἀπὸ τὸν Κόμητα τοῦ Κάντογκαν, προηγούμενον Μέγαν Διδάσκαλον καὶ τὸν Στρατηγὸν σὲρ Ἄλλαν Ἀνταίρ, ἀναπληρωτὴν Μέγαν Διδάσκαλον. Ἐπίσης παρέστη εἰς ἐκτάκτους συνεδριάσεις. Ὁ σὲρ Ἄλλαν Ἀνταὶρ προσεκάλεσε τὸν κ. Κλάουζεν νὰ παρακολουθήσῃ ἀπὸ τιμητικὴν θέσιν τὸν ἑορτασμὸν τῶν γενεθλίων τῆς βασιλίσσης Ἐλισάβετ. Ὁ στρατηγὸς Ἀνταὶρ ἔλαβε μέρος εἰς τὸν ἑορτασμὸν ὡς διοικητὴς τῶν ἐφίππων Γρεναδιέρων τῆς Βασιλικῆς Φρουρᾶς. Ἡ τελετὴ ἦτο ἄκρως ἐντυπωσιακή. Ἡ βασίλισ-

Χένρυ Κλάουζεν Ὕπατος Μέγας Ταξιάρχης Τεκτονισμοῦ Η.Π.Α.

σα μετέβη ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Μπάκιγχαμ ἔφιππος πλαγίως εἰς τὸν χῶρον τῆς παρελάσεως, πλαισιουμένη ἀπὸ λογχοφόρους ἐν μεγάλῃ στολῇ.

Εἰς τὴν Σκωτίαν ὁ κ. Κλάουζεν ἐπεσκέφθη τὰς Τεκτονικὰς Ἀρχὰς τοῦ συμβολικοῦ καὶ φιλοσοφικοῦ Τεκτονισμοῦ.

Εἰς τὴν Γερμανίαν προήδρευσε τοῦ Δικαστηρίου Τιμῆς καὶ ἀπέδωσε τὸν βαθμὸν αὐτὸν εἰς ἀριθμὸν Ἀμερικανῶν ἀξιωματικῶν.

Ἡ περιοδεία διήρκεσε τέσσαρας ἑβδομάδας.

Ὁ Τεκτονισμὸς καὶ ἡ ἀνεξαρτησία τῶν Ἡν. Πολιτειῶν

Εἰς τὴν Οὐάσιγκτων, ὁ Ὕπατος Μέγας Ταξιάρχης τοῦ Σκωτικοῦ Τεκτονισμοῦ (τῶν φιλοσο-

φικῶν βαθμῶν ἀπὸ 4ου μέχρι 33ου) κ. Χένρυ Κλάουζεν ἐδημοσίευσε τὴν ἀκόλουθον προκήρυξιν:

«Θὰ ἑορτάσωμεν ἐφέτος τὴν 183ην ἐπέτειον ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Συντάγματος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἔχει τεραστίαν σημασίαν δι' ἡμᾶς τοὺς Τέκτονας.

Πρῶτον, διότι ἐκ τῶν 42 ὑπογραψάντων, οἱ 23 ἦσαν Τέκτονες. Καὶ δή, οὗτοι ἦσαν μεταξὺ τῶν ἡγετῶν τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως. Ἐξ αὐτῶν τέσσαρες ἦσαν Μεγάλοι Διδάσκαλοι.

Δεύτερον, διότι οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι μετέφεραν ἐπὶ τοῦ χάρτου μερικὰς βασικὰς Ἀμερικανικὰς ἀρχάς. Ταύτας ὁ μέγας Χάρτης τῆς ἐλευθερίας μας συνέδεσε μονίμως: εἰς τὸ πολιτικὸν σχέδιον ἐλευθερίας συνειδήσεως, δοξασίας καὶ σκέψεως. Εἶναι ἀξιοσημείωτος ἡ ταυτότης τούτων πρὸς τὰς ἐκ παραδόσεως Τεκτονικὰς ἀρχάς. Ἐπὶ παραδείγματι, τὸ Τεκτονικὸν Σύνταγμα 1723 τοῦ Ἄντερσον ἐθέσπισε τὰς ἀρχὰς ταύτας: λαϊκὴν κυριαρχίαν διὰ τοῦ κανόνος τῆς πλειονοψηφίας, κυβέρνησιν περιοριζομένην συνταγματικῶς, στοὰς τοπικῶς αὐτοκυβερνωμένας, ὑπάτην Μεγάλην Στοὰν μὲ ὁμοσπονδιακὸν σύστημα καὶ δικαστικῶς ἐποπτευομένην, προστασίαν ἀτομικῶν δικαιωμάτων. Οὕτως, οἱ Τέκτονες προπάτορες ἡμῶν μᾶς ἐπρομήθευσαν ἕνα σχέδιον βασιζόμενον εἰς τὰς Τεκτονικὰς ἀρχάς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Τεκτονισμὸς ἀναπτύσσεται καὶ ἀκμάζει.

Τρίτον, διότι καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ ἀφιερούμεθα εἰς τὰς ἀρχὰς αὐτάς, μετὰ θάρρους καὶ πεποιθήσεως, μαχόμενοι συνεχῶς πρὸς διατήρησιν τῆς ἱστορικῆς ἡμῶν κληρονομίας.

Ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο, καλῶ ἅπαντας τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ Σκωτικοῦ Τύπου, ὅπως ἑορτάσουν τὴν ἐπέτειον, συνεργαζόμενοι εἰς τὰ προγράμματα τῶν Μεγάλων Στοῶν».

Ἀνακοίνωσις τοῦ Τεκτονικοῦ Ἱδρύματος

Ἐκ τοῦ Τεκτονικοῦ Ἱδρύματος ἐξεδόθη ἡ ἀκόλουθος ἀνακοίνωσις:

«Τὸ Τεκτονικὸν Ἵδρυμα τῆς Ἑλλάδος ἐξ ἀφορμῆς προσφάτου ὑπομνήματος τῆς Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, θεωρεῖ ὑποχρέωσίν του νὰ δηλώση διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς δὲν εἶναι θρησκεία ἀλλὰ ἁπλῶς φιλοσοφικὸς καὶ φιλανθρωπικὸς θεσμός, οἱ δὲ Τέκτονες, ὡς ἄτομα, θρησκεύονται ἕκαστος κατὰ τὸ θρήσκευμα αὐτοῦ.

»Θεμελιώδης αὐτοῦ ἀρχὴ ἀποκλείει πᾶσαν συζήτησιν ἐπὶ θρησκευτικῶν ἢ πολιτικῶν ζητημάτων ὡς καὶ τὴν μετοχήν του εἰς τοὺς ἐπ' αὐτῶν ἀγῶνας, ἀποκρούει δὲ ὡς ἀντιτεκτονικὸν πάντα προσηλυτισμόν».

★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆

ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ὑπ' ἀριθ. 2060/69 ἀποφάσεως τοῦ πολυμελοῦς Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν

ΕΚ ΤΗΣ «ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ»
(τεῦχος 7, Ὀκτωβρ. 1970, σελ. 671-74)

«Ὅταν ὁ ἄνθρωπος κατέχεται συνεχῶς ὑπὸ ὑποψίας μασσονικῆς ἢ ἰουδαϊκῆς συνωμοσίας καὶ βλέπῃ πανταχοῦ τοὺς πράκτοράς της, αὐτοκτονεῖ πνευματικῶς καὶ παύει νὰ βλέπῃ τὸν κόσμον τοῦ φωτός, πληροῦται μὲ αἰσθήματα μίσους, δυσπιστίας καὶ ἐκδικήσεως... Πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὸ κακὸν εἰς τοὺς ἑαυτούς μας καὶ ὄχι εἰς τοὺς ἄλλους...» (Νικ. Μπερντιάεφ, Πνεῦμα καὶ Ἐλευθερία, μετάφρ. Μητροπολίτου Σάμου + Εἰρηναίου, σελ. 202).

1. Ἡ ὑπ' ἀριθ. 2060/69 ἀπόφασις τοῦ Πολυμελοῦς Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν (ΕΕΝ 37,168 ἐπ.) ἐδέξατο ὅτι ὁ ἐλευθεροτεκτονισμὸς «...ἀποτελεῖ θρησκείαν, ὑφ' ἣν ἔννοιαν νοεῖται τὸ σύνολον τῶν δοξασιῶν, τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν πίστιν πρὸς ἕνα ἢ πολλοὺς θεοὺς μετὰ τῶν ἐξωτερικῶν τύπων καὶ τελετῶν κ.λ.π., δι' ὧν ἐκδηλοῦται ἡ πρὸς τὸν Θεὸν πίστις καὶ λατρεία». Περαιτέρω ἡ ἰδία ἀπόφασις ἐδέξατο, ὅτι ὁ ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἀποτελεῖ μὴ γνωστὴν θρησκείαν καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ μὴ προστατευομένην ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 16 παρ. 2 τοῦ Συντάγματος 1968, ἔτι δὲ μᾶλλον ὅτι ἡ ἀσκουμένη λατρεία ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τοῦ τεκτονισμοῦ ἀντίκειται εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη καὶ εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν.

2. Πρωτίστως ἐκπλήσσει ἡ αὐτάρκεια, μὲ τὴν ὁποίαν ἡ ἐν λόγῳ ἀπόφασις ὁρίζει τὴν θρησκείαν, ὅταν εἶναι γνωσταὶ αἱ ἐπίμονοι προσπάθειαι τοῦ φιλοσοφικοῦ στοχασμοῦ νὰ συλλάβῃ εἰς μίαν καθαρὰν ἔννοιαν τὰ τυπικὰ γνωρίσματα τοῦ θρησκευτικοῦ φαινομένου. (1) Ὁπωσδήποτε ἡ θρησκευτικὴ συνείδησις ἀποτελεῖ μίαν διάστασιν τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς καὶ δὲν πρέπει νὰ συγχέηται πρὸς τὴν θεωρητικὴν (ἢ ἐπιστημονικὴν) συνείδησιν, νομίζω δ' ὅτι τὸ παρατιθέμενον ἀπόσπασμα δίδει μίαν ἱκανοποιητικὴν ἔννοιαν τῆς θρησκευτικῆς πίστεως καὶ διευκολύνει εἰς τὴν κατανόησιν τῶν τιθεμένων ἐνταῦθα ζητημάτων. «Ὁ κύριος πυρήνας της εἶναι μαγικός, ἡ πίστη στὸ μυστήριο καὶ στὸ θαῦμα, καὶ ἀποβλέπει σὲ μιὰν ἀνθρώπινη τελείωση ποὺ ἀφήνει πολὺ πίσω της τὴν ἀλήθεια τοῦ θεωρητικοῦ, τὴν ἀρετὴ τοῦ ἠθικοῦ καὶ τὴν ὀμορφιὰ τοῦ αἰσθητικοῦ ἀνθρώπου. Ἀξίωσή της εἶναι νὰ μεταμορφώσει ἀπὸ τὰ βάθη ἕως τὴν ἐπιφάνειά της ὁλόκληρη τὴν προσωπικότητα — μὲ τὴν ἁγιότητα». (2)

Πρέπει πάντως νὰ διευκρινισθῇ ὅτι αἱ λέξεις «θρησκεία», «θρησκευτικός» κ.λ.π. χρησιμοποιοῦνται καὶ μὲ τὴν

---

(1) Βλέπε ἐνδεικτικῶς Εὐάγγ. Παπανοῦτσον, Γνωσιολογία (Ἴκαρος, 1962), σελ. 419 ἐπ., Χρ. Ἀνδροῦτσον, Λεξικὸν τῆς Φιλοσοφίας, ὑπὸ τὴν λέξιν «Θρησκεία», Lalande (ΠΑΠΥΡΟΣ), Λεξικὸν τῆς Φιλοσοφίας, λ. θρησκεία.

(2) Εὐάγγ. Παπανοῦτσος, ἐνθ' ἀνωτέρω, σ. 418.

σημασίαν τοῦ «ὑπερακριβοῦς σεβασμοῦ ἑνὸς κανόνος, μιᾶς συνηθείας, ἑνὸς συναισθήματος» καὶ ἡ σημασια αὕτη εἶναι πλέον ἀρχαία καὶ ἦτο ἄλλοτε περισσοτερον συνηθισμενη ἀ πὸ σήμερον. (3) Λεγομεν ἐπὶ παραδείγματι: ἡ θρησκευτικὴ τήρησις τῶν κανόνων κυκλοφορίας, ἡ θρησκεια τῆς ἐπιστήμης, τῆς ἐλευθερίας, κλπ.

3. Ἐξ ἑτέρου δυσχέρειαι ἐπίσης ὑφίστανται διὰ τον ὁρισμὸν τοῦ ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ἴσως διοτι καὶ τὰ τεκτονικὰ συστηματα ειναι πολλά. Ἡ τεκτονικὴ βιβλιογραφια ἀριθμεῖ 60.000 περίπου ἐργα, (4) «ὥστε δὲν ἔμεινε καμμιὰ πτυχὴ τῆς Μασωνίας που νὰ μὴν ξεδιπλωθηκε, καὶ γι' αὐτὸ δεν μπορεῖ να γινῃ λογος γιὰ δῆθεν μυστικα της». (5) Εἰς τὴν Μεγάλην Γαλλικην Ἐγκυκλοπαιδείαν ἀναγραφεται ἐπισης, οτι ὁ ἐλευθεροτεκτονισμὸς «δεν εἶναι μια μυστικὴ ἑταιρία, ἀλλα, ἁπλούστατα, μία κλειστὴ ἑταιρία Οι βασικοι κανόνες του, οἱ νομοι του, ἡ ἱστορία του, τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν του, δὲν εἶναι μυστικά». (6)

Ὁ ἰσχυρισμὸς ἑπομενως τῆς σχολιαζομένης ἀποφάσεως, καθ' ὃν ὁ τεκτονισμὸς ἀποτελεῖ θρησκειαν μὴ γνωστήν, τυγχάνει ἕωλος κατὰ τὸ δεύτερον τοῦτο σκέλος του. Ἂν ὁ τεκτονισμὸς εἶναι ἀνεπαρκῶς γνωστος, τοῦτο ἐνδέχεται νὰ ὀφείληται ἐν πολλοῖς εἰς τὴν προκατάληψιν, με τὴν ὁποίαν συνήθως ἀντιμετωπίζεται.

4. Προτοῦ ὅμως προχωρήσω, ὀφείλω νὰ ἐπισημανω μίαν ἀντιφασιν μεταξὺ τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου, τῆς ἀποφάσεως καὶ τῆς ἐπαλλήλου σκεψεως αὐτῆς, καθ' ἣν «. .ἡ ἀσκουμένη λατρεία ἐκ μερους τῶν ὀπαδῶν τοῦ τεκτονισμοῦ ... ἐν ὄψει τῆς μυστικῆς αὐτοῦ ὀργανώσεως ἐν γένει . . .ἀντίκειται εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη ... ἔτι δὲ καὶ εἰς τὴν δημοσίαν ταξιν. . ». Ἀντινομεῖ προδήλως ἡ ἀπόφασις, ὅταν ἔνθεν μεν δεχεται, ὅτι ὁ τεκτονισμὸς ἀποτελεῖ θρησκείαν μη γνωστήν, ἔνθεν δ' ὅτι ἡ ἀσκουμένη λατρεία ἐκ μέρους τῶν ὀπαδῶν τοῦ τεκτονισμοῦ ἀντίκειται εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη καὶ εἰς την δημοσίαν ταξιν, διοτι το τελευταῖον τοῦτο πρου ποθετει λογικῶς ὅτι ἡ ἀσκουμένη λατρεία τυγχανει γνωστη. Ἀδυνατῶ νὰ πιστεύσω, ὅτι ἡ ἔννοια τῆς ἀποφασεως εἶναι ὅτι ὁ ἀποδιδομενος εἰς τὸν τεκτονισμὸν ὑπο ταύτης μυστικὸς χαρακτὴρ καθιστᾶ τοῦτον ἀντίθετον πρὸς τὰ χρηστὰ ἤθη καὶ την δημοσίαν ταξιν, διότι τοῦτο θὰ ἀπετέλει absurdum

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἂν ὁ τελευταῖος οὗτος ἰσχυρισμὸς τῆς ἀποφασεως εἶναι βασιμος, διερωτῶμαι, διατί ἡ ἐποπτεύουσα ἀρχὴ δεν ζητεῖ τὴν διάλυσιν τοῦ τεκτονισμοῦ ἐν Ἑλλαδι, συμφώνως τῷ αρθρῳ 118 ἀρ. 2 τοῦ Ἀστ. Κώδικος.

5. Θὰ προσπαθησω τώρα νὰ προσεγγίσω τὸν τεκτονισμὸν (7) μέσῳ τῶν τεκτονικῶν κειμένων καὶ νὰ προσδιορίσω τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ καὶ ἐντεῦθεν μίαν ἀναλυτικὴν ἔννοιαν τούτου.

α) Ὁ ἐλευθεροτεκτονισμὸς πιστεύει εἰς την ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὴν ἀθανασιαν τῆς ψυχῆς (ἄρθρον 1 παρ. 1 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου ἢ Συντάγματος τῆς Μεγαλης Στοᾶς τῆς Ἑλλάδος). Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι ὁ τεκτονισμὸς δὲν θέτει οὐδὲν ὅριον ἐν τῇ ἀναζητήσει τῆς ἀληθείας (Τυπικὸν τοῦ Α' συμβολικοῦ βαθμοῦ), τὰ μνησθέντα δύο καὶ ἀποκλειστικὰ δογματικὰ

---

(3) Lalande ενθ' ἀνωτ Β' καὶ Δημητράκου, Μέγα Λεξικον, λ Θρησκεια

(4) Paul Naudon, Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς (Que sais - je? ἔκδοσις Ζαχαροπούλου, 1966), σ 121

(5) Γιόχαν Σασενμπαχ (διασκευὴ Ν Γιαννιοῦ), Ἡ Μασωνία, ΕΡΕΥΝΑ, Νοέμβριος – Δεκέμβριος 1934, σ 7

(6) Paul Naudon, ἔνθ' ἀνωτ, σ 1

(7) Ἔχω κυριως ὑπ' οψει μου το Ἀρχαῖον καὶ Ἀποδεδεγμένον Σκωτικον Σύστημα, τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ και ὁ Ἑλληνικὸς τεκτονισμός, ὅστις λειτουργεῖ νομίμως ἐν Ἑλλαδι, ἀναγνωρισθεις δια τοῦ Π Δ τῆς 2 Δεκεμβρίου 1927 (Φ Ε Κ 2/4 1 1928 Παραρτημα, ἀναδημοσιευσις ἐκ τοῦ ἡμαρτημένου ὑπ' ἀριθ 297 τῆς 10 Δεκεμβρίου 1927 φύλλου τοῦ Παραρτηματος τῆς Ἐφημεριδος τῆς Κυβερνησεως)

στοιχεῖα του χρησιμεύουν νά προλάβουν τήν ἀναρχίαν διά τῆς ἀχαλινώτου ἐλευθερίας. Ὁπωσδήποτε ἡ μνησθεῖσα θεμελιώδης τεκτονική ἀρχή, καθ' ἥν «ὁ τεκτονισμός δέν θέτει οὐδέν ὅριον ἐν τῇ ἀναζητήσει τῆς ἀληθείας», προδικάζει τήν ἐξωθρησκευτικήν κατεύθυνσιν τῶν τεκτονικῶν ἐνδιαφερόντων. Ἀλλ' ἡ ἑτέρα θεμελιώδης ἀρχή, καθ' ἥν ὁ τεκτονισμός σέβεται τήν οἱανδήποτε θρησκείαν τοῦ τέκτονος, τηρεῖ ἀπόλυτον ἀνοχήν πρός πᾶσαν θρησκευτικήν δοξασίαν καί ἀποκλείει πᾶσαν συζήτησιν ἐπί θρησκευτικῶν ζητημάτων (ἄρθρον 1 παρ. I καί V τοῦ Συντάγματος), καθιστᾷ τόν τεκτονισμόν προδήλως ἀμέτοχον θρησκευτικῆς χροιᾶς, πολλῷ μᾶλλον θρησκευτικοῦ συγκρητισμοῦ. Ὑπεστηρίχθη, ἐν τούτοις, εἰς τά πλαίσια τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, κυρίως, ὅτι ὁ τεκτονισμός ἀκολουθεῖ τόν Δεισμόν (deismus), ὅστις ἀποτελεῖ μίαν κίνησιν, ἀναπτυχθεῖσαν ἐντόνως τόν ιζ' αἰῶνα ἐν Ἀγγλίᾳ καί ἁπλωθεῖσαν ἐν Εὐρώπῃ κατά τόν ιη' αἰῶνα, καί ὡς μοναδικόν περιεχόμενον ἔχει δύο κυρίως ἀρχάς: τήν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ καί τήν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, ἀληθείας αὐτονοήτους καί μή δεομένας τήν μαρτυρίαν οἱασδήποτε Ἀποκαλύψεως. Ὅμως ἡ «θρησκεία τοῦ ὀρθοῦ λόγου», ὡς ὠνομάσθη οὗτος, ἀπετέλει κατά τόν Χέγκελ «μίαν ἁπλῆν λογικήν ἀφαίρεσιν» καί ἦτο ξένος πρός τήν θρησκευτικήν πίστιν, βαθμηδόν δ' ἐγκαταλείφθη.(8) Ἀνεξαρτήτως τοῦ γεγονότος, ὅτι ὁ τεκτονισμός δέν ἀκολουθεῖ τόν Δεισμόν (ἔστω κι' ἄν ἐπιφανεῖς τέκτονες, ὡς ὁ Βολταῖρος, συνετέλεσαν εἰς τήν διάδοσίν του κατά τούς χρονους τοῦ Διαφωτισμοῦ), ὁ Δεισμός ἐν πάσῃ περιπτώσει δέν ἀποτελεῖ θρησκείαν, καίτοι ἐφιλοδόξησε νά ὑποκαταστήσῃ ταύτην.

β) «Ὡς φιλοσοφικός, προοδευτικός καί φιλανθρωπικός ὁ ἐλευθεροτεκτονισμός ἀποσκοπεῖ τήν ἠθικήν καί πνευματικήν βελτίωσιν τῶν μελῶν του διά τῆς αὐτογνωσίας, τῆς ἐρεύνης τῆς Ἀληθείας, τῆς Ἀλληλεγγύης καί τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀρχῶν τῆς τεκτονικῆς Ἠθικῆς, ἐργάζεται δέ ἀδιαλείπτως ὑπέρ τῆς προόδου καί τῆς ἠθικῆς καί πνευματικῆς ἀνορθώσεως τῆς ἀνθρωπότητος διά τῆς εἰρηνικῆς καί βαθμιαίας ἀνυψώσεως τοῦ Ἀτόμου» (ἄρθρον 1 παρ. II τοῦ Συντάγματος). Ἐπιζητεῖ δηλαδή νά βοηθήσῃ εἰς τήν ἀνάπτυξιν τῶν λανθανουσῶν ἱκανοτήτων τοῦ ἀνθρώπου, ὅν θεωρεῖ «δυνάμει ὄν», μέχρις ὅτου οὗτος φθάσῃ εἰς τήν κατάστασιν τῆς ἀριστοτελικῆς «ἐντελεχείας». Ἐντεῦθεν συνάγεται ὅτι ὁ προσανατολισμός τοῦ τεκτονισμοῦ εἶναι προεχόντως ἀνθρωπιστικός.

γ) «Οἱ ἐλευθεροτέκτονες συνέρχονται ἐν Στοαῖς, αἵτινες τοῦτο μέν εἶναι ἐπί μέρους συγκεκροτημέναι Ἑνώσεις ἀδελφῶν ὑπό κοινῶν τύπων καί κανονισμῶν διεπόμεναι, ὅσον ἀφορᾷ τήν συγκρότησιν, σύστασιν καί λειτουργίαν αὐτῶν, τοῦτο δέ Τεκτονικά Ἐργαστήρια, ἤτοι ὁ τόπος ἔνθα οὗτοι συνερχόμενοι ἐργάζονται πρός βελτίωσιν αὐτῶν διά τῆς κατανοήσεως καί ἐφαρμογῆς τῶν Τεκτονικῶν Ἀρχῶν, ὧν ἡ ἐσωτερική καί βαθυτέρα ἔννοια, διά συμβόλων εἰκονιζομένη καί δι' ἀλληγοριῶν ἐκτιθεμένη, ἀποκαλύπτεται αὐτοῖς βαθμηδόν διά προοδευτικῆς εἰς ὡρισμένους ἱεραρχικούς Τεκτονικούς βαθμούς μυήσεως» (ἄρθρον 1 παρ. X τοῦ Συντάγματος τῆς Μεγάλης Στοᾶς τῆς Ἑλλάδος).

Θά ἀπαριθμήσω ἐνταῦθα καί μερικάς ἄλλας θεμελιώδεις τεκτονικάς ἀρχάς: αα) «Ὡς ὕπατον ἀγαθόν ὁ ἐλεύθερος Τέκτων θεωρεῖ τήν ἐλευθερίαν τῆς σκέψεως καί συνειδήσεως. Ἀποδοκιμάζει πᾶν μέσον ἀπειλοῦν τήν ἐλευθερίαν ταύτην καί καταδικάζει τήν βίαν» (IV). ββ) «Οἱ Ἐλευθεροτέκτονες πρεσβεύουν ὅτι οἱ ἄνθρωποι οἱαδήποτε καί ἄν χωρίζῃ αὐτούς διαφορά πνευματικῶν ἤ ὑλικῶν προσόντων, καταγωγῆς, κοινωνικῆς θέσεως, ἐθνικότητος, φυλῆς, χρώματος, γλώσσης ἤ θρησκείας,

(8) Εὐάγγ. Παπανοῦτσος, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 406, Αρ. Ἀνδροῦτσος, ἔνθ' ἀνωτ., ὑπό τήν λέξιν deismus, Ν. Λούβαρις, Ἱστορία τῆς Φιλοσοφίας (ἔκδ. Ἐλευθερουδάκη), Β' 85 - 86

γεννῶνται ἐλεύθεροι, ἔχοντες τὰ αὐτὰ δικαιώματα». γγ) «Ἀτενίζουν μὲ ἐπιείκειαν τὰς ἀνθρωπίνας πλάνας καὶ προλήψεις καὶ καταπολεμοῦν αὐτὰς διὰ τῆς πειθοῦς παρέχοντες ἑαυτοὺς ὡς ὑποδείγματα πεφωτισμένων, εἰλικρινῶν, χρηστοήθων καὶ ἐντίμων ἀνθρώπων καλῆς θελήσεως» (VI). δδ) «Ὁ Τεκτονισμὸς τιμᾷ ὅλως ἰδιαιτέρως τὴν ἐργασίαν ὡς ἱερὸν καθῆκον τοῦ ἐλευθέρου ἀνθρώπου καὶ ἀποκλείει ὡς ἐκ τούτου ἀπὸ τοὺς κόλπους αὐτοῦ τοὺς ἀέργους» (VII). εε) «Ἡ ἀφοσίωσις εἰς τὴν οἰκογένειαν, ὁ σεβασμὸς πρὸς τοὺς κοινωνικοὺς θεσμούς, ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ ἡ τήρησις τῶν καθηκόντων τοῦ πολίτου εἶναι διὰ τὸν Τέτονα ἱερά...» (VIII).

Ἡ ἐπιδίωξις τῆς προοδευτικῆς ἀναπτύξεως τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος διὰ τῶν συμβόλων καὶ τῶν ἀλληγοριῶν ἀποτελεῖ τὴν τεκτονικὴν μέθοδον ἢ τὴν «βασιλικὴν τέχνην».(9) Ἡ πλατωνικὴ ἐπίδρασις τῶν ἀναβαθμῶν καὶ βασιλικῶν ἀνδρῶν εἶναι προφανὴς ἐν προκειμένῳ. Ἐν τούτοις ἡ χρησιμοποίησις συμβόλων καὶ ἀλληγοριῶν ὑπὸ τοῦ Τεκτονισμοῦ προκαλεῖ διὰ τοὺς τρίτους (ἀμυήτους) πλείστας ὅσας παρεξηγήσεις, ὑποπτεύω δ' ὅτι θῦμα τοιούτων παρερμηνειῶν πίπτει ἴσως καὶ ἡ σχολιαζομένη ἀπόφασις.

Τὸ τεκτονικὸν «μυστικὸν» καὶ ὁ τεκτονικὸς ὅρκος εἶναι εἰς τὴν πραγματικότητα συμβολικῆς καὶ μυητικῆς φύσεως.(10) Τοῦτο ἰσχύει ἐπίσης καὶ διὰ τὴν χρησιμοποίησιν πλείστων ἄλλων λέξεων, ὡς «ναός», κλπ., ἐν τῇ ἰδίᾳ δ' ἐννοίᾳ χρησιμοποιοῦνται αἱ αὐταὶ λέξεις καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας περιπτώσεις, ὡς λ.χ. «Ναὸς τῆς Θέμιδος», «διακονία τῆς Θέμιδος», «Ναὸς τῆς Ἐπιστήμης», «μύησις εἰς τὴν Τέχνην», κλπ.

6. Ἐν ὄψει ὅμως τῶν ἐκτεθέντων, πῶς ἐξηγεῖται ἡ ἐχθρότης τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοῦ ἐλευθεροτεκτονισμοῦ; Ἡ ἐξήγησις θὰ δοθῇ μέσῳ τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως τῶν σχέσεων μεταξὺ τεκτονισμοῦ καὶ Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας ὁ κοσμικὸς ρόλος δὲν πρέπει ποτὲ νὰ λησμονῆται.(11) Τὴν 4 Μαΐου 1738 (ἐπίσημος ἀφετηρία τοῦ θεωρητικοῦ τεκτονισμοῦ θεωρεῖται ἡ 24 Ἰουνίου 1717, καθ' ἣν ἱδρύθη ἡ Μεγάλη Στοὰ τῆς Ἀγγλίας) ὁ πάπας Κλήμης XII ἐκδίδει τὴν βούλλαν του (In eminent Apostolatus specula) ἔνθα τονίζει, ὅτι οἱ ἐλευθεροτέκτονες πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ὡς «λίαν ὕποπτοι» αἱρετικοί, ἐξ αἰτίας τοῦ τεκτονικοῦ Μυστικοῦ καὶ τοῦ ἐπακολούθου του, τοῦ Ὅρκου,(12) «διότι, ἂν οἱ ἐλευθεροτέκτονες δὲν ἔπραττον τίποτε κακόν, δὲν θὰ ἐμίσουν τὸ φῶς». Καὶ εἰς ταῦτα προσετίθετο μία σκοτεινὴ φράσις: «καὶ διὰ πολλοὺς ἄλλους λόγους γνωστοὺς εἰς Ἡμᾶς, οἱ ὁποῖοι εἶναι ὀρθοὶ καὶ λογικοί». Ὁ Ἄλεκ Μελλὸρ(13) ἀπέδειξεν, ὅτι εἰς τὴν φράσιν ταύτην ὑπενοοῦντο πολιτικοὶ λόγοι. «Ὁ πάπας ἐφοβεῖτο τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Ἀννοβέρου (καὶ ἀγγλικανὴν) ἐντὸς τῶν Στοῶν, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ τὸ εἴπῃ εἰς μίαν Ἐγ-

(9) Θ. Τάσιος, Προλεγόμενα στὴν τεκτονικὴ μέθοδο, εἰς Τεκτ. Δελτίον Νο. 74 (1967)

(10) Paul Naudon, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 83.

(11) Λαμβάνω τὰ στοιχεῖα κυρίως ἀπὸ τὸν Paul Naudon, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 64 ἐπ., καὶ ἀπὸ τὸν Alain Guichard, les Francs—Macons (ἔκδ. Grasset, 1969) σ. 197 ἐπ. β' καὶ Παν. Καμαρινέα, Τεκτονικαὶ μαρτυρίαι ἀπὸ τοῦ 17ου καὶ 18ου αἰῶνος (ἀνέκδοτος εἰσέτι ἐργασία, τεθεῖσα εὐγενῶς ὑπ' ὄψιν μου ὑπὸ τοῦ συγγραφέως)

(12) Τυγχάνει γνωστόν, ὅτι οἱ πάπαι προσεπάθησαν νὰ οἰκειοποιηθοῦν καὶ τὴν ἐγκόσμιον ἐξουσίαν (Imperium) μέσῳ τοῦ ὅρκου. Ὑπεστήριζον δηλαδή, ὅτι ὁ ὅρκος ἀνήκει εἰς τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν των (Sacerdotum) καὶ ὅτι ὅλαι αἱ ὑποθέσεις, αἵτινες ἐπεσφραγίζοντο δι' ὅρκου (π. χ. διεθνεῖς συνθῆκαι), ἀνῆκον ἐπίσης εἰς τὴν δικαιοδοσίαν των. Ἡ προσπάθεια τῶν παπῶν νὰ ἐξασφαλίσουν δι' ἑαυτοὺς τήν τε πνευματικὴν καὶ τὴν ἐγκόσμιον ἐξουσίαν (πρβλ. τὸ δόγμα τῶν δύο ξιφῶν) ἦτο συνεχὴς καὶ ἐπίμονος).

(13) Alec Mellor, Nos frêres separes, les Francs—Maçons, 1961, ὅπερ ἐξετυπώθη μὲ τὴν ἄδειαν τῆς Ἐπισκοπῆς τῶν Παρισίων (Imprimatur)

κύκλιον», γράφει ἐπὶ λέξει. Πολλὰ στοιχεῖα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης συμφωνοῦν μὲ τὴν ἑρμηνείαν ταύτην, κυρίως δὲ αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ καρδιναλίου Νέρι Κορσίνι, ἀνεψιοῦ τοῦ Κλήμεντος XII.(14) Τὸ 1962 ὁ Roger Peyrefitte ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν Le symbolisme ὁλόκληρον τὸ κείμενον τῆς «μυστικῆς ἐπιστολῆς», ἡ ὁποία συνώδευε τὴν βοῦλλαν τοῦ 1738 τοῦ παπα Κλήμεντος XII, ἰσχυριζόμενος ὅτι ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἀπὸ ἓν ὑψηλὰ ἱστάμενον πρόσωπον τῆς Ἁγίας Ἕδρας.(15) Εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἐπιστολήν, ἂν εἶναι αὐθεντική, ἀποδίδεται εἰς τὸν τεκτονισμὸν μία δοξασία ἀντιχριστιανική, «ἀφοῦ ἀρνεῖται εἰς τὸν Χριστὸν ὅ,τι εἶναι οὐσιῶδες καὶ μοναδικὸν καὶ συνιστᾷ τὴν βάσιν τῆς ἀποκαλύψεώς του καὶ τῆς Ἐκκλησίας του».(16)

Τὴν 18 Μαΐου 1751 ὁ παπας Βενέδικτος XIV ἀνανεώνει τὴν καταδίκην τοῦ προκατόχου του εἰς τὴν Βοῦλλαν Providas κατὰ τοῦ τεκτονισμοῦ καὶ ἡ ἰδία καταδίκη ἐπαναλαμβάνεται πολλάκις ὑπὸ τῶν ἔκτοτε παπῶν. Ἐπακολουθεῖ ἡ σοβαρωτέρα καταδίκη τοῦ Λέοντος XIII μὲ τὴν Humanum Genus τῆς 20 Ἀπριλίου 1884 ἔνθα ἡ κυριωτέρα κατηγορία κατὰ τοῦ ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἶναι ὁ νατουραλισμὸς ἢ ὁ ὀρθολογισμός. «Δι' αὐτους (τοὺς ἐλευθεροτέκτονας), ἐκτὸς ἀπὸ ὅσα δύναται νὰ κατανοήσῃ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, δὲν ὑπάρχει οὔτε θρησκευτικὸν δόγμα οὔτε ἀλήθεια. Ἐπὶ πλέον, δεχόμενοι εἰς τὰς τάξεις των ὀπαδοὺς ἀπὸ διαφορετικὰς θρησκείας, ἐνισχύουν τὴν μεγάλην πλάνην τοῦ παρόντος, ἡ ὁποία συνίσταται εἰς τὸ νὰ θεωρῆται ὡσὰν κάτι ἀδιάφορον ἡ φροντὶς διὰ τὴν θρησκείαν καὶ νὰ ἐξισώνονται ὅλαι αἱ θρησκευτικαὶ μορφαί». Ἀπὸ τοῦ πάπα Βενεδίκτου XV (1915) αἱ παντιφικαὶ καταδίκαι ἔλαβον καὶ νομικὴν μορφήν, καταστρωθεῖσαι εἰς τὰ ἄρθρα 2335 ἐπ. τοῦ συνταγέντος τότε Κανονικοῦ Δικαίου Codex Juris canonici. Τὸ ἄρθρον 2335 ὁρίζει, ὅτι καταδικάζονται μὲ ἀφορισμὸν «ὅσοι ἐγγράφονται εἰς τὴν τεκτονικὴν αἵρεσιν ἢ εἰς μυστικὰς ἑταιρίας, συνωμοτούσας κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν νομίμων ἐξουσιῶν».

Ὁ Ἄλεκ Μελλὸρ(17) σχολιάζων εἰς τὴν ἐφημερίδα «Λὲ Μόντ», τῆς 29 Φεβρουαρίου 1968, τὴν ἀπόφασιν (Δεκέμβριος 1967) τῆς ἐπισκοπικῆς διασκέψεως πέντε κρατῶν τῆς βορείου Εὐρώπης (Δανίας, Νορβηγίας, Ἰσλανδίας, Φινλανδίας καὶ Σουηδίας), δι' ἧς πᾶς ἐπίσκοπος θὰ δύναται νὰ ἐπιτρέπῃ εἰς τοὺς ἐλευθεροτέκτονας, οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμοῦν νὰ προσηλυτισθοῦν εἰς τὸν καθολικισμόν, νὰ μὴ ἀπαρνηθοῦν τὴν τεκτονικὴν ἰδιότητά των, καὶ χαιρετίζων τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὡς βαρυσήμαντον σταθμὸν εἰς τὴν πορείαν τῶν σχέσεων μεταξὺ Καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ Τεκτονισμοῦ, προσθέτει, ὅτι οἱ λόγοι, οἱ ὁποῖοι ὡδήγησαν εἰς τὴν καταδίκην τοῦ τεκτονισμοῦ ἔχουν σήμερον ἐξαφανισθῆ καὶ ὅτι δὲν ἀποτελεῖ μυστικὸν ὅτι συνεννοήσεις διεξάγονται μεταξὺ τῆς Καθολικῆς Ἱεραρχίας καὶ ὑψηλὰ ἱσταμένων τεκτόνων, ἡ ἄρσις δὲ τῶν θεωρητικῶν δυσκολιῶν εἶναι προσεχής, πολλῷ μᾶλλον καθοσον ὁ ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν εἶναι θρησκεία καὶ συνεπῶς δὲν ὑφίστανται διαφοραὶ δογματικῆς φύσεως. Ἐκ τῆς ἱστορικῆς ταύτης ἐπισκοπήσεως προβάλλει ἀβίαστον τὸ συμπέρασμα ὅτι πάντως καὶ εἰς τὰ ὄμματα ἀκόμη τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ὁ τεκτονισμὸς δὲν ἀποτελεῖ θρησκείαν.

7. Δέον νὰ σημειωθῇ, καθ' ὅσον

---

(14) Paul Naudon, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 64.

(15) Ὁ Roger Peyrefitte ἔγραψε, μεταξὺ ἄλλων, καὶ τὸ βιβλίον «Les fils de la lumière» (Flammarion, 1961), ἀναφερόμενον εἰς τὸν τεκτονισμόν.

(16) Alain Guichard, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 226.

(17) Ὁ Alec Mellor, δικηγόρος καὶ καθολικὸς συγγραφεύς, ἐμυήθη εἰς τὸν τεκτονισμὸν μόλις τὴν 28 Μαρτίου 1969 κατόπιν συμβουλῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῶν Παρισίων Καρδιναλίου Marty, ὅπως ἐνεργήσῃ κατὰ συνείδησιν (Alain Guichard, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 298).

ἀφορᾷ τὰ λοιπὰ χριστιανικὰ δόγματα, ὅτι ὡρισμέναι μόνον Κοινότητες Διαμαρτυρομένων διεκήρυξαν ἁπλῶς ὅτι ὁ ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν συμβιβάζεται πρὸς τὸν Χριστιανισμόν.(18) Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ὅτι, ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Καντέρμπουρυ ἀποτελεῖ ἐξέχον μέλος τοῦ τεκτονισμοῦ. Ποία ὅμως εἶναι ἡ στάσις τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας; Ὑφίσταται ἐν προκειμένῳ ἡ ἀπόφασις τῆς 12 Ὀκτωβρίου 1933 τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος,(19) δι' ἧς ὁρίζεται ὅτι «εἶναι ἀσυμβίβαστος ὁ ἀληθὴς καὶ γνήσιος Χριστιανισμὸς πρὸς τὴν Μασωνίαν» καὶ περαιτέρω ὅτι «οἱ τυχὸν ἐμπλακέντες εἰς τὴν μύησιν τῶν Μασωνικῶν μυστηρίων δέον τοῦ λοιποῦ ν' ἀπόσχωσι πάσης ἐπικοινωνίας πρὸς τὰς Μασωνικὰς Στοὰς καὶ ἐργασίας», χωρὶς νὰ ἀπειλῆται ὅμως οἱαδήποτε κύρωσις. Ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἤχθη εἰς τὰς ἀνωτέρω κρίσεις της, δεχθεῖσα προηγουμένως ὅτι: α) «ἡ Μασωνία ἀποδεδειγμένως τυγχάνει θρησκεία μυστηριακή, ὅλως διάφορος, κεχωρισμένη καὶ ξένη τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας», β) ἔχει χαρακτῆρα «συγκρητιστικὸν» καὶ ἀνυψοῖ ἀνεπαισθήτως ἑαυτὴν εἰς εἶδός τι ὑπερθρησκείας» καὶ γ) «ἐνῷ ὁ Χριστιανισμὸς ὡς ἐξ ἀποκαλύψεως θρησκεία, ἔχουσα δόγματα καὶ ἀληθείας κατὰ λόγον καὶ ὑπὲρ λόγον, ἐκζητεῖ πρωτίστως πίστιν καὶ βασίζει τὸ ἠθικὸν αὐτοῦ οἰκοδόμημα ἐπὶ τῆς ὑπερφυσικῆς θείας Χάριτος, ἡ Μασωνία ἔχει μόνον φυσικὰς ἀληθείας, εἰς γνῶσιν τῶν ὁποίων καλεῖ τοὺς μύστας αὐτῆς διὰ τῆς ἐλευθέρας σκέψεως καὶ ἐρεύνης καὶ διὰ μόνου τοῦ ὀρθοῦ λόγου, στηρίζει δὲ τὸ ἠθικὸν οἰκοδόμημα αὐτῆς ἐπὶ μόνον τῶν φυσικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου, πρὸς φυσικοὺς ὅλως κατατείνουσα σκοπούς». Ὡς ἐλέχθη ὅμως, τὸ ἰδεολογικὸν περιεχόμενον τῆς πίστεως εἶναι ὁ δογματικὸς καὶ παράλογος (διὰ τοὺς σκεπτικιστὰς) ἢ ὑπέρλογος (διὰ τοὺς πιστοὺς) χαρακτὴρ αὐτῆς.(20) Ὅταν ἡ Ἱεραρχία δέχεται, ὅτι ὁ τεκτονισμὸς στηρίζεται εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον («ὁ τεκτονισμὸς εἶναι θεσμός ...ἀπορρέων ἐκ τοῦ ὀρθοῦ λόγου.. ») (Τυπικὸν τοῦ Α΄ συμβολ. βαθμοῦ), δὲν δύναται προδήλως νὰ ὑποστηρίζῃ ταυτοχρόνως, ὅτι ὁ τεκτονισμὸς ἀποτελεῖ θρησκείαν, διότι εὑρίσκεται ἐν ἀντινομίᾳ, ἀφοῦ ἡ θρησκευτικὴ πίστις ὑπερβάλλει τὸν ὀρθὸν λόγον. Δὲν εἶναι τυχαῖον, ὅτι ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν, ἐρωτηθεῖσα προηγουμένως ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἶχεν ἀποφανθῆ, «ὅτι ὁ ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν εἶναι θρησκευτικὴ ὀργάνωσις, οὐδὲ σωματεῖον ἐπιδιῶκον θρησκευτικοὺς σκοπούς, ὅτι δὲν ἔχει ἀντιθρησκευτικὸν χαρακτῆρα καὶ δὲν ἀντιστρατεύεται τὸν Χριστιανισμόν.(21)

8. Ὑποπτεύω, ὅτι τὰ σημειωθέντα ἁμαρτήματα τῆς σχολιαζομένης ἀποφάσεως δὲν ὀφείλονται εἰς ἐσφαλμένην, ἀλλ' εἰς συσκοτισμένην κρίσιν. Ἄν, ὡς ἐν τῇ ἀποφάσει ταύτῃ ἀναγράφεται, ἡ ἐν προκειμένῳ κρίσις τοῦ Δικαστηρίου ἐσχηματίσθη ἐκ τῶν διδαγμάτων τῆς κοινῆς πείρας (Κ. Πολ. Δ. 352 παρ. 4), τότε τὸ Δικαστήριον παρεξήγησεν προδήλως τὴν ἔννοιαν τούτων. Τὰ διδάγματα τῆς κοινῆς πείρας εἶναι γενικαὶ ἀρχαὶ «αἱ ὁποῖαι συνάγονται ἐπαγωγικῶς ἐκ τῆς καθ' ἡμέραν παρατηρήσεως, τῶν κοινῶν ἐγκυκλοπαιδικῶν γνώσεων, τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰς συναλλαγὰς κλπ. περὶ τῆς ἐξε-

(18) Encyclopaedia Britannica, Freemasonry.

(19) Βλέπε ταύτην εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Παν. Ν. Τρεμπέλα, Μασσωνισμὸς (1970), σ. 226 ἑπ.

(20) Εὐαγγ Παπανοῦτσος, ἔνθ' ἀνωτ, σ 411

(21) Βλ τὸ πλῆρες κείμενον τῶν πορισμάτων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, εἰς τὸ μνησθὲν βιβλίον τοῦ Παν Ν Τρεμπέλα (σ 196 ἑπ). Τὰ πορίσματα ταῦτα ὑπογράφονται ὑπὸ τῶν καθηγητῶν Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτου, Γρ Παπαμιχαήλ, Κ Δυοβουνιωτου, Ν Λούβαρι, Δ Μπαλανου, Γ Σωτηρίου καὶ Βασ Στεφανίδου Ἐμειοψήφησεν ὁ Π. Μπρατσιώτης, ἐπὶ τῆς ἀπόψεως δὲ τούτου ἐβασίσθη ἐν πολλοῖς ἡ μνησθεῖσα ἀπόφασις τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος

λίξεως τῶν βιωτικῶν σχέσεων, τῶν πραγματικῶν καταστάσεων. Π.χ. δίδαγμα τῆς κοινῆς πείρας ἀποτελεῖ ἡ γνῶσις ὅτι τὸν χειμῶνα ἐπικρατεῖ ψῦχος καὶ τὸ θέρος θερμότης. Ἐπὶ τῶν διδαγμάτων τούτων δὲν ὑπάρχει ὁ κίνδυνος, ὁ ὁποῖος ἀνεφέρθη διὰ τὰς λοιπὰς ἰδιωτικὰς γνώσεις τοῦ δικαστοῦ, διότι ταῦτα εἶναι γενικὰ καὶ ἀφῃρημένα καὶ κοινῶς γνωστὰ καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ σοβαρὰ ἀμφισβήτησις».(22) Ἐφ' ὅσον, λοιπόν, ὑφίσταται ἀμφισβήτησις, ὡς ἐν τῇ κρινομένῃ περιπτώσει, δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος περὶ διδαγμάτων τῆς κοινῆς πείρας. Ὑφίσταται δ' ἐνταῦθα ἀμφισβήτησις, πλὴν τῶν ἄλλων, διότι αὐτὴ αὕτη ἡ ἀπόφασις αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ πρόσθετα ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα, διὰ νὰ θεμελιώσῃ τήν, εἰς ἣν ἤχθη, κρίσιν της. Ἐὰν ἡ κρίσις αὕτη ἀπετέλει ὄντως τό περιεχόμενον διδάγματος τῆς κοινῆς πείρας, ἡ ἐπίκλησις ἄλλων ἀποδεικτικῶν στοιχείων πρὸς τεκμηρίωσιν τῆς κρίσεως ταύτης θὰ ἀπετέλει ἄτοπον πολυπραγμοσύνην. Θὰ ἦτο νοητὴ ἐπίκλησις ἀποδεικτικῶν στοιχείων μόνον διὰ νὰ καταστῇ ἐναργὴς ἡ ὕπαρξις ἐν προκειμένῳ διδάγματος τῆς κοινῆς πείρας.

Μήπως ὅμως τὰ ἐπικαλούμενα ὑπὸ τῆς ἀποφάσεως ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα ἐπιστηρίζουν τὴν κρίσιν ταύτης; Ἀνεξαρτήτως τοῦ εἰδικωτέρου δικονομικοῦ ζητήματος περὶ τοῦ φέροντος τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως, ἡ ἀπόφασις ἐκ τῆς πλουσιωτάτης τεκτονικῆς βιβλιογραφίας, τὴν ὁποίαν ἠδύνατο νὰ ἀντλήσῃ ἀπὸ τὸ πρῶτον ἐγκυκλοπαιδικὸν λεξικόν, χρησιμοποιεῖ μόνον (παρεκτὸς τῆς μνησθείσης ἀποφάσεως τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος): α) τὸ βιβλίον τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἐπιφανίου Θεοδωροπούλου «Ἡ Μασσονία ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας», β) τὸ μνησθὲν βιβλίον τοῦ καθηγητοῦ Παν. Ν. Τρεμπέλα (τῆς ἀδελφότητος Θεολόγων «Ὁ Σωτὴρ») καὶ γ) τὸ βιβλίον... τῆς 6ης τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου «Κατήχησις καὶ Λειτουργική» τῶν Λεων. Χριστοφιλοπούλου — Χρ. Καρυτινοῦ Μήτση. Ἡ a tera pars ἠγνοήθη ὑπὸ τῆς ἀποφάσεως κατὰ παράβασιν τῆς ἀιδίου δικαιοδοτικῆς ἀρχῆς «πρὶν ἂν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς, οὐκ ἂν δικάσαις».(23)

Φοβοῦμαι, ὅτι τὸ δικαστήριον, διαπνεόμενον ἀπὸ ἔνθεον χριστιανικὸν ζῆλον, παρεσύρθη εἰς παραγνώρισιν τοῦ δικαιοδοτικοῦ του ρόλου, ἑνὸς ρόλου ἀπροσώπου, ἀπροκαταλήπτου, ἀδεκάστου. Ἐὰν ἡ ἰδέα τῆς τυφλῆς Δικαιοσύνης παραμερισθῇ, ἡ ὁδὸς τῆς ἀδικίας θὰ εἶναι ὀρθάνοικτος ἔμπροσθέν μας καὶ ἐπίσης ἡ ἐμφάνισις τοῦ φανατισμοῦ, ὁ ὁποῖος, κατὰ τὸν Ν. Μπερντιάεφ(24) «προκύπτει πάντοτε ἀπὸ τὸ ὅτι ἐκλαμβάνει τὸ μέρος ὡς ὅλον καὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν θέλουν νὰ παραδεχθοῦν μία κίνηση πρὸς τὴν πληρότητα. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο ὁ Ἰησοῦς δὲν ἀπάντησε στὴν ἐρώτηση τοῦ Πιλάτου «Τί ἐστὶν ἀλήθεια;».

NOMOΓΝΩΜΩΝ

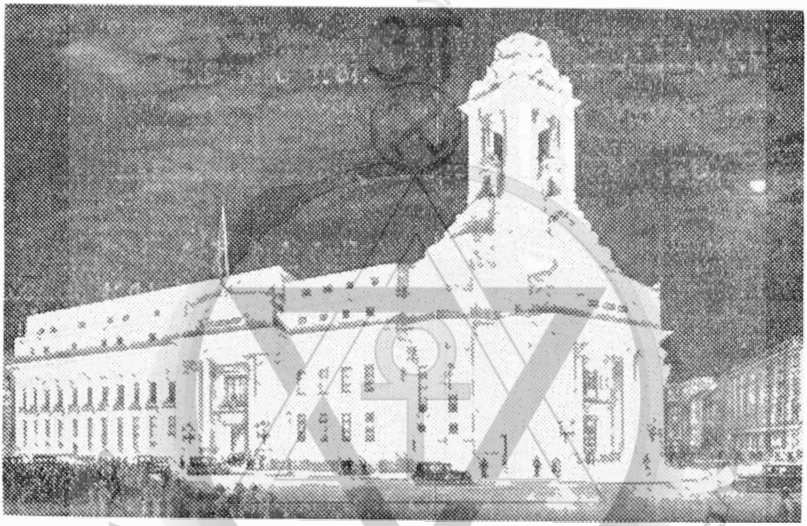
(22) Γ. Ράμμος, Εἰσηγήσεις Ἀστ. Δικαίου (1969), Α' 158.

(23) Ἀριστοφάνους, Σφῆκες στιχ. 725 - 726.

(24) Ν. Μπερντιάεφ, Ἀλήθεια καὶ Ἀποκάλυψη (μετ. Χρ. Μαλεβίτση) σ. 71.

ΕΠΙΦΑΝΕΙΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΕΚΤΟΝΕΣ

Ἐπιμέλεια ΚΩΝΣΤ. Σ. ΚΙΤΡΙΝΙΑΡΗ

Ἡ Ἡνωμένη Μεγάλη Στοὰ τῆς Ἀγγλίας

Ἅπαντα τὰ κατωτέρω ἀναγραφόμενα ὀνόματα καὶ στοιχεῖα ἐλήφθησαν ἀπὸ τὸ INTERNATIONALES FREIMAURER-LEXICON, ποὺ ἐξεδόθη ἀπὸ τοὺς EUGEN LENHOFF καὶ OSCAR POSNER τὸ 1932 (Ἐκδ. Οἶκος «Ἀμάλθεια» Μόναχον, Ζυρίχη, Βιέννη). Τὸ Λεξικὸν ἔχει πολύτιμον διαφωτιστικὴν Εἰσαγωγὴν καὶ παραθέτει, ἐν συνεχείᾳ, λεξικογραφικῶς βιογραφίας ἐπιφανῶν ἐλευθεροτεκτόνων καὶ ἱστορικὰ λεπτομερειακὰ στοιχεῖα τῶν Τεκτονικῶν Ὀργανώσεων καὶ τῆς τεκτονικῆς ζωῆς εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ κόσμου. Εἰς τὴν Εἰσαγωγὴν παραθέτει καὶ περιληπτικὸν πίνακα, εἰς τὸν ὁποῖον ἀναγράφονται τὰ ὀνόματα μόνον τῶν ἐπιφανεστέρων τεκτόνων κατὰ κατηγορίας καὶ κατὰ Χώρας. Ἐκ τούτων παρελάβομεν καὶ ἀναγράφομεν κατωτέρω τὰ γνωστότερα εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ὀνόματα μετὰ ἐλαχίστων βιογραφικῶν στοιχείων.

Ἕλληνας ἐλευθεροτέκτονας δὲν ἀνεγράψαμεν, διότι ὑπάρχουν σχετικαὶ ἑλληνικαὶ τεκτονικαὶ πηγαὶ καὶ ἐπιφυλασσόμεθα νὰ παρουσιάσωμεν τὰ περὶ τῶν ἐπιφανεστέρων ἐξ αὐτῶν ὑπάρχοντα στοιχεῖα.

Α΄

ΜΟΝΑΡΧΑΙ - ΒΑΣΙΛΕΙΣ καὶ ΗΓΕΜΟΝΕΣ

ΒΕΛΓΙΟΥ

Λεοπόλδος ὁ Α΄ τοῦ Σὰξ Κοβούργου, βασιλεὺς (1832 — 1868), ὁ ἀποποιηθεὶς τὸ προσφερθὲν αὐτῷ τὸ 1830 στέμμα τῆς μόλις ἀπελευθερωθείσης Ἑλλάδος.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Ἀλέξανδρος ὁ Α΄ ἡγεμὼν τῆς Βουλγαρίας - Πρῖγκιψ φὸν Βάττενμπεργκ (1857—1893).

ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Πλεῖστοι ἡγεμόνες καὶ βασιλεῖς τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας κατὰ τὸν 18ον καὶ 19ον αἰῶνα, ἐκ τῶν ὁποίων ἐπιφανέστεροι καὶ γνωστότεροι εἶναι:

1) ὁ Φρειδερίκος Β΄ ὁ Μέγας (1740—1786) τῆς Πρωσσίας, ὁ Μέγας «Προστάτης» τοῦ Τεκτονισμοῦ, ὁ κυριώτερος ἐκπρόσωπος τοῦ «Πεφωτισμένου Δεσποτισμοῦ» (DESPOTISME ECLAIRE) καὶ συγγραφεὺς βιβλίου ἀντικρούοντος τὰς ἀπολυταρχικὰς θεωρίας τοῦ Μακιαβέλλη, καί,

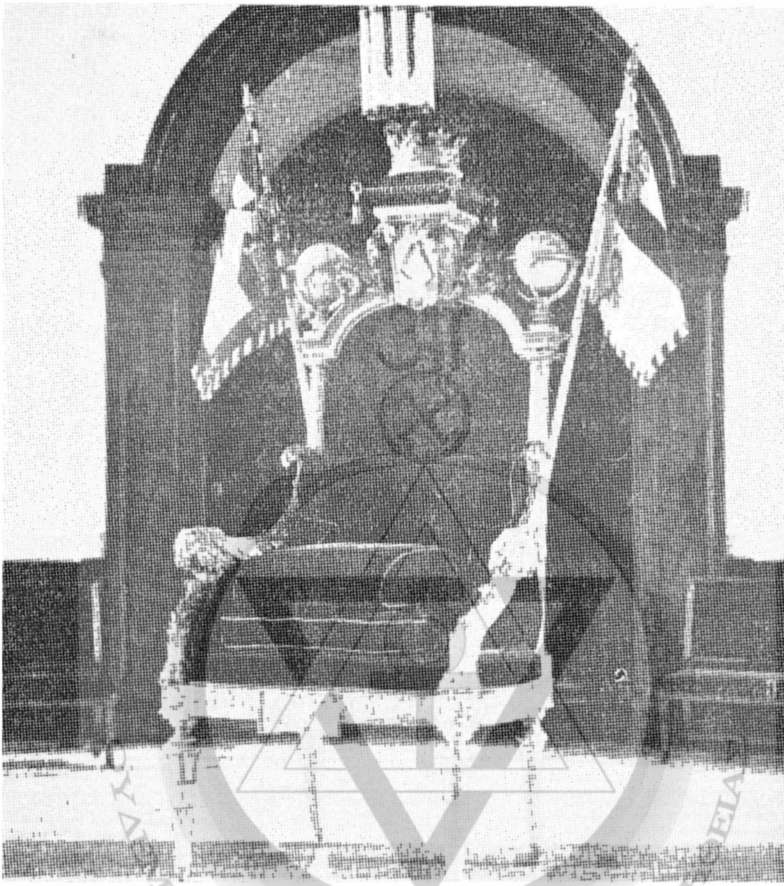
2) ὁ Ἰωσὴφ Β΄ (υἱὸς τῆς Μαρίας Θηρεσίας), αὐτοκράτωρ 1780—1790, ὁ ἐπονομασθεὶς «ἐπὶ τοῦ θρόνου φιλόσοφος» (κατήργησε τὴν δουλοπαροικίαν, μέγας φιλάνθρωπος καὶ ἀνεξίθρησκος ἡγεμών).

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀναγράφομεν τοὺς βασιλεῖς τῆς Πρωσσίας Φρειδερίκον Γουλιέλμον Β΄ (1786—1797), Γουλιέλμον τὸν Α΄ (1798—1840), Φρειδερίκον τὸν Γ΄ (1840—1888). Παραλείπομεν 20 περίπου ὀνόματα ἡγεμόνων τῶν μικροτέρων κρατῶν τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας.

ΑΓΓΛΙΑΣ

Α) Βασιλεῖς: 1) Γεώργιος IV 1811—1830, ἀπὸ τοῦ 1805—1820 Μέγας Διδάσκαλος καὶ Προστάτης· 2) Γουλιέλμος IV, βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας καὶ τοῦ Ἀννοβέρου (1830 — 1837)· 3) Ἐδουάρδος VII, βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας καὶ αὐτοκράτωρ τῶν Ἰνδιῶν (1901—1910)· 4) Γεώργιος VI, ὁ πατὴρ τῆς νῦν βασιλίσσης Ἐλισσάβετ, Μέγας Διδάσκαλος τοῦ Σκωτικοῦ Τεκτονισμοῦ.

Β) Πλεῖστοι ἐκ τῶν μελῶν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, μεταξὺ τῶν ὁποίων: Φρειδερίκος Λουδοβίκος πρῖγκιψ τῆς Οὐαλίας (+1751), Ἐδουάρδος Αὔγουστος Δοὺξ τῆς Ὑόρκης (+1767), Γουλιέλμος Ἑρρίκος, Δοὺξ τοῦ Γκλῶστερ (+1805), Ἑρρίκος Φρειδερίκος, Δοὺξ τοῦ Κούμπερλαντ (+1790), Φρειδερίκος, Δοὺξ τῆς Ὑόρκης (+1827), Ἐδουάρδος, Δοὺξ τοῦ Κέντ (†1820) καὶ πολλοὶ ἄλλοι (17 ἐν ὅλῳ).

Ὁ ἀρχαῖος Θρόνος τοῦ Μεγάλου Διδασκάλου τοῦ Ἀγγλικοῦ Τεκτονισμοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἐγκατεστάθησαν Βασιλεῖς καὶ πρίγκηπες. Ἤδη εἶναι ὁ θρόνος τοῦ ἑλληνικῆς καταγωγῆς Δουκὸς τοῦ Κέντ Μεγάλου Διδασκάλου ἀπὸ τοῦ 1967

ΓΑΛΛΙΑΣ

Βασιλεῖς: Λουδοβίκος ΙΣΤ΄ (1774 — 1793), Λουδοβίκος XVIII (1814—1824), ὁ αὐτοκράτωρ Ναπολέων Α΄ (1), Κάρολος Χ (1824—1830), Λουδοβί-

(1) Καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ναπολέοντος Ἰωσὴφ Βοναπάρτης βασιλεὺς τῆς Ἱσπανίας (1806—1808), Λουκιανὸς Βοναπάρτης (†1840), Λουδοβίκος Βοναπάρτης, βασιλεὺς τῆς Ὁλλανδίας (1806—1810), Ἱερώνυμος Βοναπάρτης βασιλεὺς τῆς Βεστφαλίας (1807—1813), ὡς καὶ ὁ ἀνεψιός του Ναπολέων ὁ Γ΄, αὐτοκράτωρ τῆς Γαλλίας (1852—1871) ἦσαν τέκτονες.

κος Φίλιππος Α΄ ὁ «ἀστὸς» βασιλεὺς (1830—1848), υἱὸς τοῦ Λουδ. Φιλίππου τῆς 'Ορλεάνης, ποὺ ὠνομάσθη κατὰ τὴν 'Επανάστασιν Φίλιππος - 'Ισότης.

ΕΛΛΑΔΟΣ*

'Ο Βασιλεὺς Γεώργιος Β΄ (1935—1947), μυηθεὶς εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 5143 Στοὰν τοῦ Λονδίνου.

ΟΛΛΑΝΔΙΑΣ

Λουδοβίκος Βοναπάρτης, ἀδελφὸς τοῦ Μ. Ναπολέοντος βασιλεὺς (1806—1810), Γουλιέλμος Β΄ (1840 - 1849) καὶ ὁ ἔγγονός του Γουλιέλμος 'Αλέξανδρος, Μέγας Διδάσκαλος εἰς Χάγην (1882—1884).

ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ

'Ο βασιλεὺς 'Ιωακεὶμ Μυράτ, στρατάρχης τῆς Γαλλίας καὶ ὑπασπιστὴς τοῦ Ναπολέοντος (1808—1813), σύζυγος τῆς ἀδελφῆς του Καρολίνας.

ΝΟΡΒΗΓΙΑΣ

'Ο νῦν (1932) βασιλεὺς Χακων ὁ VII, γεννηθεὶς τὸ 1872, τεκτων ἀπὸ τοῦ 1896.

ΑΥΣΤΡΟΟΥΓΓΑΡΙΑΣ

Φραγκίσκος ὁ Α΄ (1792-1835) καὶ Φραγκίσκος 'Ιωσὴφ (1848 - 1916).

ΠΟΛΩΝΙΑΣ

Βασιλεῖς: Στανίσλαος Α΄ (1677—1766) Λεζύνσκη καὶ Αὔγουστος Στανίσλαος Β΄ (βασιλεὺς 1764—1795).

ΡΩΣΙΑΣ

Τσάροι: Πέτρος ὁ Γ΄ (1728—1762), Παῦλος ὁ Α΄, υἱὸς τῆς Μεγαλης Αἰκατερίνης, (1796—1805) καὶ 'Αλέξανδρος Β΄ (1805—1826).

ΣΟΥΗΔΙΑΣ

Βασιλεῖς: Γουσταῦος ὁ III (1771 — 1792), Γουσταῦος ὁ IV 'Αδόλφος (1792-1809), Κάρολος XIII (1809-1818), Κάρολος XIV Βερναδόττε (ἐβασίλευσε 1818-1844), "Οσκαρ I, βασιλεὺς ἀπὸ 1844 — 1859, Κάρολος XV (1859 — 1872)' "Οσκαρ III (1829—1907), Γουσταῦος ὁ V (βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ 1907 μέχρι τοῦ θανάτου του 1950), Γουσταῦος 'Αδόλφος VI, ὁ νῦν βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ 1950· ἔχει πάθος πρὸς 'Αρχαιολογίαν, ἑταῖρος τῆς Γαλ. 'Ακαδημίας 'Επιγραφῶν. 'Επεσκέφθη τὴν 'Ελλάδα ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του ταύτην.

ΙΣΠΑΝΙΑΣ

Κάρολος III (1759—1788), 'Ιωσὴφ Βοναπαρτης (1806—1808) 'Αμεδαῖος Φερδινάνδος τῆς Σαβοίας (1845—1890), βασιλεὺς τῆς 'Ισπανίας (1870 —

---

* Σημειοῦνται ἐνίοτε τὰ χρονικὰ ὅρια ὄχι τῆς ζωῆς, ἀλλὰ τῆς βασιλείας ἑκάστου.

1873)· ἦτο υἱὸς τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰταλίας Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ τοῦ Β΄.

Β΄

ΑΡΧΗΓΟΙ ΚΡΑΤΩΝ-ΠΡΟΕΔΡΟΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΩΝ

Α΄) Τ ῶ ν Ἡ ν ω μ έ ν ω ν Π ο λ ι τ ε ι ῶ ν Β. Ἀ μ ε ρ ι κ ῆ ς. Πρόεδροι (οἱ ἐπιφανέστεροι): 1) Γεώργιος Οὐάσιγκτον, ὁ ἐλευθερωτής, (1732—1799), 2) Τζέιμς Μονρόε, ὁ ἐνθουσιώδης φιλέλλην καὶ ἐνισχυτὴς τοῦ Ἀγῶνος τῆς Ἀνεξαρτησίας μας τοῦ 1821 (1758 — 1831), 3) Ἀνδρέας Τζάκσον (1767—1845), 4) Τζέιμς Πὸλκ (1795—1849), 5) Ἰωάννης Βούκαναν (1791—1868), 6) Ἀνδρέας Τζόνσον (1808-1875) (Πρόεδρος 1865—1869), 7) Ροῦσβελτ Θεόδωρος (1858 — 1919), 8) Οὐΐλλιαμ Τὰφτ (1857—1930) (Πρόεδρος 1909 —1913), 9) Οὐῶρρεν Χάρντιγκ (1865—1923), 10) Φραγκλῖνος Ροῦσβελτ (Πρόεδρος 1932 — 1945), 11) Χάρρυ Τροῦμαν (Πρόεδρος 1945 — 1952), 12) Ὁ ἐλευθερωτὴς τῶν Νέγρων Ἀβραὰμ Λίνκολν (1809—1865), ἐψηφισμένος τέκτων ὑπὸ τῆς Στοᾶς ΤΥRIAN.

Β΄) Οἱ περισσότεροι τῶν παλαιοτέρων Προέδρων τῆς Κεντρικῆς καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς. Σημειώνομεν ἐδῶ τὰ πιὸ γνωστὰ ὀνόματα: MIRANDA (+1816) καὶ LOPEZ (+1856) τῆς Ἀ ρ γ ε ν τ ι ν ῆ ς, MARTINEZ DE ROSAS (†1813) τῆς Χ ι λ ῆ ς, BOLIVAR (†1830) καὶ SANTANDER (†1840) τῆς Κ ο λ ο μ β ί α ς, GOMEZ (†1913), PALMA (1902 — 1906) τῆς Κ ο ύ β α ς, GUERRERO (Πρόεδρος 1827—1830) ὁ καταργήσας τὴν δουλείαν, BRAVO (Πρόεδρος 1842 —1843), QUARES (Χουαρὲζ) (1858—1867 καὶ 1871—72), Ντιὰζ (1876 — 1880, 1884 — 1911), MADARO (1911 — 1913) κ.ἄ. τοῦ Μ ε ξ ι κ ο ῦ, SAN ROMAN (1802—1863), τοῦ Π ε ρ ο ῦ κ.ἄ., Βασκουὲζ (1924—1928 τοῦ Ἀ γ ί ο υ Δ ο μ ι ν ί κ ο υ, Ἀντώνιος Παὲζ (1790—1873) τῆς Β ε ν ε ζ ο έ λ α ς, Ἱππόλυτος (HYPPOLITE) (1827-1863), Βόυερ (1776—1850), ὁ ἐνθουσιώδης Φιλέλλην καὶ ἐνισχυτὴς τοῦ Ἀγῶνος τῆς Ἀνεξαρτησίας μας τοῦ 1821 καὶ Πετιὸν (1770 —1818) τῆς Ἀ ϊ τ ῆ ς.

Γ΄) Πολλοὶ Πρόεδροι τῆς Ἑ λ β ε τ ι κ ῆ ς Δημοκρατίας, ὅπως οἱ Βορὲλ (1835—1892), Φρὲϋ (1838—1922), Φύρρερ (1805—1861), Ρουσὲ (RUCHET) (1853—1912), Ρουσονὲ (RUCHONNET) 1834 — 1893) κ.ἄ.

Γ΄

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΙ-ΥΠΟΥΡΓΟΙ — ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ

ΒΕΛΓΙΟΥ

Εἰς τὸν σχετικὸν περιληπτικὸν πίνακα τῶν ἐπιφανεστέρων πολιτικῶν ἀναγράφονται ὑπερτριά-

κοντα ὀνόματα. (Δὲν τὰ σημειώνομεν ὡς ἄγνωστα εἰς Ἕλληνας ἀναγνώστας).

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

1) Μιλὲφ Νικόλαος, Καθηγητὴς Πανεπιστημίου τῆς Σόφιας, ἐπιφανὴς πολιτικός, δολοφονηθεὶς τὸ 1925 (ἐγενν. 1881). 2) Στοΐλωφ Κωνσταντῖνος, ὑπουργὸς καὶ πρωθυπουργὸς (1853 — 1901). 3) Τσαγκὼφ Α΄, γεννηθεὶς 1879· καθηγητὴς Πανεπιστημίου τῆς Σόφιας καὶ Πρωθυπουργὸς 1923—1926, ἀνήκων εἰς τὸ Δημοκρατικὸν Κόμμα.

ΔΑΝΙΑΣ καὶ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Ἀναγράφονται εἰς τὸν περιληπτικὸν πίνακα περὶ τὰ 40 ὀνόματα ἐπιφανῶν πολιτικῶν (μέχρι τοῦ 1931), ἐξ ὧν γνωστότερος εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας καὶ ἐπιφανέστερος ὁ Γερμανὸς Γουσταῦος Στρέζεμαν (+1929) τῆς Δημοκρατίας τῆς Βαϊμάρης καὶ ὁ Δανὸς Φρειδερίκος Σιμονὺ (1806—1872).

ΑΓΓΛΙΑΣ

Ἀναγράφονται ὑπερεβδομήκοντα ὀνόματα κατ' ἀλφαβητικὴν σειράν. Ἐκ τούτων σημειώνομεν: 1) Λεοπόλδος Ἔϊμερυ, ἐγεννήθη 1873, ἐπιφανὴς συντηρητικὸς πολιτικὸς καταλαβὼν διάφορα ὑψηλὰ ἀξιώματα, 2) Γεώργιος Κάννινγκ (1770 — 1827), ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ Πρωθυπουργός, θερμὸς φιλέλλην καὶ εὐεργέτης τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν Μεγάλην μας Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, 3) Λόρδος Κάρναβον, ἐπιφανὴς πολιτικὸς ἀνὴρ τοῦ 19ου αἰῶνος (1831—1890), 4) Σὲρ Οὐΐνστων Τσῶρτσιλ, ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων πολιτικῶν ἀνδρῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος, ὁ «πατὴρ» τῆς νίκης τοῦ Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου (1874—1966), 5) Σὲρ Ἔντουαρντ Γκρέϋ (GREY), ὁ ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν κατὰ τὸν Α΄ Παγκόσμιον πόλεμον (1862—1933), 6) Λόρδος Χάμιλτον (1767—1862), ἐπιφανὴς διπλωματικὸς καὶ πολιτικός, 7) Ἄσλεϋ Σαφτέσμπωρυ (1801-1885), Λόρδος τοῦ Ναυαρχείου, γνωστὸς φιλάνθρωπος καὶ κοινωνικὸς μεταρρυθμιστής.

ΓΑΛΛΙΑΣ

Ἀναγράφονται ὑπερεβδομήκοντα ὀνόματα κατ' ἀλφαβητικὴν σειράν. Σημειώνομεν: 1) ARAGO EMANUEL (1812-1896), πολιτικὸς καὶ διπλωμάτης, υἱὸς τοῦ μεγάλου Φυσικοῦ καὶ Ἀστρονόμου FRANCOIS ARAGO (1786—1853) ἐλευθεροτέκτονος καὶ ἐκείνου, 2) BRUNET FREDERIC, βουλευτὴς Παρισίων καὶ Ἀντιπρόεδρος τῆς Βουλῆς (1928), 3) CAMPACERES. Δοὺξ τῆς Πάρμας (1753 —1824), Πρωθυπουργὸς καὶ ἄνθρωπος τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ Ναπολέοντος, 4) DANTON GEORGES JACQUES, ὁ φλογερὸς δημεγέρτης τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως (1759—1794), 5) DESEZE, ROMAIN (1748 — 1828), δικηγόρος συνήγορος τοῦ Λουδοβίκου XVI, τῆς Στ∴

«NEUF SOEURS» εἰς ἣν ἐμυήθη καὶ ὁ Βολταῖρος, 6) DEMOULINS, ὁ ἐνθουσιώδης κῆρυξ τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου καὶ τοῦ Πολίτου κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1789, 7) DOUMER PAUL, Πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας (Ἰούνιος 1931), 8) CARNOT LAZARE, πολιτικὸς καὶ στρατιωτικός, ἐπικληθεὶς «ὁ Μέγας Καρνὸ» διὰ τὰς ὑπηρεσίας του πρὸς τὴν πατρίδα του, μέλος τοῦ Διευθυντηρίου κτλ. (1753—1813), 9) FOUCHE JOSEPH, Δοὺξ τοῦ Ὀτράντο, ὑπουργὸς τοῦ Ναπολέοντος (1763-1820), 10) FERRY JULES, (1832—1893), πολιτικὸς καὶ ὑπουργὸς μετὰ τὸ 1871, 11) GAMBETTA LEON (1838—1882), ὁ διάσημος πολιτικὸς καὶ φλογερὸς ῥήτωρ, ὁ θεμελιωτὴς τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν μετὰ τὴν ἐκθρόνισιν τοῦ Ναπολέοντος Γ΄, 12) LAFAYETTE MARIE JOSEPH, Μαρκήσιος Ντέ, (1757 - 1834), ὁ γνωστὸς στρατιωτικὸς καὶ πολιτικός, πολεμιστὴς ὑπὲρ τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀνεξαρτησίας, φίλος τοῦ Οὐάσιγκτον καὶ τοῦ Βεν. Φραγκλίνου, 13) LA ROCHEFOUCAULD (1748—1827), μέλος τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως 1789—1791, μυηθεὶς εἰς τὴν «NEUF SOEURS».(1) 14) MIRABEAU Κόμης ντέ, (1749—1791), ὁ γνωστὸς ἐνθουσιώδης καὶ θαυμαστὸς ῥήτωρ τῆς Πρώτης Γαλλικῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τοῦ 1789, 15) ὁ MONTMORENCY-LUXEMBOURG (1737 - 1803), 16) Ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος τῆς Ὀρλεάνης, ὁ ἐπικληθεὶς «PHILIPPE-EGALITE» (1747—1793), 17) ὁ ἀντιμαρξιστὴς πολιτικὸς καὶ συγγραφεὺς PROUDHON (1809—1865), 18) ὁ γνωστὸς Ἀβ6ᾶς SIEYES, (1748—1836), μέλος τῶν Γαλλικῶν Ἐθνοσυνελεύσεων, τοῦ Διευθυντηρίου, Ὕπατος μετὰ τοῦ Ναπολέοντος (ἐμυήθη εἰς τὴν Στ∴ «NEUF SOEURS»), 19) ὁ Ἀντώνιος Προὺστ (1832—1905) συνεργάτης τοῦ Γαμβέττα, διατελέσας ἐπανειλημμένως Ὑπουργός, 20) ὁ γνωστότατος TALLEYRAND (1754—1838), 21) ὁ Πρωθυπουργὸς κατὰ τὸ 1914 RENE VIVIANI (1862-1925) καὶ π.ἄ.

ΙΤΑΛΙΑΣ

Ἐκ τῶν πεντήκοντα ἀναγραφομένων εἰς τὸν περιληπτικὸν πίνακα σημειώνονται: 1) AMENDOLA GIOVANNI, ἐπιφανὴς καθηγητὴς καὶ πολιτικὸς ἐκ Νεαπόλεως (1882—1926), θῦμα τοῦ φασισμοῦ τοῦ Μουσσολίνι, 2) CAVOUR (1810—1861), ὁ γνωστὸς μέγας Ἰταλὸς

(1). Ὁ πρεσβύτερος υἱός του (1765—1848) φέρεται ὑπογεγραμμένος εἰς συστατικὴν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν «Κυβέρνησιν» ἐπιστολὴν δοθεῖσαν πρὸς τὸν στρατηγὸν LA ROCHE ὑπὸ τοῦ Φιλελληνικοῦ Κομιτάτου τῶν Παρισίων (12 Μαΐου 1825) ὡς LE DUC DE LA ROCHE FOUCAULD (Γεν. Ἀρχ. Κρ. Ἀρχ. Βλαχογιάννη, Φάκ. 9).

πολιτικός, 3) GARIBALDI (1807—1882), ὁ ἐξ ἴσου γνωστὸς φιλελεύθερος πολιτικὸς καὶ πολεμιστής, 4) MAZZINI (1805—1872) καὶ 5) ἐκ τῶν συγχρόνων NITTI FRANCESCO καὶ π.ἄ.

Ὁ περιληπτικὸς πίναξ περιλαμβάνει ἐν συνεχείᾳ ὀνόματα ἐπιφανῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν 12 τῆς Γιουγκοσλαβίας, 5 τῶν Κάτω Χωρῶν, 1 τῆς Ναρβηγίας, 6 τῆς Αὐστρίας, 9 τῆς Πολωνίας, 7 τῆς Πορτογαλίας, 10 τῆς Ρουμανίας, 21 τῆς Ρωσίας, 17 τῆς Σουηδίας, 7 τῆς Ἑλβετίας, 31 τῆς Ἱσπανίας, 4 τῆς Τσεχοσλοβακίας, 22 τῆς Οὐγγαρίας, 37 τῶν Η. Π. Βορ. Ἀμερικῆς καὶ τοῦ Καναδᾶ, 3 τοῦ Μεξικοῦ, 8 τῆς Νοτ. Ἀμερικῆς καὶ 8 τῆς Αὐστραλίας.

Ἐκ τούτων ἀναγράφονται ἐδῶ οἱ πιὸ γνωστοί: 1) KAUNITZ (1711—1794) Αὐστρίας, 2) Θαδδαῖος KOSKIUSZKO (1746 - 1817) Πολωνίας, 3) BRATIANU (1818 — 1892) Ρουμανίας, 4) NOWIKOW (1744—1818), MAKLAKOW (ἐγεν. 1870) καὶ TSCHAIKOWSKI NICOLAUS (1850 1926) τῆς Ρωσίας, 5) BENES (Μπένες Ἐδουάρδος) (1884—1948) τῆς Τσεχοσλοβακίας, 6) ANDRASSY (1823-1890) καὶ RAKOVSZKY (1847—1910) τῆς Οὐγγαρίας, 7) OXENSTIERNA (1750—1818) τῆς Σουηδίας, 8) Βενιαμὶν Φραγκλῖνος (FRANKLIN) (1706—1790) Σαμουὴλ Ἄνταμς (ADAMS) (1722—1803) LIVINGSTON (1746 — 1813), MARSHALL JOHN (1755 — 1835) καὶ MARSHALL THOMAS (1854—1921 τῶν Η.Π. Βορ. Ἀμερικῆς.

Δ΄

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΙ

Ἐκ τῶν 180 ἐπιφανῶν στρατιωτικῶν, τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὸν περιληπτικὸν πίνακα, σημειοῦνται ἐδῶ: 1) BLUCHER, ὁ γνωστὸς Γερμανὸς στρατηγὸς νικητὴς τοῦ Βατερλὼ (1742—1819), 2) οἱ Γερμανοὶ ἐπίσης στρατάρχης τῶν ναπολεοντείων πολέμων THIELMANN (1765—1824) καὶ ὁ ναύαρχος τοῦ Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου TIRPITZ (1849 — 1929), 3) Οἱ Ἄγγλοι: ναύαρχος JELLICOE, ὁ νικητὴς τῆς ναυμαχίας τῆς Γιουτλάνδης (1859 — 1935), στρατάρχης Λόρδος KITCHENER, ὁ τραγικὸς ἥρως τοῦ Α΄ Παγκοσμίου πολέμου (1850—1915), ὁ θρυλικὸς ναύαρχος Ὁράτιος NELSON (1758 — 1805), ὁ ἥρως τοῦ Τραφαλγκάρ, ὁ μετὰ τοῦ BLUCHER νικητὴς τοῦ Ναπολέοντος εἰς τὸ Βατερλὼ στρατάρχης WELLINGTON (1769 — 1852), 4) Οἱ Γάλλοι: Ὑποκόμης ΑΛΕΞ. BEAUHARNAIS (1760—1794) καὶ ὁ υἱός του καὶ προγονὸς τοῦ Ναπολέοντος ἀντιβασιλεὺς τῆς Ἰταλίας ΕΥΓ. BEAUHARNAIS (1781 — 1824), ΙΩΑΝ. JOFFRE, στρατάρχης τῆς Γαλλίας, ὁ νικητὴς τοῦ Μάρνη (1852-1931), Φραν-

σουά KELLERMANN, Δοὺξ τοῦ Βαλμύ, στρατάρχης τῆς Γαλλίας κ.τ.λ. (1735 - 1820), οἱ στρατηγοὶ καὶ στρατάρχαι τοῦ Ναπολέοντος LEFEVRE (1755 — 1820), MACDONALD (1765 — 1840), MASSENA (1758 — 1817), MOREAU (1761 — 1813), MORTIER (1768—1835) καὶ πρωθυπουργὸς ἐπὶ Λουδοβίκου Φιλίππου τοῦ ἀστοῦ βασιλέως, NEY (1769—1815), OUDINOT (1767—1847), SOULT (1769—1851) κ.ἄ. 5) Οἱ Ἰταλοί: Λουδ. CAPELLO ἀντιφασιστὴς καταδικασθεὶς ὑπὸ φασιστικοῦ δικαστηρίου τοῦ Μουσολίνι καὶ ἀποθανὼν ἐν τῇ φυλακῇ (1859 — 1941) καὶ GARIBALDI (1807 — 1882), 6) Οἱ Πολωνοὶ KOSCIUSZKO (1746—1818) καὶ PONIATOWSKI, ὡς καὶ ὁ υἱός του STANISLAUS AUGUST II, βασιλεὺς (1764—1795), 7) ὁ Ρῶσος KUTUSOV (1745—1813), 8) Οἱ Ἀμερικανοὶ ΑΛΕΞ. HAMILTON (1757—1804) στρατιωτικὸς καὶ πολιτικὸς τοῦ Ἀγῶνος τῆς Ἀνεξαρτησίας μετὰ τοῦ WASHINGTON, JACKSON JAMES (1757 — 1806), PERSHING JOHN, Στρατηγὸς τοῦ Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου (1860 - 1948) καὶ ἄλλοι.

Ε΄

ΑΝΩΤΕΡΟΙ ΚΛΗΡΙΚΟΙ

Ἀνώτεροι καὶ ἀνώτατοι κληρικοί, καὶ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀρκετοί, ἀλλὰ πολὺ περισσότεροι βέβαια τῶν ἄλλων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, μάλιστα δὲ τῆς τῶν Προτεσταντῶν, ἀναγράφονται εἰς τὸν περιληπτικὸν πίνακα: Ὑπερτριάκοντα ἐπίσκοποι, ἀρχιεπίσκοποι καὶ Καρδινάλιοι τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ὑπερπεντήκοντα ἐξέχοντες κληρικοὶ τῶν ἄλλων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ ἡμέτερος Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός· (βλ. καὶ εἰς περιοδικὸν «Ἰλισός», τεῦχος Ἰουλίου - Αὐγούστου 1970, Ἀλεξ. Τζαζοπούλου: Ἀντιτεκτονικοὶ Παραλογισμοί, ὅπου ἀναφέρονται πολλοὶ ἀνώτεροι κληρικοὶ τῆς Ὀρθοδοξίας, Πατριάρχαι καὶ Ἐπίσκοποι).

ΣΤ΄

ΣΟΦΟΙ - ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ - ΙΑΤΡΟΦΙΛΟΣΟΦΟΙ - ΦΥΣΙΟΔΙΦΑΙ

Ἐκ τῶν 180 ἀναγραφομένων εἰς τὸν περιληπτικὸν πίνακα σημειοῦνται ἐδῶ:

1) ΦΙΧΤΕ (FICHTE) Ἰωάννης (1762—1814). Θαυμαστὴς τοῦ Καντίου, Καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας εἰς Ἰέναν καὶ Βερολῖνον, ἐνθουσιώδης κῆρυξ τῆς Γερμανικῆς ἐλευθερίας κατὰ τοῦ Ναπολέοντος.

2) ΠΡΕΛΛΕΡ (PRELLER) Λουδοβίκος (1809 - 1861), Διαπρεπὴς φιλόλογος, συγγραφεὺς τῆς πληρεστέρας «Ἑλληνικῆς Μυθολογίας» καὶ ἄλλων ἔργων, Καθηγητὴς εἰς Ἰέναν καὶ Ἔφορος τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βαϊμάρης.

3) ΓΙΒΒΩΝ (GIBBON) Ἐδουάρδος (1737 — 1794). Ἐπιφανὴς Ἄγγλος ἱστορικός, συγγραφεύς, διάσημος διὰ τὸ ἔργον του «Παρακμὴ καὶ πτῶσις τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας».

4) ΑΡΑΓΚΟ (ARAGO) Φραγκίσκος (1786 - 1853). Ὁ διάσημος Γάλλος ἀστρονόμος καὶ φυσικός· ἦτο καὶ πολιτικὸς ἐνθουσιώδης κῆρυξ τῶν δημοκρατικῶν ἰδεωδῶν, ἀρνηθεὶς νὰ συνεργασθῇ μετὰ τοῦ Ναπολέοντος Γ΄.

5) ΑΡΑΓΚΟ (ARAGO) Ἐμμανουὴλ (1812—1896). Υἱὸς τοῦ προηγουμένου, ἐπιφανὴς καὶ οὗτος πολιτικὸς καὶ διπλωμάτης, γερουσιαστής, ὑπουργὸς κ.τ.λ.

6) ΝΤ' ΑΛΑΜΠΕΡ (ALEMBERT) Ἰωάννης (1717-1783), ὁ διάσημος Μαθηματικὸς καὶ φιλόσοφος τοῦ κύκλου τῶν Ἐγκυκλοπαιδιστῶν τοῦ Ντιντερό, μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας ἀπὸ τοῦ 1754 καὶ ἰσόβιος γεν. γραμματεὺς αὐτῆς ἀπὸ τοῦ 1772. Ὁ λεγόμενος αἰὼν τοῦ Διαφωτισμοῦ (ΙΗ) ὀφείλει πολλὰ εἰς τὴν πολύτιμον συμβολήν του.

7) BAILLY Ἰωάννης (1736—1793). Γάλλος ἐπιφανὴς ἀστρονόμος, φίλος τοῦ Λαλὰντ (βλ. κατωτέρω). Βουλευτὴς Παρισίων καὶ Πρόεδρος τῆς Α΄ Ἐθνοσυνελεύσεως τῆς Μεγάλης Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789.

8) ΚΟΝΤΟΡΣΕ (CONDORCET) Μάριος - Ἰωάννης (1743 - 1794). Γάλλος μαθηματικός, φιλόσοφος καὶ πολιτικός. Γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας, συνεργάτης τῶν περὶ τὸν Ντιντερὸ ἐγκυκλοπαιδιστῶν, φίλος τοῦ Βολταίρου καὶ τοῦ Ντ' Ἀλαμπέρ.

9) HELVETIUS Κλαύδιος Ἀδριανὸς (1715 - 1771). Γάλλος φιλόσοφος καὶ συνεργάτης τῶν περὶ τὸν Ντιντερὸ Ἐγκυκλοπαιδιστῶν.

10) ΛΑΛΑΝΤ (LALANDE, DE) Ἰωσὴφ - Ἱερώνυμος. Διάσημος Γάλλος ἀστρονόμος καὶ φιλόσοφος, μέλος τῆς Ἀκαδημίας Παρισίων, Λονδίνου, Πετρουπόλεως, Βερολίνου, Στοκχόλμης, Ρώμης καὶ Φλωρεντίας (1732 - 1807). Ὡς Πρόεδρος τῆς Στοᾶς (LES NEUF SOEURS), ἐμύησε τὸν Ἐλβέτιον καὶ τὸν Βολταῖρον. Παροιμιώδης ἔμεινεν ἡ ἀντιφώνησις Βολταίρου εἰς τὴν ἐπὶ τῇ μυήσει του προσφώνησιν τοῦ Λαλάντ.

11) ΜΟΝΤΕΣΚΙΕ (MONTESQUIEU) Κάρολος (1689 - 1755). Διαπρεπὴς Γάλλος νομικὸς καὶ ἀνώτατος δικαστικὸς καὶ φιλόσοφος - κοινωνιολόγος. Πασίγνωστον τὸ ἔργον του «Τὸ πνεῦμα τῶν Νόμων» (L' ESPRIT DES LOIS), ὡς καὶ ἡ θεωρία περὶ χωρισμοῦ τῶν ἐξουσιῶν (Νομοθετικῆς - Ἐκτελεστικῆς - Δικαστικῆς).

12) ΜΟΝΤΓΚΟΛΦΙΕΡ (MONTGOLFIER) Στέφανος (1745 - 1799). Ὁ εἷς τῶν ἀδελφῶν ἐφευρετῶν τοῦ ἀεροστάτου.

13) ΤΟΥΡΓΚΕΝΙΕΦ (TURGENIEW) Νικόλ. Ἰβάνοβιτς. Ρῶσος φιλόσοφος, κοινωνιολόγος καὶ ἱστορικὸς (1789 - 1871). Ὄχι ὁ μυθιστοριογράφος. Φίλος καὶ συνεργάτης τοῦ Γερμανοῦ

φιλόσοφου Βαρώνου Φὸν Σταιν. Ἀπέθανεν ἐξόριστος εἰς Παρισίους, ὅπου ἔζησεν ἀπὸ τοῦ 1826 μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ φιλελευθέρου κινήματος τῶν Δεκεμβριστῶν τοῦ 1826 τῆς Πετρουπόλεως.

14) ΜΕΣΜΕΡ (MESMER) Φραγκίσκος Ἀντώνιος. (1733 - 1815). Ὁ πασίγνωστος Γερμανὸς ἰατρὸς, ὁ σπουδάσας εἰς Βιέννην καὶ δημιουργὸς τῆς θεωρίας τοῦ «Ζωϊκοῦ Μαγνητισμοῦ», τὴν ὁποίαν ἐδίδαξεν εἰς Γαλλίαν κυρίως, ἀλλὰ καὶ εἰς Ἀγγλίαν καὶ Γερμανίαν (Μεσμερισμός).

15) ΡΙΣΕ (RICHET) Κάρολος - (1850—1935) Διάσημος Γάλλος ἰατρὸς - φυσιολόγος. Ἔγραψε πολλὰ ἔργα. Ἐρευνητὴς τῶν μεταψυχικῶν φαινομένων. Βραβεῖον Νόμπελ Ἰατρικῆς (1913)

16) ΒΙΕΝΝΕ (JEAN GUILLAUME VIENNET) (1777 - 1868). Γάλλος συγγραφεύς, μέλος τῆς Γαλλ. Ἀκαδημίας (διετέλεσε στρατιωτικὸς ἀξιωμ. τοῦ Ἐπιτελείου). Εἶναι ὁ θαρραλέος ὑπερασπιστὴς τοῦ Τεκτονισμοῦ κατὰ τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ ὁποίου εἶχον στραφῆ ὄργανα τῆς Αὐτοκρατορίας κατὰ τὸ 1862.

Ζ'
ΠΟΙΗΤΑΙ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Ἐκ τῆς κατηγορίας ταύτης ἀναγράφονται 160 ὀνόματα ἐπιφανῶν ἐλευθεροτεκτόνων. Σημειοῦνται ἐδῶ οἱ εὐρύτερον γνωστοί:

1) Ὁ μεγαλος Γερμανὸς ποιητὴς καὶ στοχαστὴς - συγγραφεὺς ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΟΛΦΓΚΑΝΓΚ ΦΟΝ ΓΚΑΙΤΕ (GOETHE) 1749 - 1832. Ὁ Γκαῖτε ἐμυήθη τὸ 1781 εἰς την Στοὰν τῆς Βαϊμάρης «AMALIA» καὶ ἔγινε «Διδάσκαλος» τὸ 1782. Ἐζήτησεν ὁ Γκ. τὸ 1815 νὰ γίνη δεκτὸς ὡς τέκτων ὁ υἱὸς τῆς Δουκίσσης Ἄννης Μαρίας τῆς Βαϊμάρης Κάρολος Αὔγουστος. Τεκτονικαὶ ἰδέαι ὑπάρχουν ἐν ἀφθονίᾳ μέσα εἰς τὸ ποιητικὸν καὶ συγγραφικὸν ἔργον του. Ὁ Γκαῖτε, χαριζόμενος εἰς τὸν φίλον του Ἰ. Καποδίστριαν, ἀνέλαβε τὴν ἐποπτείαν καὶ προστασίαν τῶν εἰς Γερμανίαν πρώτων ὑποτρόφων σπουδαστῶν Ἑλληνοπαίδων, συντηρουμένων ὑπὸ τῆς Φιλομούσου Ἑταιρείας.

2) Ὁ Γερμανὸς ἐπίσης λυρικὸς ποιητὴς καὶ φλογερὸς φιλέλλην ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ ΜΥΛΛΕΡ (1794 - 1827), τοῦ ὁποίου τὸ ἔργον «ἡ ὡραία Μυλωνοῦ» ἐμελοποίησεν ὁ Σοῦμπερτ. Τὰ «Ἑλληνικὰ Ἄσματα» του ἐκδοθέντα ἀπὸ τοῦ 1821 — 27 συνέβαλον τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἔξαρσιν τοῦ «Φιλελληνισμοῦ» ἐν Γερμανίᾳ καὶ τὴν ἀθρόαν κάθοδον εἰς Ἑλλάδα ἐνθουσιώντων νέων, ἵνα συμπολεμήσωσι μετὰ τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος.

3) Ὁ ἐπιφανὴς ἐπίσης Γερμανὸς ἐπικὸς (κυρίως) ποιητὴς Φρειδ. ΚΛΟΠΣΤΟΚ (KLOPSTOK) (1724 - 1803), ὁ δημιουργὸς τῆς «Μεσσιάδος».

4) ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΜΑΡΤΙΝΟΣ ΒΙΛΑΝΤ (WIELAND) (1733—1813). Ἀπὸ

τοὺς ἐπιφανεστέρους Γερμανοὺς κλασσικοὺς ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς, ἐπονομασθεὶς «Βολταῖρος τῆς Γερμανίας».

5) ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΒΟΛΦ (WOLF) 1759—1824. Διάσημος Γερμανὸς φιλόλογος καὶ συγγραφεύς, γνωστότατος διὰ τὴν ὑποστηριχθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ ἄποψιν ὅτι ἡ Ἰλιὰς καὶ ἡ Ὀδύσσεια τοῦ Ὁμήρου δὲν εἶναι ἑνὸς ποιητοῦ δημιουργία, ἀλλὰ τεμάχια ἐπικῶν ποιημάτων διαφόρων ἐποχῶν.

6) KRAUSE Κάρολος Χριστιανὸς Φρειδερίκος, (1781 — 1832), μαθητὴς τοῦ Φίχτε καὶ τοῦ Σέλλινγκ, φιλόσοφος, μαθηματικός, φυσικός. Ἐδίδαξεν εἰς Ἰέναν, Γοτίγγην καὶ Μόναχον τὸν «Πανενθεϊσμόν». Ἔγραψεν «Ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ».

7) ΛΕΣΣΙΝΓΚ ΓΚΟΤΤΧΟΛΝΤ Ἐφραὶμ (LESSING) (1792—1781). Ἐπιφανὴς Γερμανὸς ποιητής, φιλόλογος καὶ συγγραφεύς. Ἔγραψε καὶ τὸ ἔργον «Λαοκόων», αἰσθητικὴν μελέτην διεθνῶς γνωστήν, μεταφρασθεῖσαν καὶ Ἑλληνιστί. Ἔλαβε τιμητικῶς καὶ τοὺς τρεῖς συγχρόνως συμβολικοὺς βαθμοὺς τὴν 14 Ὀκτωβρίου 1771.

8) Ἐκ τῶν πολλῶν Ἄγγλων ἀναγράφονται ἐδῶ οἱ γνωστότεροι: α) ΙΩΣΗΦ ΡΑΝΤΙΓΥΑΡ ΚΙΠΛΙΝΓΚ (1865 - 1936) ὁ διάσημος λογοτέχνης - συγγραφεὺς (Βραβεῖον Νόμπελ λογοτεχνίας 1907), β) σὲρ Ἄρθουρ ΚΟΝΑΝ ΝΤΟΫΛ (DOYLE), ὁ πασίγνωστος διὰ τὰ ἀστυνομικὰ μυθιστορήματά του μὲ φανταστικὸν ἥρωα τὸν Σέρλοκ Χόλμς, ἀλλὰ καὶ ἰατρὸς καὶ ἱστορικὸς συγγραφεύς, γ) Σὲρ ΟΥΩΛΤΕΡ ΣΚΩΤ (SCOTT) (1771 - 1832), διάσημος μυθιστοριογράφος, δημιουργὸς καὶ τοῦ ἱστορικοῦ μυθιστορήματος, δ) ΙΩΑΝΑΘ ΣΟΥΪΦΤ (SWIFT) (1667 - 1745). Ἀγγλικῆς καταγωγῆς, ἔζησε καὶ ἀπέθανεν ἐν Δουβλίνῳ τῆς Ἰρλανδίας, ἔγινε δὲ κληρικὸς καὶ πρωθιερεὺς τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τοῦ Δουβλίνου. Θαυμάζεται διὰ τὴν τελειότητα τοῦ ὕφους του καὶ τὴν ἀνυπέρβλητον δύναμιν τῆς σατίρας του (πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς).

9) Ἐκ τῶν πολλῶν ἐπίσης Γάλλων ποιητῶν καὶ συγγραφέων σημειοῦνται ἐδῶ: α) ΕΔΜΟΝΔΟΣ ΑΜΠΟΥ (ABOUT) (1828 - 1885). Ὁ γνωστός μας, ὡς μισέλλην χαρακτηρισθείς, συγγραφεὺς τῶν ἔργων «Ἡ σύγχρονος Ἑλλὰς» 1854, καὶ «Ὁ βασιλεὺς τῶν ὀρέων». Πολυγραφώτατος, μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας 1884. β) ΠΕΤΡΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ ΝΤΕ ΜΠΩΜΑΡΣΕ (BEAUMARCHAIS) (1732 - 1799), ὁ γνωστὸς θεατρικὸς συγγραφεὺς (Γάμοι τοῦ Φιγκαρό, Κουρεὺς τῆς Σεβίλλης κ.ἄ.). γ) ΠΕΤΡΟΣ - ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΕΡΑΝΖΕΡΟΣ (DE BERANGER) (1786 - 1857),

---

Σημ.: Οἱ μεγάλοι Ἐμ. Κάντ (1724—1804) καὶ Φρειδερίκος Σίλλερ (1759 - 1805), μολονότι αἱ ἰδέαι των συμφωνοῦν πλήρως σχεδὸν πρὸς τὰς τεκτονικάς, δὲν εἶχον μυηθῆ.).

ποιητὴς καὶ ἀσματογράφος, δημοφιλέστατος εἰς Γαλλίαν, μέγας φιλέλλην καὶ ψάλτης τῆς ἀγωνιζομένης διὰ τὴν ἐλευθερίαν της Τουρκομάχου Ἑλλάδος, ἀξίως τιμηθεὶς ὑπ' αὐτῆς, δ) ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ ΣΑΜΦΟΡ (CHAMFORT) (1741 - 1794). Ἔγραψε ποιήματα, δραματικὰ ἔργα καὶ μελέτας· ὀνομαστὸς διὰ τὸ δηκτικὸν πνεῦμα του, μέλος τῆς Ἀκαδημίας. ε) ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΕΝΙΕ (CHENIER) (1762 - 1794), φίλος τῆς Ἑλλάδος, θαυμάσιος διὰ τὸ γλαφυρὸν ὕφος του, πρόδρομος τοῦ ρωμαντισμοῦ. Καὶ ὁ ἀδελφός του ΜΑΡΙΑ ΙΩΣΗΦ ΣΕΝΙΕ, ποιητὴς καὶ πολιτικὸς (1764 - 1811) ὑπῆρξε τέκτων. στ) ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΓΚΩΤΙΕ (GAUTIER) (1811 - 1872). Ποιητὴς καὶ πολυγραφώτατος συγγραφεύς, γνωστὸς εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ζ) ΑΒΒΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΡΕΒΩ (PREVOT D' EXILES) (1697 - 1763), ὁ γνωστὸς συγγραφεὺς τῆς «Μανὸν Λεσκώ». η) ὁ γνωστὸς μὲ τὸ ὄνομα STENDHAL ΜΑΡΙΟΣ ΕΡΡΙΚΟΣ ΒΕΫΛ (BEYLE), πολυγραφώτατος συγγραφεὺς (Μυθιστορήματα, Κριτικὰ καὶ Ψυχογραφικὰ ἔργα). θ) Ὁ διάσημος ΒΟΛΤΑΙΡΟΣ (1694 - 1778), ὁ πολυγραφώτατος καὶ πολυμερέστατος ποιητὴς καὶ συγγραφεύς, ὁ κυριώτερος ἐκπρόσωπος τοῦ Γαλλικοῦ Διαφωτισμοῦ, πρόδρομος τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, φίλος τοῦ Μεγάλου Φρειδερίκου, μυηθεὶς εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τὸ 1778 ὑπὸ τοῦ LALANDE εἰς τὴν Στοὰν «Αἱ Ἐννέα Ἀδελφαί».

10) Ἀπὸ τὰς ἄλλας χώρας ἀναγράφονται ἐδῶ οἱ γνωστότεροι: Κόμης ΒΙΚΤΩΡ ΑΛΦΙΕΡΙ (1749 - 1803), ἐπιφανὴς Ἰταλὸς δραματικὸς ποιητής, ὁ ἐπιφανὴς ἐπίσης Ἰταλὸς ποιητὴς καὶ κριτικὸς ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΝΤΟΥΤΣΙ (CARDUCCI), (1835 - 1907), βραβεῖον Νόμπελ 1907, ὁ Ἰταλὸς ἐπιφανὴς ὁμοίως ποιητὴς καὶ πολιτικὸς Ἀλέξανδρος ΜΑΝΤΖΟΝΙ (MANZONI) (1785 - 1873), ὁ Ἰταλὸς ἐπίσης ποιητής, «διδάσκαλος» τοῦ Σολωμοῦ ΒΙΚΕΝΤΙΟΣ ΜΟΝΤΙ (1754 - 1828), ὁ Ρῶσος ΝΟΒΙΚΩΦ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (1744 - 1818), δημοσιολόγος καὶ συγγραφεύς· Κατεδικάσθη ὡς ἐλευθεροτέκτων ὑπὸ τῆς Αἰκατερίνης Β΄ τὸ 1792 εἰς πολυετῆ κάθειρξιν, ἀλλ' ἀπηλευθερώθη τὸ 1796 ὑπὸ τοῦ τσάρου υἱοῦ τῆς Αἰκατερίνης καὶ ἐλευθεροτέκτονος Παύλου Α΄, γονυπετήσαντος ἐνώπιόν του, ὁ Ρῶσος ἐπίσης διάσημος ποιητὴς ΠΟΥΣΚΙΝ (PUSCHKIN) (1799 - 1837) καί, τέλος, ὁ καλύτερος μυθιστοριογράφος καὶ συγγραφεὺς τῆς νεωτέρας Ἱσπανίας, ΜΠΛΑΣΚΟ ΙΜΠΑΝΙΕΘ (BLASCO IBANES) (1867 - 1928) καὶ ὁ ὀνομαστὸς Ἀμερικανὸς εὐθυμογράφος καὶ μυθιστοριογράφος ΜΑΡΚ ΤΟΥΑΙΝ (MARK TWAIN) —ψευδώνυμον λογοτεχνικὸν τοῦ Σαμουὴλ LANGHORNE CLEMENS— (1835 - 1910).

Η΄

ΜΟΥΣΙΚΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ

1) ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ ΡΑΪΧΑΡΤ (REICHARDT) (1752-1841) Γερμανὸς μουσικοσυνθέτης μελοποιήσας καὶ πολλὰ τῶν ποιημάτων τοῦ Γκαῖτε.

2) Οἱ Γάλλοι μουσικοσυνθέται καὶ κριτικοὶ ΜΕΓΙΕΡΜΠΕΡ (MEYERBEER) (1791 - 1864) καὶ RAMEAU (1682 - 1764).

3) Οἱ γνωστοὶ Ἰταλοὶ μουσικοσυνθέται ΒΟΪΤΟ (1842 — 1918) καὶ PUCCINI (1858 - 1924).

4) Ὁ διάσημος καὶ πασίγνωστος μουσικοσυνθέτης ΒΟΛΦΓΚΑΝΓΚ ΑΜΕΔΑΙΟΣ ΜΟΖΑRT (1756 - 1791) καὶ ὁ πατήρ του ΛΕΟΠΟΛΔΟΣ ΜΟΖΑRT ἐπίσης μουσικός.

5) Ὁ ἐπιφανὴς ἐπίσης Αὐστριακὸς μουσικοσυνθέτης ΙΩΣΗΦ ΧΑΫΔΝ (HAYDN) (1732 - 1809).

6) Ὁ Οὖγγρος ἐπιφανὴς ὁμοίως μουσικὸς ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΛΙΣΤ (LIST) (1811 - 1886).

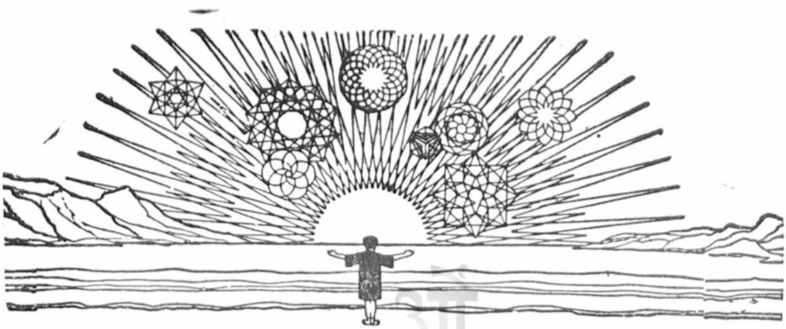
7) Οἱ Γάλλοι Καλλιτέχναι ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ DAVID 1748 - 1825 διάσημος ζωγράφος, Αἰμὲ MILLET (Μιλλὲ) (1819 — 1891) ἐπιφανὴς γλύπτης καὶ ζωγράφος, ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΙΧΑΗΛ ΜΟΡΩ (MOREAU) (1741 — 1814) χαράκτης καὶ σχεδιαστής, εἰκονογραφήσας πολυτελεῖς ἐκδόσεις τοῦ Μολιέρου, Ρουσσῶ, Βολταίρου κ.ἄ.π.

Εἰς τὸν σχετικὸν περιληπτικὸν πίνακα τοῦ Λεξικοῦ ἀναγράφονται 165 ὀνόματα.

Σημειοῦμεν τέλος, τὸν **ΛΙΝΤΜΠΕΡΓΚ** Κάρολον, τὸν πρῶτον ἀεροπόρον, ποὺ ἐπέταξεν ὑπεράνω τοῦ Ἀτλαντικοῦ (1927) ἀπὸ ΗΠΑ εἰς Γαλλίαν.

⁂

Πιστεύομεν ὅτι θὰ ἀναγνωρισθῇ πλέον ἀπὸ κάθε καλῆς πίστεως ἄνθρωπον καὶ Ἕλληνα ὅτι ἡ «Διακήρυξις Ἑλλήνων Ἐπιστημόνων», διὰ τῆς ὁποίας ἐφιστᾶται ἡ προσοχὴ τῶν Ἑλλήνων Ὀρθοδόξων, ὅπως ἀποκρούσουν πᾶσαν ἀπόπειραν «προσελκύσεως εἰς τὸν τεκτονισμὸν» καθίσταται πλέον περιττὴ δι' ὅλους τοὺς Ἕλληνας, ἴσως δὲ — ἴσως λέγομεν— καὶ διὰ τοὺς ἰδίους τοὺς ὑπογράψαντας αὐτήν. Ἐκτὸς ἐὰν «οἱ Ἕλληνες Ἐπιστήμονες» ἐπιδιώκουν νὰ ἀπομονώσουν τοὺς Ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς ὅλων τῶν ἄλλων Χριστιανικῶν δογμάτων καὶ Ἐκκλησιῶν.

Ἡ Πνευματοδοξία*

Ὑπὸ ΔΗΜ. Α. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Καθὼς νομίζομε, δὲν θὰ ἦτο ὑπερβολὴ νὰ λεχθῆ, ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ καὶ ὅλες οἱ ἄλλες ἐσωτερικὲς παραδόσεις τῆς ἀρχαιότητος ὑπῆρξαν πνευματόδοξοι. Δηλαδή, πᾶσαι ἐπρέσβευαν τὴν ὕπαρξι καὶ λειτουργία μέσα στὴ φύσι πνεύματος. Ἀλλὰ καὶ οἱ θρησκεῖες δὲν ὑστεροῦν στὶς ἀντιλήψεις αὐτές. Εἶναι καὶ οἱ θρησκεῖες πνευματόδοξοι.

Εἶναι γνωστὸ ὅτι στὴ λέξι «πνεῦμα» δίδονται πολλὲς καὶ διάφορες ἔννοιες. Ἐδῶ θὰ περιορισθοῦμε σέ δυὸ μόνον. Στὴ γενικὴ καὶ σὲ μιὰ ἄλλη ἀπὸ τὶς εἰδικές, ποὺ μᾶς χρειάζεται γιὰ τὸ θέμα μας.

Κατὰ τὴ γενική, λοιπόν, ἔννοια, πνεῦμα σημαίνει κάθε τι ποὺ δὲν εἶναι ὑλικό, ποὺ εἶναι λεπτότερο τῆς ὕλης, κάτι τὸ αἰθέριο. Μὲ τὴν ἔννοια αὐτὴ πολλὲς φορὲς χαρακτηρίζεται ὁ Δημιουργός.

Μὲ τὴν ἄλλη ἔννοια, τὴν εἰδική, ἐκφράζεται ἡ ψυχή, ποὺ διανοεῖται. Τέτοια ὅμως ψυχὴ εὑρίσκεται στὸν πλανήτη μας, μόνο στὸν ἄνθρωπο, σὲ ὑψηλότερο δὲ ἐπίπεδο καὶ στὸν Πνευματικὸ Κόσμο, πού, κατὰ τὶς Ἐσωτερικὲς Παραδόσεις, ὑπάρχει καὶ ἐνεργεῖ ὑπεράνω τοῦ κόσμου μας, τοῦ κόσμου τῶν ἀνθρώπων.

***

Ὁ ἄνθρωπος, σὰ μορφὴ ὑλική, εἶναι ἕνα εἶδος βιολογικό, ποὺ εὑρίσκεται στὴν πιὸ ὑψηλὴ βαθμίδα τῆς ζωϊκῆς κλίμακος τοῦ πλανήτη μας. Πολὺ σωστὰ δὲ θεωρεῖται πὼς εἶναι ἡ κορωνὶς τῆς δημιουργίας ἐπὶ τῆς Γῆς. Διαθέτει τὸν πιὸ τέλειο ὀργανισμό, ἀπὸ κάθε ἄλλη ζωϊκὴ μορ-

(*) Ἂς μᾶς συγχωρηθῆ ὁ ὅρος. Ἀλλὰ εἶναι πολὺ ἐκφραστικός. Καὶ ἄλλοι τὸν ἔχουν χρησιμοποιήσει, χωρὶς νὰ τὸ γράφουν τὰ λεξικά...

φή. Τελειότερο ἐγκέφαλο, λεπτότερο νευρικὸ σύστημα. Μὲ τὰ ἐφόδια λοιπὸν αὐτὰ ἡ ψυχή, ποὺ ζωοποιεῖ τὸν ἄνθρωπο, ἠμπορεῖ νὰ νοῇ, νὰ διανοῆται, νὰ ἔχῃ συνείδησι τῆς ὑπάρξεώς της καὶ νὰ σχηματίζῃ περιεχόμενο ἰδεολογικό, ποὺ τὸ λέγουν περιεχόμενο τῆς συνειδήσεως. Δηλαδὴ μὲ δυὸ λόγια ὁ ἄνθρωπος ἐκδηλώνει ἱκανότητες πνευματικές. Εἶναι λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ἡ κορωνὶς τῆς δημιουργίας ἐπάνω στὸν πλανήτη μας!

⁂

Καθὼς καὶ προηγουμένως ἐλέχθη, πνεῦμα, ὑπὸ τὴν εἰδικὴ ἔννοια, ποὺ τὸ ἐξετάζομε, εὑρίσκεται καὶ λειτουργεῖ καὶ σὲ ἄλλον κόσμο, ὑψηλότερο ὅμως τοῦ ἀνθρωπινου, στὸν Πνευματικὸ Κόσμο. Ὁ Κόσμος ἐκεῖνος ἔχει ἀποκληθῆ, ἀπὸ τὶς Ἐσωτερικὲς Παραδόσεις, θεῖος. Πρέπει δὲ ἀπὸ τώρα νὰ σημειωθῆ, ἀλλὰ καὶ νὰ τονισθῆ, ὅτι τὸ πνευματόδοξον τῶν Ἐσωτερικῶν Παραδόσεων ἐδῶ ἀκριβῶς ἔγκειται: Στὴ συνειδητὴ ἀναγνώρισι καὶ παραδοχὴ ἑνὸς θείου νοητικοῦ ἀθανάτου Πνευματικοῦ Κόσμου, ποὺ δρᾷ πέραν τοῦ κόσμου μας, τοῦ ἀνθρωπίνου κόσμου.

Πρέπει ἀκόμη νὰ λεχθῆ καὶ νὰ ὑπογραμμισθῆ ὅτι οἱ ἐσωτερικὲς Παραδόσεις τῶν ἀρχαίων λαῶν πραγματεύονται περὶ τοῦ θείου τούτου Πνευματικοῦ Κόσμου. Οἱ Μυθολογίες τῆς ἀρχαιότητος περὶ τοῦ Πνευματικοῦ αὐτοῦ Κόσμου ἀσχολοῦνται, ὁμιλοῦν ὅμως γι' αὐτὸν ἀλληγορικά. Ἡ δὲ ἑλληνικὴ Μυθολογία μὲ τρόπο χαριτωμένο καὶ φωτεινό. Δὲν πρόκειται ὅμως γιὰ τὴ Μυθολογία, ποὺ τώρα μᾶς προσφέρεται. Αὐτὴ ἔχει ἀλλοιωθῆ κατὰ τρόπο ἐγκληματικό. Πρόκειται γιὰ τοὺς ὀνομαζομένους «ἀρχικοὺς» μύθους τῶν προϊστορικῶν χρόνων, ποὺ τοὺς εἶχαν συνθέσει ἄνδρες ἐμπνευσμένοι τῶν Μυστηρίων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν Μύσται τῶν πνευματικῶν νόμων. Μέσα δὲ στοὺς μύθους ἐκείνους εἶχαν διατυπωθῆ ἀλληγορικὰ οἱ μεγάλες ἀλήθειες γιὰ τὴν ὕπαρξι, τὴ λειτουργία καὶ γενικά, γιὰ τὴν οἰκονομία τοῦ Κόσμου τῶν θεῶν.. Οἱ ἀρχικοὶ ἐκεῖνοι μῦθοι ἐβεβηλώθησαν ἀπὸ ἀμυήτους, ἡ δὲ ἀρχὴ ἔγινε ἀπὸ τοὺς ποιητὰς Ὅμηρο καὶ Ἡσίοδο. Ὕστερα συνεχίστηκε τὸ κακὸ ἐκεῖνο ἔργο ἀπὸ τοὺς τραγικοὺς καὶ ἄλλους ἀμυήτους συγγραφεῖς, ποὺ θέλησαν νὰ φέρουν τοὺς θεοὺς τῆς ἀρχαίας παραδόσεως στ' ἀνθρώπινα μέτρα.

Κανεὶς βέβαια, δὲν ἀρνεῖται πὼς ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Ἡσίοδος ἦσαν σπουδαῖοι στὴν τέχνη τῆς ποιήσεως. Ἀλλά, εἴτε ἀπὸ ἄγνοια ἢ ἴσως καὶ ἐπίτηδες, ἐκακοποίησαν ἀνεπίτρεπτα τὴ Μυθολογία μας. Ἔφεραν στὴ δημοσιότητα τοὺς ἀρχικοὺς μύθους ἀλλοιωμένους, ἀκόμη δὲ κατεσκεύασαν καὶ μύθους ποὺ ἐπενόησαν οἱ ἴδιοι. Καὶ ἔτσι οἱ ἀρχικοὶ μῦθοι, ποὺ καθὼς εἴπαμε, ἦσαν ἀλληγορικὲς διατυπώσεις ἀληθειῶν τῶν Μυστηρίων ἔγιναν ἀγνώριστοι.

Γιὰ τὸ ἀνόσιο τοῦτο ἔργο τῶν

Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου, καθὼς εἶναι γνωστό, διεμαρτυρήθησαν ὁ Ξενοφάνης τῆς Ἐλέας καὶ ὁ Πλάτων. Ἐπάνω στ' αὐτὰ ὁ Ξενοφάνης ἔγραψε: «Πάντα θεοῖς ἀνέθηκαν Ὅμηρος θ' Ἡσίοδός τε ὅσσα παρ' ἀνθρώποισιν ὀνείδεα καὶ ψόγος ἐστὶν καὶ πλεῖστα ἐφθέγξαντο θεῶν ἀθέμιστα ἔργα, κλέπτειν, μοιχεύειν τε καὶ ἀλλήλοις ἀπατεύοιν». Ὁ δὲ Πλάτων γράφει στὴν «Πολιτεία» του:

«Ὁ Ἡσίοδος καὶ ὁ Ὅμηρος καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταὶ ψευδεῖς μύθους συνέθεσαν διὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοὺς διηγοῦντο καὶ τώρα τοὺς διηγοῦνται». Καί: «Οὔτε ὅτι οἱ θεοὶ πολεμοῦν τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἐπιβουλεύονται καὶ μάχονται μεταξύ των, διόλου δὲν πρέπει νὰ λέγωνται, ἐπειδὴ καὶ ἀληθινὰ δὲν εἶναι».

Ἡ σύγχρονη ἀνθρωπότης, ἐκτὸς ἀπὸ μερικὲς ἐξαιρέσεις, σκέπτεται καὶ ἐκφράζεται μὲ εἰρωνεία ἢ καὶ χλευάζει ἀκόμη τὶς «πρωτόγονες», καθὼς τὶς θεωρεῖ ἀντιλήψεις τῶν ἀρχαίων γιὰ τὴν ὕπαρξι Κόσμου πνευματικοῦ ἢ δέχεται μὲ μειδίαμα συμπαθείας τὶς πνευμοτόδοξες ἀντιλήψεις τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος. Ὅλα ὅμως αὐτὰ ἀποτελοῦν ἀντίφασι κτυπητὴ στὸν ἐκφραζόμενο θαυμασμὸ γιὰ τὸ ἀρχαῖο πνεῦμα!...

Ἡ θύραθεν διανόησι δὲν ἠμπόρεσε οὔτε ἄλλοτε, οὔτε τώρα νὰ συλλάβῃ τὴ μεγάλη διαφορὰ ποὺ ὑπάρχει μεταξὺ τῆς ἐννοίας τοῦ Δημιουργοῦ καὶ τῆς Πνευματικῆς θεότητος, ποὺ εἶναι διαφορὰ μεταξὺ αἰτίου καὶ ἀποτελέσματος!

***

Ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει εἶναι ἀξιοσημείωτο ὅτι, καθὼς καὶ στὴν ἀρχὴ γράφομε, ὅλες οἱ Ἐσωτερικὲς Παραδόσεις ἐδέχοντο τὴν ὕπαρξι Κόσμου πνευματικοῦ θείου, ποὺ δρᾶ πέραν τοῦ κόσμου τῶν ἀνθρώπων, Κόσμου ἁγνοῦ καὶ σοφοῦ, ποὺ ἐνδιαφέρεται καὶ βοηθεῖ μὲ πολλοὺς τρόπους τὸν ἄνθρωπο. Ἀξιοσημείωτο ἐπίσης εἶναι ὅτι οἱ θρησκεῖες — καὶ οἱ μονοθεϊστικὲς ἀκόμη — δέχονται τὴν ὕπαρξι τέτοιου Πνευματικοῦ Κόσμου καὶ τὸν τιμοῦν. Ξεχωρίζουν κι' αὐτὲς τὸν Δημιουργὸ ἀπὸ τὸν Πνευματικὸ Κόσμο.

Ἐπάνω ὅμως σ' αὐτὰ ποὺ εἴπαμε πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ τοῦτο, ποὺ εἶναι ἀξιοπρόσεκτο. Καὶ οἱ ἀρχαῖες Παραδόσεις καὶ οἱ θρησκεῖες τὸν Πνευματικὸ Κόσμο, γιὰ τὸν ὁποῖον ὡμιλήσαμε, τὸν δέχονται ἀθάνατο, ἀντίθετα μὲ τὸν κόσμο τῶν ἀνθρώπων, ποὺ εἶναι θνητός...

ΕΝΑΣ ΦΩΤΙΣΜΕΝΟΣ ΦΑΡΑΩ

Ἡ μεταρρύθμιση τοῦ Ἀμένωφι-Ἀκενατὼν

Ὑπὸ **ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Ἡ Αἴγυπτος, μία μυστηριώδης ἀρχαία χώρα, πλούσια καὶ ἰσχυρή, ἀναπτυσσόμενη στὶς ὄχθες τοῦ Νείλου, κάτω ἀπὸ τὴν αὐταρχικὴ κυβέρνηση ἑνὸς ἀπόλυτου μονάρχη, τοῦ ἑκάστοτε Φαραώ, καὶ ἑνὸς παντοδύναμου κλειστοῦ Ἱερατείου, ποὺ ἀσκοῦσε τὴν πνευματικὴ καθοδήγηση τοῦ μονάρχη. Καὶ ἕνα πλῆθος θεῶν, μὲ περίεργες μορφὲς καὶ παραστάσεις, προσωποποιήσεις κοσμογονικῶν δυνάμεων, ἀλλὰ καὶ δημιουργήματα τῆς λαϊκῆς φαντασίας, μὲ ἀνθρώπινα πάθη καὶ ἐλαττώματα, ὅπως καταντοῦν ὅλα τὰ σύμβολα, ὅταν ξεπέσουν στὴν πνευματικὴ παρακμή.

Θὰ ἀναφέρωμε τοὺς γνωστότερους ἀπὸ τοὺς θεοὺς τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου: Ὁ ἀρχαιότατος Φθᾶ (τῆς Μέμφιδος), ὁ θεὸς - ἥλιος Ρᾶ (τῆς Ἡλιουπόλεως), ὁ υἱός του Σοῦ (θεὸς τῆς ἀτμοσφαίρας), ὁ ἔγγονός του Γκὲμπ (θεὸς τῆς Γῆς), ἡ Νοὺτ (θεὰ τοῦ οὐρανοῦ), ὁ υἱὸς τοῦ Γκὲμπ καὶ τῆς Νοὺτ Ὄσιρις, θεὸς μυστηριακὸς καθὼς καὶ ἡ ἀδελφή του καὶ σύζυγός του Ἶσις, ὁ υἱός των Ὧρος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ὀσίριδος Σὲθ (πνεῦμα τοῦ κακοῦ), ὁ Ἄνουβις, ὁ Τώθ, ὁ Ἄμμων (τῶν Θηβῶν), ὁ Ἄπις, ὁ Σάραπις ἢ Σέραπις, καὶ ἄλλοι δευτερευούσης φύσεως.

Ὁ Ρᾶ τῆς Ἡλιουπόλεως συγχωνεύεται μὲ τὸν Ἄμμωνα τῶν Θηβῶν καὶ μὲ τὸ ὄνομα Ἄμμων-Ρᾶ θεωρεῖται βασιλεὺς τῶν θεῶν καὶ κυριαρχεῖ μετὰ τὸ 2000 π.Χ.

Κατὰ τὴν 18η Δυναστεία (1550 - 1350 π.Χ.) ἡ Αἴγυπτος εἶναι πολὺ ἰσχυρὴ καὶ τὸ ἱερατεῖο της πάμπλουτο καὶ παντοδύναμο. Ἱδρυτὴς τῆς 18ης Δυναστείας ὁ Ἄμωσις Α΄, διάδοχοί του ὁ Ἀμένωφις Β΄, Τούθμωσις Α΄, Τούθμωσις Β΄, ἡ Χατσεπτσούτ, Τούθμωσις Γ΄, Ἀμένωφις Γ΄. Ἕδρα τῶν Φαραὼ αἱ Θῆβαι. Ἐ-

κεῖ γεννιέται ἀπὸ τὸν Ἀμένωφι Γ′ καὶ τὴ σύζυγό του Τιΐ ἢ Τίγια ὁ Ἀμένωφις Δ′, ὁ μεταρρυθμιστής.

Ἦταν ἕνας πρίγκιπας μὲ πνευματικὰ ἐνδιαφέροντα, ποιητής, ὡραιοπαθής, μὲ ἰδέες ἀνθρωπιστικές. Ἠθέλησε νὰ μεταρρυθμίση τὴ θρησκεία καὶ νὰ καθιερώση τὴ λατρεία ἑνὸς καὶ μοναδικοῦ ἀπροσώπου Θεοῦ, κτυπώντας συγχρόνως τὴν πολιτικὴ δύναμη τοῦ Ἱερατείου, ποὺ καταδυνάστευε τὸν λαό, κρατώντας τον δέσμιον τῆς δεισιδαιμονίας καὶ τῶν καθιερωμένων.

Ὁ νεαρὸς πρίγκιπας ἐνυμφεύθη τὴν ὡραιοτάτη καὶ πασίγνωστη σήμερα Νεφερτίτη, πιθανώτατα ἀδελφή του, ἀπὸ ἄλλη σύζυγο τοῦ πατέρα του Ἀμένωφι (Ἀμενώφεως Γ′). Νεφερτίτη σημαίνει «ὡραία τῶν ὡραίων». Καὶ ἦταν πράγματι ὡραία, ὅπως τὴ βλέπομε στὸ γνωστότατο γλυπτό, ποὺ βρέθηκε στὴν TELL - EL - AMARNA καὶ βρίσκεται στὸ μουσεῖο τοῦ Βερολίνου.

Ὁ Ἀμένωφις Δ′ ἔγινε συμβασιλεὺς μὲ τὸν πατέρα του καὶ μετὰ 4 ἔτη, ἀφοῦ πέθανε ὁ πατέρας του, ἔμεινε μόνος Φαραώ· τότε ἠθέλησε νὰ ἐπιβάλη τὴ μεταρρύθμισή του.

Ἀπηγόρευσε τὴ λατρεία τοῦ Φθᾶ, τοῦ Ὀσίριδος, τῆς Ἴσιδος καὶ κυρίως τοῦ Ἄμμωνος. Κατήργησε τὰ προνόμια τοῦ Ἱερατείου Ἐσφράγισε τοὺς Ναοὺς τοῦ Ἄμμωνος - Ρᾶ, ἔσβησε τὸ ὄνομά του ἀπὸ τὶς ἐπιγραφὲς καὶ τοὺς παπύρους. Ἀντὶ τοῦ Ἄμμωνος, ἐπρόβαλε τὸν Ἄτωνα, μὲ σύμβολο τὸν ἀχτιδωτὸν ἡλιακὸ δίσκο, τὸν ἕνα καὶ μοναδικὸ ἀπρόσωπο θεό, ποὺ ἐδημιούργησε τὸν κόσμο καὶ ποὺ γνώρισμά του εἶναι ἡ Ἀγάπη.

Ἐγκαταλειπει τὶς Θῆβες, ποὺ ἦταν τὸ κέντρο τῆς λατρειας τοῦ Ἄμμωνος, καὶ κτιζει νέα πρωτεύουσα, μεταξὺ Μέμφιδος καὶ Θηβῶν, ἀφιερωμένη στὸν Ἄτωνα, ποὺ τὴν ὀνομαζει Ἀκετατών, ποὺ σημαίνει «πόλις τῶν ουρανῶν» ἢ ὁρίζων τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου». Εἶναι ἡ σημερινὴ TELL - EL - AMARNA. Ἀλλάζει καὶ τὸ δικό του ὄνομα. Ἀπὸ Ἀμενχοτὲπ ἢ Ἀμενχοτποῦ (ἑλληνικὰ Ἀμένωφις ἢ Ἀμένωθ ς) μετονομαζεται Ἀκενατών, ποὺ σημαίνει «ἡλιακὴ λαμπηδόνα». Στὴ νέα πρωτεύουσα κτίζει νέους Ναούς. Ἀντὶ τῶν καταθλιπτικῶν ἀγαλμάτων τοῦ Ἄμμωνος τοποθετεῖ, σὰν μοναδικὸ σύμβολο τοῦ μοναδικοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς χαρᾶς, τὸν ἀχτιδωτὸ ἡλιακὸ δίσκο. Προστατεύει τὴν Τέχνη, ἡ ὁποία κάτω ἀπὸ τὴν πνοὴ τῆς μεταρρυθμίσεως ἐγκαταλείπει τὴν ἱερατικὴ ἀκαμψία καὶ στατικότητα καὶ προσλαμβάνει κομψότητα, κίνηση, χάρη.

Ὁ μεταρρυθμιστὴς Φαραώ, ποὺ εἶναι ὁ ἴδιος ποιητής, γράφει ἕναν ὑπέροχο ὕμνο πρὸς τὸν μοναδικὸ ἀπρόσωπο θεὸ Ἄτωνα — τὴ δημιουργικὴ δύναμη. Ὁ ὕμνος χαράσσεται στοὺς Ναοὺς καὶ τὰ μνημεῖα τῆς Ἀκετατών, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι ζοῦν εὐτυχισμένοι κάτω ἀπὸ τὴ δίκαιη καὶ ἀνθρωπιστικὴ κυβέρνηση τοῦ Ἀμένωφι - Ἀκενατών.

Ἀλλὰ στὶς Θῆβες ὀγκοῦται ἡ

ἀντίδραση στὴ μεταρρύθμιση. Ἐκεῖ ἑδρεύει τὸ Ἱερατεῖο τοῦ ὁποίου περιωρίστηκε τώρα ἡ δύναμη, οἱ παλαιοὶ αὐλικοί, ἡ βασιλομήτωρ Τιῒ ἢ Τίγια, ὁ προστατευόμενός της ἱερεὺς Ἄϊ, ὅλη ἡ ἀντίδραση τῆς παλαιᾶς τάξεως τῶν πραγμάτων. Ὁ Φαραὼ ἀδιαφορεῖ γιὰ τὴν ἀντίδραση καὶ ζῆ εὐτυχισμένος μὲ τὴν οἰκογένειά του, τὴν ὡραιοτάτη σύζυγό του Νεφερτίτη καὶ τὶς πέντε θυγατέρες του, στὴ νέα του πρωτεύουσα, τὴν ἀφιερωμένη στὸν θεὸ Ἄτωνα.

Ἀλλὰ ὁ Φαραὼ δὲν εἶναι ἀθάνατος. Σέ ἡλικία 40 ἐτῶν πεθαίνει. Καὶ τότε τὸ ἔργο του καταρρέει. Ἡ ἀντίδραση καταστρέφει μὲ λύσσα κάθε τι ποὺ εἶχε πραγματοποιήσει ὁ προοδευτικὸς Φαραώ. Μάτην ἡ Νεφερτίτη προσπάθησε νὰ διατηρήση τὸ ἔργο τοῦ συζύγου της. Τὸ Ἱερατεῖο καὶ ἡ ἀντίδραση ἐνίκησαν. Ξαναγύρισε ἡ παλαιὰ λατρεία. Οἱ ἱερεῖς ἐξαναπῆραν τὰ προνόμιά των. Οἱ Θῆβες ξανάγιναν πρωτεύουσα. Ἡ Ἀκετατὼν ἀνασκάφτηκε. Τὸ ὄνομα τοῦ μεταρρυθμιστῆ Φαραὼ ἐσβύστηκε ἀπὸ παντοῦ, γιὰ νὰ ἐξαλειφθῆ ἀπὸ τὴ μνήμη τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἕνα σωρὸ κατηγορίες ἐβάρυναν τὴν προσωπικότητα τοῦ μεταρρυθμιστῆ.

Ὁ γαμπρὸς τοῦ Ἀκενατών, ὁ πασίγνωστος ἀπὸ τὴν σχετικῶς πρόσφατη ἀνακάλυψη τοῦ πολυτελοῦς τάφου του Τουταγχαμών, δὲν ἐπρόφτασε καλὰ - καλὰ νὰ βασιλεύση, διότι ἀπέθανε μόλις 18 ἐτῶν. Τὸ ὄνομά του ἦταν Τουταγχατών, ἀλλὰ μετὰ τὴν μετοπολίτευση μετέβαλε τὸ ατὼν εἰς αμών. Ἀντὶ Τουταγχατὼν ὀνομάστηκε Τουταγχαμών. Μετὰ τὸν θάνατό του ἐβασίλευσε γιὰ λίγο ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἄμωνος Ἄϊ, ἀφοῦ ἐνυμφεύθη τὴ χήρα τοῦ Τουταγχαμών. Ἔπειτα τὴν ἐξουσία κατέλαβε ὁ ταπεινῆς καταγωγῆς στρατηγὸς Χορεμχέμπ, σύζυγος τῆς ἀδελφῆς τοῦ μεταρρυθμιστῆ Φαραώ. Ἡ οἰκογένεια παρέμεινε στὴν ἐξουσία. Ἀλλὰ ἡ μεταρρύθμιση εἶχε πιὰ καταργηθῆ. Ἡ ἀντίδραση ἐνίκησε πέρα γιὰ πέρα. Ἐν τούτοις ἡ φωτεινὴ προσπάθεια τοῦ Ἀμένωφι - Ἀκενατὼν διατηρεῖται στὴ μνήμη τῶν ἀνθρώπων.

ΓΕΝΕΣΙΣ -
Τελευταῖον Κεφάλαιον

Ἐν τέλει,
Ὑπῆρξε ἡ Γῆ, καὶ εἶχε μορφὴ καὶ κάλλος.
Καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐξάπλωσε κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα, στὰ λιβάδια καὶ
τὶς κοιλάδες, καὶ εἶπε:
«Ἂς χτίσω τὴν κατοικία μου στὴν ὄμορφη τούτη θέση».
Καὶ ἔχτισε πόλεις καὶ κάλυψε τὴ Γῆ μὲ μπετὸν καὶ ἀτσάλι...
Καὶ χάθηκαν τὰ λιβάδια
Καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶπε ὅτι «καλόν ἐστι».

Τὴ δεύτερη ἡμέρα, ὁ ἄνθρωπος ἐκύτταξε τὰ νερὰ τῆς Γῆς.
Καὶ εἶπε: «Τὰ σκουπίδια μου στὴ θάλασσα ἂς τὰ ρίξω
καὶ θὰ τὰ πάη μακρυά».
Ἔτσι ἔκαμε ὁ ἄνθρωπος.
Καὶ τὰ νερὰ βρωμίστηκαν καὶ μύριζαν.
Καὶ εἶπε ὁ ἄνθρωπος ὅτι «καλόν ἐστι».

Τὴν τρίτη ἡμέρα, ὁ ἄνθρωπος ἐκύτταξε τῆς Γῆς τὰ δάση.
Πόσο ἦταν ὄμορφα! Καὶ εἶπε ὁ ἄνθρωπος:
«Ἂς ρίξω κάτω αὐτὰ τὰ δέντρα
καὶ μὲ πριόνι νὰ τὰ σχίσω γιὰ τὰ σπίτια μας».
Ἔτσι ἔκαμε.
Καὶ κόπηκαν τὰ δέντρα καὶ τὰ χωράφια χέρσωσαν.
Καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶπε ὅτι «καλόν ἐστι».

Τὴν τέταρτη ἡμέρα εἶδε ὁ ἄνθρωπος τὰ ζῶα
ἄφθονα στὴ βοσκὴ νὰ τρέχουν καὶ νὰ παίζουν
κάτω ἀπὸ τὸν ἥλιο. Καὶ εἶπε:
«Καταπάνω τους ἂς ριχτῶ καὶ γιὰ γοῦστο ἂς τὰ σκοτώσω».

Καὶ ἔτσι ἔκαμε ὁ ἄνθρωπος. Καὶ χάθηκαν τὰ ζῶα ἀπὸ τῆς Γῆς
τὴν ὄψη.
Καὶ εἶπε ὁ ἄνθρωπος ὅτι «καλόν ἐστι».

Τὴν πέμπτη ἡμέρα ὁ ἄνθρωπος ἀνέπνευσε τὸν γήϊνο ἀέρα.
Καὶ εἶπε: «Ἂς πετάξω στὸν ἀέρα τὰ σκουπίδια μου
καὶ ὁ ἄνεμος μακρυὰ θὰ τὰ φυσήξη».
Ἔτσι ἔκαμε. Καὶ ὁ ἀέρας γέμισε καπνὸ πηχτὸ καὶ ἀκίνητο,
βαρύν, σκόνη γεμᾶτον καὶ ἀσβέστη καυτερή.
Καὶ εἶπε ὁ ἄνθρωπος ὅτι «καλόν ἐστι».

Τὴν ἕκτη ἡμέρα ὁ ἄνθρωπος ἀντίκρυσε τὸν ἑαυτό του.
Καὶ βλέποντάς τον νὰ μιλάῃ τόσες γλῶσσες καὶ διαλέκτους,
φοβήθηκε καὶ μίσησε.
Καὶ εἶπε: «Ἂς χύσω μηχανὲς μεγάλες νὰ τὸν ἀφανίσω
πρὶν ἀφανίσῃ αὐτὸς ἐμένα».
Καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔχυσε μηχανὲς μεγάλες καὶ ἅπλωσε
στὴ Γῆ ἐπάνω τὴ λύσσα καὶ τῶν πολέμων τὴ φωτιά.
Καὶ εἶπε ὁ ἄνθρωπος ὅτι «καλόν ἐστι».

Τὴν ἕβδομη ἡμέρα ὁ ἄνθρωπος ἀναπαύτηκε ἀπὸ τὰ ἔργα του.
Καὶ ἡ Γῆ ἦταν ἥσυχη πιά.
Γιατὶ ἄνθρωπος πιὰ δὲν ζοῦσε πάνω της...
Καὶ ἦτο καλὸν λίαν...

KENNETH ROSS

(Ἀπὸ τὸ περιοδικὸ «THE LINK» τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς)

★

Ἡ καθαρίστρια

Ἤμουν ἡ Εὐσταθία Βαρούλκου ἀπὸ τὸ Κιλκίς,
ἐπάγγελμά μου νὰ πλένω σκάλες σὲ πολυκατοικίες.
Τὸ παιδί μου εἶχε φύσημα τῆς καρδιᾶς,
καὶ τὸ ἄφησαν στὴν ἴδια τάξη ἀπὸ τὰ Γαλλικά.
«Γιὰ μιὰ μονάδα» ἔκλαιγα, «γιὰ μιὰ μονάδα» παρακαλοῦσα,
κρίμα δὲν ἦταν;
θὰ πλύνω τὶς σκάλες σὲ τρία μέγαρα καὶ στὴν Ἀθήνα θὰ κατεβῶ
τὸ παράπονό μου νὰ εἰπῶ στῆς Ἐθνικῆς Παιδείας τὸν Ὑπουργό.
Δὲ θυμᾶμαι, τί ἔκανα τότε. Πολὺ ἀδικία ὅμως εἶχε ὁ τόπος αὐτὸς
ὅπου κάποτε πίστευα ὅτι ζοῦσα.

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΥΛΕΑΣ

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΥΛΕΑΣ

Ἀ γ κ ά θ ι α

(Συνειδησιακὸς Διάλογος)

Μιὰ φωνὴ : Γέμισα ἀπὸ ἀγκάθια.

Ἄλλη φωνὴ : Δὲν κρύβω τ' ἀγκάθια μου.

Ἄλλη φωνὴ : Ὅλοι κουβαλοῦν ἀγκαθωτοὺς θώρακες.

Ἄλλη φωνὴ : Ἀμύνομαι, ὅταν κουβαλῶ τ' ἀγκάθια μου.

Ἄλλη φωνὴ : Ναί, κι ἐμένα τ' ἀγκάθια μου εἶναι ἡ αὐτοβοήθειά μου.

Ἄλλη φωνὴ : Ἔτσι ὁ ἕνας τὸν ἄλλον ἀγκυλώνει.

Ἄλλη φωνὴ : Προσπαθοῦμε ν' αὐξήσουμε τ' ἀγκάθια μας.

Ἄλλη φωνὴ : Ὅλοι προσπαθοῦν τ' ἀγκάθια τους ν' αὐξήσουν.

Μιὰ φωνὴ : Κι ἐγὼ συνεχῶς ἀγκυλώνομαι.

Ὅλες οἱ φωνὲς : Ἀγκυλωνόμαστε ὅλοι συνεχῶς.

Μιὰ φωνὴ : Πρέπει νὰ βροῦμε πιὸ εὐθαλῆ ἀγκάθια.

Ἡ ἠχὼ : Πιὸ εὐθαλῆ ἀγκάθια.

Ἄλλη φωνὴ : Φουντώσαμε τὰ φανταστικά μας περισσότερο τ' ἀγκάθια.

Ἄλλη φωνὴ : Κι ἄλλο δὲν κάνουμε παρὰ ν' ἀγκυλώνουμε.

Ἄλλη φωνὴ : Καὶ ν' ἀγκυλωνώμαστε.

Ὅλες οἱ φωνὲς : Ἀγκυλώνουμε καὶ ἀγκυλωνόμαστε.

Μακρινὴ φωνὴ : Καιρὸς ν' ἀνθίσουν τ' ἀγκάθια σας, καιρὸς τ' ἀγκάθια σας νὰ λείψουν.

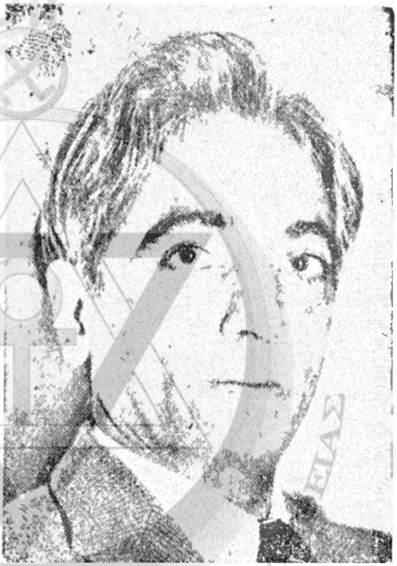
Ἄλλη μακρινὴ φωνή : Τὰ φανταστικά σας ἀγκάθια πρέπει νὰ ἐξαφανίζωνται. Τ' ἀγκυλώματα σιγὰ - σιγὰ νὰ παύουνε, νὰ παύουν, ἐντελῶς νὰ παύουν...

(Ἀποσπασμα)

ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ

Ἡ ἀναζήτησις τῆς Ἀληθείας

ΜΙΑ ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ 1927

Θὰ ἤθελα νὰ προσέξετε μὲ νοήμονα κριτικὴ διάθεση ἐκεῖνα ποὺ θὰ σᾶς πῶ, καὶ ὄχι νὰ τὰ παραδεχθῆτε. Ἂν παραδεχθῆτε κάτι, χωρὶς πραγματικὴ κατανόηση, ὑπάρχει ἡ πιθανότης νὰ ἀποπλανηθῆτε. Νὰ μὴν ἀπορρίψετε τίποτε, καθὼς καὶ νὰ μὴν παραδεχθῆτε τίποτε, ἀλλὰ νὰ χρησιμοποιήσετε τὴν κρίση σας, μὲ τὴν ἐπιθυμία νὰ ἀνακαλύψετε.

Ὁ καθένας στὸν κόσμο ζητᾶ νὰ βρῆ τὴν Ἀλήθεια καὶ φαντάζεται ὅτι ἡ Ἀλήθεια εἶναι μακρυὰ ἀπὸ τὴν καθημερινὴ ροὴ τῆς ζωῆς, ἐνῶ ἀντιθέτως ἡ Ἀλήθεια εἶναι ἡ Ζωή. Φαντάζονται ὅτι πρέπει νὰ ἀποσυρθοῦν μακριὰ ἀπὸ τὸν κόσμο γιὰ νὰ βροῦν τὴν Ἀλήθεια, ὅτι πρέπει νὰ ἀποκτήσουν μερικὲς ἀρετές, κάποιες γνώσεις, νὰ ἀποκτήσουν πεῖραν κάποιων θλίψεων ἢ κάποιων εὐχαριστήσεων. Θέλω νὰ σᾶς δείξω ὅτι τὴ στιγμὴ ποὺ κατανοεῖτε τὴ ζωή, ὅπως ὑπάρχει γύρω ἀπὸ τὸν καθένα σας, κατανοεῖτε τὴν Ἀλήθεια.

Δὲν ὑπάρχει κανένας ἄλλος Θεός, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἐξαγνισμένον ἄνθρωπο, καὶ καμμιὰ Δύναμη δὲν ὑπάρχει, ἔξω ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, ποὺ νὰ τὸν καθοδηγῆ, κανένας ὁδηγός, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του. Δὲν ὑπάρχει Παράδεισος ἢ Κόλαση, καλὸ ἢ κακό, ἐκτὸς ἐκείνου ποὺ ὁ ἴδιος δημιουργεῖ. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὁ μόνος ὑπεύθυνος ἀπέναντι τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ κανένας ἄλλος.

Προτοῦ ἐξετάσετε αὐτὰ ποὺ εἶπα, θὰ ἤθελα νὰ σᾶς προτείνω νὰ μὴν εἶσθε δεμένοι μὲ προκαταλήψεις, διότι ἡ προκατάληψη εἶναι σὰν τὴ σκιὰ ἐπάνω στὴν

ὕψη τοῦ βουνοῦ, σὰν ἕνα σύννεφο σκοτεινὸ ἐπάνω στὸν καθαρὸν οὐρανό. Ἡ προκατάληψη διαστρεβλώνει τὸν νοῦ, ὥστε νὰ γίνεται ἀκατάλληλος γιὰ κατανόηση. Ὁ νοῦς ποὺ ζητᾶ νὰ κατανοήση τὴ ζωή, ποὺ εἶναι πλημμυρισμένος ἀπὸ τὸν πόθο γιὰ τὴ γνώση τῆς ζωῆς, πρέπει νὰ εἶναι χωρὶς προκαταλήψεις, νὰ μὴ θεωρῆ ὅτι τελειωτικὰ ξέρει, νὰ μὴν εἶναι δηλαδὴ στενός, περιωρισμένος.

Γιὰ νὰ καταλάβη τὴ ζωή, ποὺ εἶναι ἡ Ἀλήθεια, γιὰ νὰ καταλάβη ὅτι ὁ καθένας ἀπὸ σᾶς εἶναι ὑπεύθυνος μονάχα ἀπέναντι στὸν ἑαυτό του καὶ σὲ κανέναν ἄλλον — ὅτι δὲν εἶναι ὑπεύθυνος ἀπέναντι σὲ κανέναν Θεὸ ἢ πνευματικὴ αὐθεντία, σὲ καμμιὰ ἐξωτερικὴ Δύναμη, σὲ καμμιὰ ὑπεράνθρωπη θεότητα — γιὰ νὰ τὸ κατανοήση αὐτό, πρέπει νὰ ἔχη νοῦ ποὺ δὲν εἶναι παραδισμένος, ποὺ δὲν εἶναι καταφορτωμένος ἀπὸ τὴν παράδοση, ἀπὸ τὸ «ἔτσι τὸ βρήκαμε, ἔτσι ὑπάρχει». Μὲ τὸ νὰ βάζωμε τὴν παράδοση πιὸ μπροστὰ ἀπὸ τὴν κρίση, διαστρεβλώνομε τὸν νοῦ. Ἔχομε νοῦ καὶ καρδιὰ ποὺ εἶναι ἱκανοὶ γιὰ καθαρὴ σκέψη καὶ ἁγνὰ αἰσθήματα καὶ πρέπει νὰ κρίνωμε κάθε τί γιὰ τὸ τί ἀξίζει αὐτὸ τὸ ἴδιο, καὶ ὄχι καταπιεσμένοι ἀπὸ ὁποιαδήποτε πίστη.

Οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι στὸν κόσμο δένουν τὴ ζωή τους μὲ πίστεις, μὲ τὴν παραδεδεγμένη ἠθική, καὶ γι' αὐτὸ ἡ ζωή τους εἶναι περιωρισμένη, στενή, γεμάτη δυστυχία. Αὐτὸ ἀκριβῶς κάνει κάθε ἄνθρωπος, μὲ τὸ νὰ δένη τὴ ζωή του μὲ κάποιο σύστημα ἰδεῶν, πίστεων, δογμάτων. Δὲν ὑπάρχει καμμιὰ ἀνάγκη νὰ ἔχη κανεὶς κάποια πίστη, μὲ τὸν σκοπὸ νὰ ζήση μιὰν ἁγνὴ ζωή, μιὰν εὐγενικὴ καὶ καθαρὴ ζωή.

Πρέπει νὰ ἐξετάζωνται μὲ διαύγεια ὅλα τὰ πράγματα, ὅλα τὰ προβλήματα ποὺ παρουσιάζονται, νὰ ἐξετάζωνται μὲ ἐνδιαφέρον καὶ νοημοσύνη. Αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτο ποὺ ἀπαιτεῖται γιὰ τὴν κατανόηση τῆς Ἀληθείας, γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς ζωῆς ἀπὸ τοὺς στενοὺς περιορισμούς της, τὶς πίστεις, τὰ δόγματα, τὶς πεποιθήσεις.

Ὁ νοῦς ποὺ ἔχει προκαταλήψεις ζητᾶ πάντοτε μιὰ καθωρισμένη μορφή, κάποιο ὑπόδειγμα ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἡ ζωή, ἡ Ἀλήθεια, πρέπει νὰ τοῦ ἔλθη. Ὁ Ἰνδουϊστὴς ζητᾶ νὰ τοῦ παρουσιασθῆ ἡ Ἀλήθεια μέσα ἀπὸ τὴν ἰδική του τὴ μορφὴ τῆς θρησκείας. Ὁ Χριστιανὸς ζητᾶ τὴν Ἀλήθεια μέσα ἀπὸ τὴ δική του τὴ μορφή. Τὸ ἴδιο κάνει ὁ Βουδδιστής, ὁ Μωαμεθανός, κ.λ.π. Ἀλλὰ ἡ Ἀλήθεια οὐδέποτε ἔρχεται μέσα ἀπὸ κάποια καθωρισμένη μορφή, μέσα ἀπὸ κάποιο ὑπόδειγμα ποὺ τὸ ἐδημιούργησαν οἱ ἄνθρωποι. Γιὰ νὰ μπορέσετε νὰ κατανοήσετε τὴν Ἀλήθεια, ποὺ εἶναι ἡ Ζωή, πρέπει νὰ ἔλθετε μὲ νοῦ καὶ καρδιὰ ἀφόρτωτους καὶ χωρὶς προκαταλήψεις.

Γιὰ νὰ κατανοήσετε τὴ ζωὴ —καὶ ἐπομένως τὴν Ἀλήθεια— πρέπει νὰ ἔχετε δυσαρέσκεια, πρέπει νὰ εἶσθε ἐπαναστατημένοι ἐναντίον ὅλων τῶν καθιδρυμένων πίστεων, δογμάτων, πεποιθήσεων. Ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδιὰ ποὺ εἶναι ἱκανοποιημένοι μοιά-

ζουν μὲ ἕνα τέλμα, ποὺ τὸ σκεπάζει ἡ πράσινη ἐκείνη ἐπιφάνεια ὅπου κανένα ζῶο, κανένας ἄνθρωπος δὲν πλησιάζει γιὰ νὰ σβύση τὴ δίψα του. Εἶναι νερὸ στάσιμο καὶ παρόμοιος εἶναι καὶ ὁ νοῦς ἐκεῖνος ποὺ μένει ἱκανοποιημένος. Χωρὶς ἐξανάσταση, χωρὶς δυσαρέσκεια, χωρὶς ἐπανάσταση, οὐδέποτε θὰ μπορέσετε νὰ βρῆτε τὴν Ἀλήθεια. Ἀλλὰ ἡ δυσαρέσκεια ποὺ ἐγὼ ζητῶ εἶναι ἡ νοήμων δυσαρέσκεια. Ὅταν εἶσθε μὲ νοημοσύνη δυσαρεστημένοι, εἶσθε στὴν ἀρχὴ τῆς δημιουργικότητος·

Ἐξ ἄλλου, πρέπει νὰ ἔχετε νοῦ καὶ καρδιὰ ποὺ νὰ εἶναι ἁπλοί. Ἁπλότης δὲν σημαίνει νὰ εἶσθε ὠμός, νὰ εἶσθε ἀγροῖκος. Πάρετε ἕνα φύλλο ἀπὸ ἕνα φυτὸ καὶ ἐξετάσατέ το. Πόσον εἶναι ἁπλό! Ἀλλὰ πίσω ἀπὸ τὴν ἁπλότητά του ὑπάρχουν ἀναρίθμητοι χειμῶνες, ἀναρίθμητα καλοκαίρια. Εἶναι τὸ ἀπαύγασμα μεγάλης πείρας, μεγάλης θλίψεως, μεγάλης χαρᾶς, μεγάλου ἀγῶνος, ἀπ᾽ ὅπου ἡ ἁπλότης αὐτὴ γεννήθηκε. Αὐτὸ ἀκριβῶς χρειάζεται καὶ γιὰ τὴν κατανόηση τῆς Ἀληθείας. Ἕνας νοῦς καὶ μιὰ καρδιά, ποὺ νὰ μὴν ἔχουν προκαταλήψεις, ἕνας νοῦς καὶ μιὰ καρδιὰ ποὺ νὰ βρίσκωνται σὲ νοήμονα ἐπανάσταση, ἕνας νοῦς καὶ μιὰ καρδιὰ ποὺ νὰ ἔχουν γίνει ἁπλοὶ ἀπὸ καταστάλαγμα μεγάλης πείρας.

Κάθε ἀνθρώπινον ὂν ποθεῖ νὰ εἶναι εὐτυχισμένο, καὶ γιὰ νὰ φθάση σ᾽ αὐτὴ τὴν εὐτυχία πρέπει νὰ περάση ἄπειρη πεῖρα, ὄχι μιᾶς σύντομης ζωῆς, ἀλλὰ πολλῶν βίων. Τέτοια εὐτυχία εἶναι τὸ κορύφωμα, ἡ ἀποθέωση ὅλης τῆς πείρας καὶ ὅμως εἶναι πέρα κάθε πείρας. Ἀπὸ αὐτὴ τὴν εὐτυχία προέρχεται ἡ ἀπελευθέρωση, ποὺ εἶναι ἐλευθερία ἀπ᾽ ὅλους τοὺς περιορισμούς. Ἡ εὐτυχία ποὺ δίνει ἀπελευθέρωση στὸν νοῦ καὶ στὴν καρδιά, αὐτὴ ἡ εὐτυχία εἶναι ἡ μοναδικὴ ἀνάγκη ποὺ ὁ καθένας ποθεῖ. Τὴ στιγμὴ ποὺ καθορίζετε ἐκεῖ τὸν σκοπό σας, δὲν ἔχετε ἀνάγκη ἀπὸ καμμιὰ θρησκεία — ποὺ εἶναι ἡ παγωμένη σκέψη τῶν ἀνθρώπων— καὶ ἀπὸ κανένα διδάσκαλο ἢ ἑρμηνευτή. Αὐτὸ εἶναι τὸ Ἀπόλυτο, τὸ ὕψιστο τέρμα γιὰ τὴν Ἀνθρωπότητα.

Ἡ τελειότης εἶναι στὸ χέρι τοῦ καθενός· Γι᾽ αὐτὸ πρέπει καθένας, σὰν ἄτομο, νὰ λύση τὸ πρόβλημα γιὰ τὸν ἑαυτό του καὶ τότε θὰ λύση τὸ πρόβλημα τοῦ κόσμου. Πρέπει νὰ δημιουργήσετε τὴν ἁρμονία μέσα σας καὶ ὅταν δημιουργήσετε αὐτὴ τὴν ἁρμονία, αὐτὴ τὴ συνθετικὴ κατανόηση τῆς ζωῆς, τότε θὰ ὑπάρχη εὐτυχία καὶ ἐλευθερία.

★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆

Τὸ γεφύρι τῆς ἀγάπης

Τοῦ αἰδ. ΖΑΝΟΥ ΓΟΥΓΟΥΤΑ
Mansfield, Ohio, USA

Αἱ ἀπόκρυφοι παρορμήσεις μας φλογίζουν τὴν νοσταλγία τῆς ψυχῆς πρὸς τὸ Ἐπέκεινα, στὴν ὁποία ἡ φαντασία βάζει φτερὰ καὶ γιὰ μαγνητικὴ ἀντίδρασι ἐναντίον τοῦ Λογικοῦ διαλόγου μᾶς μεθάει μὲ τὸ κρασὶ τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ.

Καὶ ἔτσι «οὐ λογιζόμεθα τὸ ἀγαθόν», ἀλλὰ τὰ τῆς πίστεώς «μας», ἡ ὁποία, συνυφασμένη μὲ τὴν ἀτομικὴ μας ὑπεροψία, ἀτροφικὴ καταντάει τὴν χριστιανικὴ ἀγάπη.

Ἂν ἦτο στὴν ἐξουσία μας, θὰ ἐκλείναμε ἔξω τοῦ παραδείσου ὅσους δὲν πιστεύουν στὴν Ἐκκλησία μας! Εἴμεθα λοιπὸν καλοὶ χριστιανοί;

Ὁ ἐσωτερικὰ λυτρωμένος ἑνιαῖος ἄνθρωπος καὶ χριστιανὸς γνωρίζει ὅτι ὑπάρχει ΕΝΑΣ ΘΕΟΣ καὶ ὅτι δὲν εἶναι στὴ φύση τοῦ ἀνθρώπου ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ βλέπουν ἀπὸ τὸ ἴδιο παράθυρο τὸν Θεὸν καὶ τὴν ζωή, καὶ ὅτι χρειάζεται κατανόησις καὶ συγγνώμη.

Ἐκεῖ ὅπου δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν συνάνθρωπό μας, ἂς τὴν ἀναπληρώνη ἡ ἀνοχή, ὅπως ἡ σανίδα στὸ ποτάμι ποὺ τοῦ λείπει τὸ γεφύρι τῆς ἀγάπης.

Ἡ νοσταλγία τῆς ψυχῆς γιὰ τὸν παράδεισο εἶναι τὸ θεϊκὸ κίνητρο πρὸς ἠθικοπνευματικὴν ἀξιοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀπαλλοτρίωσιν τοῦ ἑαυτοῦ μας ὑπὸ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τῆς ὁποίας ἡ καρποφορία στὸν κῆπο τῆς καθημερινῆς μας ζωῆς, συχνὰ εἶναι ἀπογοητευτική, διότι δὲν εὐνοεῖ ὅσο πρέπει τὸ ἔδαφος τῆς καρδιᾶς μας καὶ αἱ συνθῆκαι τῆς ζωῆς.

Διὰ τοῦτο οἱ περισσότεροι εἴμεθα ἀποτυχημένοι χριστιανοὶ καὶ ἀξιολύπητοι ἄνθρωποι. Περισσότερον, ὅταν δὲν κατανοοῦμεν τὴν ἀθλιότητά μας.

Πῶς λοιπὸν νὰ ἐπικρίνωμε τῶν ἄλλων τὰ χριστιανικὰ «πιστεύω», μὲ τὴν κατηγορία ὅτι, δὲν εἶναι ΘΕΟΚΕΝΤΡΙΚΑ, ἀλλὰ ΑΝΘΡΩΠΟΚΕΝΤΡΙΚΑ, ὅταν ἡ Ἐκκλησία μας ψάλλει «Ο ΧΡΙΣΤΟΣ, ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΠΡΟΣΙΕΤΑΙ ΙΝΑ ΣΩΣΗ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟΝ», καὶ ὁ Θεὸς ἀπὸ τὰς Δέκα του Ἐντολὰς ΜΟΝΟΝ τρεῖς ζητάει γιὰ τὸν ἑαυτό του, τὰς δὲ ἑπτὰ ὑπολοίπους γιὰ τὸ παιδί του, τὸν ἄνθρωπον;

Καὶ ἡ «ΜΩΡΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ» αὐτὴ τὴν ἀποστολὴ ἔχει, νὰ σώση τὸν ἄνθρωπο·

Τὸ πρόβλημα λοιπὸν τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ ψυχικὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καὶ οὐχὶ ΠΡΩΤΙΣΤΩΣ ἡ δοξολογία τοῦ Θεοῦ εἰς βάρος τῆς θεότητός του καὶ τῆς πατρικῆς του στοργῆς.

Καὶ πρέπει νὰ μᾶς γίνη ζῶσα πίστις, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην πολυμόρφου βοηθείας ἵνα ἠθικοπνευματικῶς ἀξιοποιήση τὸν ἀντιφατικὸν ἑαυτόν του, πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία ἀγάπη εἶναι τὸ γεφύρι τῆς μεταβάσεως ἀπὸ τὴν Γῆ πρὸς τὸν Οὐρανό.

Ὕμνος στὴν Ἁρμονία

Λυκόφως τοῦ Μυστικισμοῦ, γλυκοχάραμα τοῦ χρόνου,
Ὑπόκωφοι ἀντίλαλοι στὰ βάθη τῆς ζωῆς,
Ἦχος ποὺ σειέται ἀδιάκοπα σὲ κάθε ἀκτίνα ἀπείρου,
Πολύπλευρη διάσταση σ' ἀόρατες, ἀνάλογες μορφές·
Τίποτα δὲν στέκει ἀπόλυτα στὸν στρόβιλο τοῦ Κόσμου.

Σιγοτρέμει τ' ἀλάθευτο στὴν ἀπεραντοσύνη ἑνὸς ὀνείρου.
Ὦ! τοῦ Ἀπείρου ἐσὺ Θεά!
Μεγαλόπρεπη συντέλεση τῆς ψυχῆς καὶ τέλειας γνώσης.
Θαυμαστὸ συμβίβασμα τοῦ ἐσώκοσμου μὲ τὴ γύρω φύση,
Δύναμη Ἐξίσωσης γιὰ κάθε ἀσυμμετρία,
Μέγας Ἐσὺ Φρουρὸς τῆς θείας Οἰκονομίας.

Ἀκρίβεια ἀξιοζήλευτη στὰ ἰσοζύγια σταθμά,
Θαυμαστὴ Συνταύτιση τοῦ Ἔργου μὲ τὴν Ἰδέα,
Τῆς Ἄρτιας Ὁμοίωσης, ἀνάβλυσμα πηγῆς,
Ὅπου τῆς Πλάνης τὰ ἀδιάπλαστα σαλεύουνε στοῦ Καθαρμοῦ τὸν Κύκλο.

Σκοτάδι, Φῶς, Τέχνη καὶ Λόγος,
Συμπλέκονται σὲ ἀέναες στιγμές,
Περίφραγμα μελωδικὸ τοῦ ἁπλοῦ καὶ τοῦ συνθέτου,
Συνταίριασμα ἀνερεύνητο τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου.

Θλίψη, δάκρυ, τραγούδι καὶ χαρά,
Ἑνώνονται σὲ θεϊκὸ ρυθμό,
Σὰν ὁ Ἔρωτας Νικητής, στὴν μάνητά του πάντα βγαίνει,
Τὸν Φωτεινὸ τότε Ἀπόλλωνα ἀποθεώνουν, ὁλόγυρα, οἱ Θεοί.
Καὶ σύ, μὲ τοὺς αἰώνιους στέκεις Νόμους σου,
Κι Αἰώνια στεφανώνεις.

Ὦ! τοῦ Σύμπαντος Θεά, Ἐσύ, Ἁρμονία!
Ἅπλωνε παντοτεινὰ στοῦ κάθ' ἑνὸς συνείδηση, στοῦ κάθ' ἑνὸς ψυχή,
Τ' ἀμόλυντα, φωτόβολα καὶ ἁρμονικὰ φτερά σου...

ΡΕΝΑ ΓΡΥΠΑΙΟΥ

Γύρνα σὲ μένα...

Πλάσμα ποὺ ἔχεις τὸ χρῶμα
τῶν μαγιάτικων αὐγινῶν
τὴ φωνὴ τῆς λευκότητας
σάν ἀνοιξιάτικα τραγούδια
σάν τά δάκρυα πάνω στὸν ἀνθό,
ἁγνὴ σάν τὴν προσευχή...

Γύρισε σὲ μένα τὸ φῶς σου
ποὺ λάμπει ἀνάμεσα ἀπὸ δυὸ φτερά
ἐπουράνια, φανερώσου σὲ μᾶς τοὺς
(Θνητοὺς
μὲ τὴ Θεία ἁρμονία.

Γύρνα σὲ μένα. Παιδιάστικη χαρά
μὲ τὴ ζέστα τῶν πρώτων πεταγμάτων
τὸ πάθος τῶν πρώτων τραγουδιῶν
καὶ τόν πόνο τῶν πρώτων δάκρυων,
ἠχὼ ζωντανὴ μέσ' στὴν καρδιά
(μου...

Γύρνα σὲ σένα! ἀκόμα ἀπ' τὸ χέρι
ὁδήγαμε μακρυά
μὲ τὴν ἀγάπη ποὺ ζητάει ὁ Θεός,
ὅπου ὁ ἄγγελος μὲ προσμένει
καὶ μοῦ δείχνει τὸ ὡραῖο του πρό-
(σωπο.

Ὅπου τὸ ὄνειρό μου φεγγοβολεῖ
πάνω στὸ δρόμο τοῦ Παραδείσου
ἕνα ἄστρο σὲ μένα ὁδηγεῖ
καὶ σὲ φωτίζει ἀπ' τὸν οὐρανό.

Ἐγὼ σὲ προσμένω, ζωντανὴ φλόγα
ἀνάμεσα ἀπὸ δυὸ ἄχραντα φτερά
Ὤ! ἐκλεχτή μου χαρά...
Ἡ ψυχή μου σὲ περιμένει
μὲ τὸν ἔρωτα τῶν φωτεινῶν πρα-
(γμάτων.

ΝΑΝΑ Π. ΚΟΝΤΟΥ

Αἰώνια Πάλη

Στὸν ἔναστρο οὐρανό,
στὸ χάος τὸ ἀπέραντο πλανιέται
τὸ ἀνθρώπινο τὸ βλέμμα,
ἐνῶ ἡ ψυχὴ ἀγωνίζεται
νά βρῆ ἕνα κῦμα ἐπαφῆς!

Σκοτάδι, κρύο καὶ ἀγωνία
ξεχύνεται ἀπὸ τὸ μυστήριο τῶν κό-
(σμων,
μά καὶ ὑπερκόσμια ἁρμονία
διάπλατη ἔχει ἁπλώσει
τῶν πάντων αὐτὴ Νόμος καὶ Ἀρχή.

Γιατὶ καὶ στὴ χωμάτινή μας γῆ
νά μὴν βασιλεύη ἡ ἁρμονία;
Γιατί ἡ τόση δυστυχία, ταραχή,
καὶ ὁ φοβερὸς ὁ διχασμὸς
στὸ ἐλάχιστο αὐτὸ ἀστεράκι;

Ἴσως θά πρέπει γιά τὸν ἄνθρωπο
στῆς γῆς τὴ λάσπη νά βαδίζη,
μπορῶντας στὶς οὐράνιες σπίθες
τά βλέμματά του νά ὑψώνη
σάν ἕν' ἀνέβασμα λυτρωτικό...

Ἴσως θά πρέπει νά γνωρίση
ὁ ἴδιος τὸ κρυφὸ τὸ μονοπάτι
ἀπὸ τὴν οὐράνια ἕλξι στὴν ἐγκόσμια
(ἀγάπη,
σ' αἰώνια πάλη, μὲ σειρά σωμάτων,
ἕως τὴν ἄρρητη ἕνωση σπίθας καὶ
(φωτιᾶς!

ΕΥΕΛΠΙΣ ΡΑΝΟΣ

Ἀγάπη, ἄνθος μυροβόλο !

Τῆς ΖΕΤΤΑΣ ΛΟΥΚΑ

Πόσοι λίγοι ἄνθρωποι ἐμβαθύνουν στὸ πραγματικὸ νόημα τῆς ζωῆς; Γι' αὐτὸ ἁπλώνεται ἡ δυστυχία, τὸ ἄγχος, ποὺ πνίγει τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἀλληλοσπαράζεται. Κλείνουν τὰ μάτια στὴν Ἀγάπη, τὸ Κάλλος, τὴν Ἁρμονία, ποὺ φέρνει τὴν ψυχικὴ Γαλήνη.

Θεόσταλτα δῶρα, ποὺ πρέπει νὰ τὰ πάρουμε ὄχι σὰν ἁπλᾶ σύμβολα, ἀλλὰ νὰ τὰ κάνουμε καθημερινὰ βιώματά μας. Δυστυχῶς, ἐλάχιστοι ἄνθρωποι τὰ προσέχουν, ἀκόμα κι' ὅταν πηγαίνουν στὶς ἐξοχές, σὲ ἐκδρομές, ἢ παραθερισμὸ — εὐκαιρία νὰ λαμπικάρη ὁ νοῦς, ἡ σκέψις καὶ νὰ αἰσθανθοῦν περισσότερο τὸ μεγαλεῖο τῆς Φύσεως. Ὅμως, καὶ κεῖ στέκουν μὲ κλειστὰ μάτια.

Τὸ ἐπιπόλαιο κούφιο ἐγώ μας, ποὺ τὸ κυβερνᾶ ὁ μεγάλος ἐχθρός μας, ὁ κυρίαρχος Ἐγωϊσμός, ποὺ φθείρει τὸ ἐσώτερο Εἶναι μας. Δὲν βλέπουν μὲ τὰ βαθύτερα αἰσθητήρια χαρίσματα (τὰ ψυχικὰ μάτια) νὰ δοῦν τὴν Ἀλήθεια. Νὰ θαυμάσουν αὐτὸ τὸ ἀπέραντο ἀγαθὸ θεϊκὸ δῶρο, ποὺ ἁπλόχερα μᾶς τὸ σκορπᾶ τὸ Πανάγαθο χέρι, ποὺ εἶναι γεμᾶτο ἀσύλληπτη Ἀγάπη. Ναί, αὐτὴν τὴν Ἀγάπη, ποὺ ζωντανεύει σὲ κάθε στιγμὴ ἡ Ἁρμονία, Γαλήνη, ποὺ σχηματίζει ἡ Ἀθάνατη Ὀμορφιὰ γύρω μας... Ποιὸς προσέχει; πραγματικὰ βαθυστόχαστα, ὅταν βρίσκεται σὲ ρεματιές, βουνὰ μὲ τὰ λογῆς μεγαλόπρεπα δέντρα, μυρωδάτους θάμνους, λουλούδια. Μεγαλώνοντας δίχως νὰ τ' ἀγγίξη χέρι ἀνθρώπινο. Ὅμως, οἱ ρίζες τους παίρνουν ἀπὸ τὴν γόνιμη στοργικὴ Μητέρα Γῆ, τὴν πρώτη τροφή τους.

Καὶ ποιὸς ἀκόμα πρόσεξε ἀπὸ κοντὰ νὰ δῆ τὰ πολυποίκιλα αὐτὰ λουλουδάκια ποὺ φυτρώνουν στὰ πιὸ ἀπίθανα μέρη μὲ τὰ ἀραχνοΰφαντα πέταλά τους. Τὰ θεῖα ἄπιαστα, χειροτεχνήματα, σὲ ἀπαράμιλλους συνδυασμούς, σχήματα, χρωματισμούς. Τὸ καθ' ἕνα ξεχωριστά, θὰ μποροῦσε νὰ μᾶς πῆ ψιθυριστὰ κάτι ἀπὸ τὴν ἐφήμερη πολλὲς φορὲς ζωή τους. Τὸ μυστικό τους, ποὺ θἄβγαινε ἀπὸ τὰ βαθύτερα σπλάχνα τῆς Ὀμορφιᾶς, Ἁρμονίας. Πλαισιωμένο μεγαλούργημα τοῦ Θείου «Πυρῆνος», τὴν Ἀγάπη! Τὴν ἀπεριόριστη ἀθάνατη Ἀγάπη, ποὺ ἀγκαλιάζει τὰ πάντα μέσα στὴν Πλάση - Φύση, ποὺ δόθηκε νὰ γεμίση τὶς ἀνθρώπινες ψυχές. Νὰ φωτίση τὸ νοῦ, τὴν σκέψη. Νὰ διώξη, νὰ σβήση τὴν Κακία, Φθόνο, τὰ Μίση (καὶ τόσα ἄλλα ἐλαττώματά μας). Ἀγάπη θεόσταλτη, κίνητρο τῆς Ὀμορφιᾶς, Ἁρμονίας, Γαλήνης, ποὺ πηγάζουν ἀπὸ τὶς ἀόρατες πηγὲς τῆς ἀσύλληπτης Ἀπεραντοσύνης — στάλαξε τὸ βάλσαμό σου στὶς κλειστὲς ψυχές, ν' ἀνοίξουν κι' ἀνθοβολήσουν ἀπὸ τὸ ἀκατάλυτο νέκταρ σου, ποὺ ζωντανεύει τὶς κοιμισμένες συνειδήσεις, ξυπνᾶ αἰσθήματα καλωσύνης, ἀδελφωσύνης, ἀρετῆς: Τὸ παντοδύναμο κορύφωμα τοῦ θεϊκοῦ μυροβόλου ἄνθους τῆς Ἀγάπης! Σὲ ὅλες τὶς δίχως ὄνομα μορφές της...

Μόλις ἐκυκλοφόρησε

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΗΤΙΣ

Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας

Β΄ ἔκδοση, ἀναθεωρημένη, ΣΕΛΙΔΕΣ 320

Πωλεῖται δεμένον μόνον δρχ. 70

εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ ΙΛΙΣΟΥ

Τὸ καλύτερον δῶρον διὰ τὰς ἑορτὰς

Ἀποστείλατε ταχ)κὴν ἐπιταγὴν διὰ νὰ τὸ λάβετε ταχυδρομικῶς εἰς τὴν δ/εύθυνσιν ποὺ θὰ ἀναγράψετε εἰς τὴν ἐπιταγήν.

"ΙΛΙΣΟΣ„

ΕΠΙΛΟΓΗ Α΄ ΤΡΙΕΤΙΑΣ 1956 - 1957 - 1958

ΕΠΙΛΟΓΗ Β΄ ΤΡΙΕΤΙΑΣ 1959 - 1960 - 1961

Ἕκαστος πανόδετος τόμος

Διὰ τοὺς συνδρομητὰς ἐσωτερικοῦ Δρχ. 70

Διὰ τοὺς συνδρομητὰς ἐξωτερικοῦ $ 3

Ἡ Βασίλισσα - Μήτηρ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΗ περὶ θρησκείας καὶ κλήρου

Ὁ διάσημος Ἀμερικανὸς δημοσιογράφος κ. Κῦρος Σουλτσμπέργκερ, εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του, ὑπὸ χρονολογίαν 7 Αὐγούστου 1961, ἀναφέρει ἀπόψεις τῆς Βασιλίσσης — Μητρὸς Φρειδερίκης, διατυπωθείσας πρὸς αὐτόν, κατὰ φιλοξενίαν του εἰς τὸ ἀνάκτορον Κερκύρας, ὡς ἀκολούθως·

«Ἡ θρησκεία —εἶπε— εἶναι μεγάλο πρόβλημα στὶς μέρες μας, γιατὶ ἀπασχολεῖ περισσότερο μὲ τὴν ἐξωτερικὴ μορφὴ ἀπὸ τὴν πνευματικότητα. Δὲν μὲ ἐνδιαφέρει ἂν ὑπῆρξε ποτὲ ὁ Χριστός. Ἐκεῖνο ποὺ ἔχει σημασία εἶναι ἡ ἰδέα, ὁ θρῦλος καὶ ἡ διδασκαλία. Οἱ ἱερεῖς ὅμως ἀπασχολοῦνται συνεχῶς μὲ ἀρχαϊκὲς μορφές.

» Ὅλοι οἱ παπάδες μας —συνέχισε— εἶναι κακοί, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν εὐνοούμενό μας στὸ Παλάτι.

» Οἱ ἱερεῖς ἔπρεπε νὰ εἶναι σὰν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, νὰ ἀναμιγνύωνται μὲ τοὺς ἄλλους καὶ νὰ διατηροῦν τὴν διαφορά τους ἐντός των, πνευματικά. Ἀντ' αὐτοῦ, προσπαθοῦν νὰ ξεχωρίσουν ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους μὲ γελοῖες ἐπισημότητες. Σὲ τριακόσια χρόνια οἱ ἄνθρωποι θὰ ἐκπλήττωνται ὅταν θὰ μελετοῦν τὴν διαγωγὴ τῶν ἱερέων τῆς ἐποχῆς μας...».

Ἡ πυρηνικὴ ἐπιστήμη τὴν εἶχε διδάξει ὅτι τὰ παντα ἦσαν ἰδιαίτερες ἐκδηλωσεις τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας. Δὲν βλέπομε τὴν ἰδιαίτερη ἐκδήλωσι τοῦ ἑαυτοῦ μας ὅπως τὴν βλέπουν οἱ ἄλλοι. Ἡ θρησκεία θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξετάση τὰ προβλήματα αὐτα...

(ΒΗΜΑ, 22 Νοεμβρ.)

ΥΠΕΡ καὶ ΚΑΤΑ τῆς θανατικῆς ποινῆς

Ἡ ἐφημερὶς «Ἐλεύθερος Κόσμος» ἐδημοσίευσε (18 καὶ 25 Ὀκτ.) ὁλοσέλιδες συνεντεύξεις Καθηγητῶν, Δικαστῶν καὶ Νομικῶν γιὰ τὸ ἐπίκαιρο πάντοτε θέμα τῆς θανατικῆς ποινῆς.

Ἡ κατάργησις τῆς «ἐσχάτης τῶν ποινῶν» ἔχει προταθῆ ἀρκετὲς φορὲς καὶ σὲ διάφορες ἐποχὲς στὴν Ἑλλάδα. Ἡ ἀρχὴ ἔγινε κατὰ τὴν ψήφισι τοῦ Συντάγματος τοῦ 1884 στὴν Ἐθνικὴ Συνέλευσι τῆς 3ης Σεπτεμβρίου. Ἐπεκράτησαν τελικὰ ἀντίθετες ἀπόψεις. Ἀργότερα, ὁ Συνταγματικὸς Νομοθέτης κατήργησε τὴν θανατικὴ ποινὴ ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων. Ἡ ἀρχὴ ἔγινε μὲ τὸ ἄρθρο 18 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1864.

Ἀλλ' ἡ «ἐσχάτη τῶν ποινῶν» διατηρεῖται καὶ ἐπιβάλλεται στὶς περιπτώσεις ποὺ προβλέπει ὁ Ποινικὸς Νόμος. Ὠφελεῖ ἢ βλάπτει; Ἰδοὺ πῶς ἀπήντησαν. (Σημ.: Μετεφέρουμε χαρακτηριστικὲς περικοπές, μόνον) οἱ ἐρωτηθέντες·

ΗΛΙΑΣ ΓΑΦΟΣ

Καθηγητὴς Ποινικοῦ Δικαίου, Ἀθηνῶν

«Εἰς τὴν Ἑλλάδα, νομίζω, ὅτι ἡ θανατικὴ ποινή, περιορισμένη, βεβαίως, ἐπὶ τῶν σοβαρωτέρων ἐγκληματικῶν πράξεων καὶ πάντοτε διαζευκτικῶς ἀπειλουμένη, πρέπει νὰ διατηρηθῆ».

Καὶ οἱ λόγοι τῆς διατηρήσεως τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου στὴν Ἑλλάδα, κατὰ τὸν κ. Γάφον, ἐντοπίζονται στὰ ἀκόλουθα σημεῖα:

1. Τὸ εὐερέθιστον τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Ἕλληνος, τὸν ὁδηγεῖ συχνὰ εἰς ἐγκλήματα αἵματος. **Ἡ ἀπειλὴ μιᾶς** θανατικῆς ποινῆς μπορεῖ νὰ τὸν συγκρατήσῃ.

2. Εἰς τὴν Ἑλλάδα συχνὰ ψηφίζονται νόμοι, περιορίζοντες καὶ χαρίζοντες τὰς ποινὰς κατὰ τῆς ἐλευθερίας. Ἡ τόσον συχνὴ ψήφισις τοιούτων νόμων ἐπιφέρει ἐπικίνδυνον χαλάρωσιν τῆς ποινικῆς καταστολῆς καὶ πείθει τοὺς ἐπικινδύνους ἐγκληματίας ὅτι, μετὰ τὴν πάροδον ὀλίγων ἐτῶν, εἶναι δυνατὸν καὶ ἡ βαρεῖα ποινὴ κατὰ τῆς ἐλευθερίας, ἡ ὁποία ἐπεβλήθη ἐπ' αὐτῶν νὰ καταλήξῃ εἰς τὴν πρᾶξιν εἰς ὀλιγόχρονον ποινήν. Εἰς τοῦτο συντελοῦν καὶ αἱ διατάξεις περὶ ἀγροτικῶν φυλακῶν αἱ ὁποῖαι περιορίζουν συχνὰ τὸν χρόνον μιᾶς ποινῆς εἰς τὸ ἥμισυ.

Κάτω ἀπὸ τέτοιες συνθῆκες ὁ κίνδυνος μιᾶς θανατικῆς καταδίκης καὶ ἡ τυχὸν ἐκτέλεσίς της, ποὺ σπάνια πραγματοποιεῖται, ἀποτελεῖ τὸ μόνον στήριγμα ἀποτελεσματικῆς κοινωνικῆς προστασίας. Καίτοι γενικῶς συμμεριζόμεθα τὸ ἐπιχείρημα κατὰ τῆς θανατικῆς ποινῆς, ὅτι δηλαδὴ δὲν συμβιβάζεται πρὸς τὰ ἤθη μιᾶς συγχρόνου κοινωνίας, παρὰ ταῦτα, ὅμως, νομίζομεν, ὅτι παρ' ἡμῖν δέον νὰ διατηρηθῇ εἰς περιωρισμένην ἔκτασιν, διὰ τοὺς προαναφερθέντας λόγους».

ΑΛ. ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ
Καθηγητὴς Ποινικοῦ Δικαίου, Ἀθηνῶν

«Ἡ θανατικὴ ποινὴ πρέπει νὰ καταργηθῇ. Δύο ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς θανατικῆς ποινῆς, εἶναι τὰ πλέον ἐπαναλαμβανόμενα. Τὸ πρῶτον, εἶναι ὅτι ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου ἀποκλείει τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ἐγκλήματος ἀπὸ τὸν ἴδιον δράστην. Τὸ δεύτερον, ὅτι οἱ «ἐν κοινωνίᾳ» ὅμοιοι φοβούμενοι τὴν θανατικὴν ποινὴν θὰ συγκρατηθοῦν.

1. Τὸ πρῶτον ἐπιχείρημα, δὲν ἱκανοποιεῖ πλήρως. Ἐὰν ἡ ποινὴ τῆς «ἰσοβίου καθείρξεως» καταστῇ πράγματι ἰ σ ό β ι ο ς καὶ ὁ φορεὺς δὲν ἐξέρχεται —ὡς συμβαίνει συχνὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα— μετὰ ἔτη ἀπὸ τὴν φυλακήν, τότε ἡ ποινὴ αὐτὴ παρεμποδίζει, ἐξ ἴσου ἐπιτυχῶς μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, τὸν δράστην νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ ἔγκλημά του, ὥστε ἡ τελευταία νὰ καθίσταται περιττή. Ἀλλὰ καὶ τότε, τὸ πρόβλημα δὲν λύεται. Ἁπλῶς μετατίθεται, διότι μία ποινὴ πραγματικῆς ἰσοβίου καθείρξεως εἶναι ἴσως βαρυτέρα τῆς θανατικῆς ποινῆς. Διὰ τοῦτο, εἰς τὴν Γερμανίαν, ὅπου ἡ ἰσόβιος κάθειρξις διαρκεῖ —τοὐλάχιστον διὰ τὰ βαρύτατα ἐγκλήματα— πράγματι ἰσοβίως, συζητεῖται καὶ ἡ κατάργησις τῆς ἰσοβίου καθείρξεως.

2. Τὸ δεύτερον ἐπιχείρημα, εἶναι μᾶλλον παραπλανητικόν. Σχεδὸν ποτὲ ὁ φονεὺς δὲν ζυγίζει ἀπὸ τὴν μίαν πλευράν, τὰ ὠφελήματα ἐκ τοῦ ἐγκλήματος καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην, τὴν ποινήν, ἡ ὁποία ἐνδεχομένως θὰ τοῦ ἐπιβληθῇ. Ὁ φονεὺς διαπράττει τὸ ἔγκλημα, εἴτε διότι σκέπτεται ὅτι δὲν θὰ συλληφθῇ, εἴτε διότι σκέπτεται ὅτι, ἂν θὰ συλληφθῇ, δὲν θὰ καταδικασθῇ εἰς θάνατον, εἴτε διότι ἐνεργεῖ ὑπὸ συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας οὐδὲν σκέπτεται (καὶ ἑπομένως οὔτε καὶ τὴν ποινήν), εἴτε, τέλος, —καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ συνηθεστέρα περίπτωσις— διότι, λόγῳ ψυχικῆς νόσου ἢ ψυχικῆς ἀνωμαλίας, δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ σκεφθῇ τί πράττει ἢ —καὶ ἂν ἀκόμη ἀντιλαμβάνεται τί πράττει— δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ συγκρατηθῇ».

ΙΑΚ. ΖΑΓΚΑΡΟΛΑΣ
Ὑφηγητὴς

«Ἡ κατάργησις τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου, ὡς ἀντικειμένης πρὸ παντὸς εἰς τὰ σύγχρονα ἤθη, τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζει μία διαρκῶς αὐξουσα ἐκλέπτυνσις τῶν συναισθημάτων, ἀποτελεῖ ἐπιτακτικὸν αἴτημα τῶν πολιτισμένων ἀνθρώπων ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ἐν τούτοις, ὑπάρχουν ἀκόμη ὑποστηρικταὶ τῆς ποινῆς αὐτῆς, οἱ ὁποῖοι ἐπικαλοῦνται πρὸς τοῦτο τὴν ἀνάγκην, τὸ μὲν τῆς κοινωνικῆς ἀμύνης κατὰ τοῦ ἐγκλήματος, τὸ δὲ τῆς διατηρήσεως τοῦ ἐκφοβιστικοῦ χαρακτῆρος τῆς ποινῆς. Ἡ πεῖρα, ὅμως, τῶν αἰώνων διδάσκει, ὅτι ἡ σκληρότης τῶν ποινῶν δὲν συντελεῖ εἰς τὴν μείωσιν τῆς ἐγκληματικότητος, ἡ ἀντίληψις δὲ αὐτὴ ἀποτελεῖ ἀξίωμα τῆς ἐγκληματολογίας.

Οἱ συντάκται τοῦ σήμερον ἰσχύοντος Ποινικοῦ Κώδικος, καίτοι ἀνεγνώριζον τὴν ἀλήθειαν ὅλων αὐτῶν, ἐν τούτοις, διετήρησαν τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, διότι ἐπεκράτησεν ἡ ἄποψις ὅτι εἰς τὸν τόπον μας αἱ στερητικαὶ τῆς ἐλευθερίας ποιναὶ δὲν ἔχουν τὸν ἀναγκαῖον ἐκφοβιστικὸν χαρακτῆρα. Ὁ λαὸς δὲν πιστεύει ὅτι αἱ ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων ἐκτελοῦνται πράγματι, ἐφ' ὅσον μέγα μέρος τῶν καταδικαζομένων διαφεύγουν τελικῶς τὴν ἔκτισιν τῆς ποινῆς λόγῳ τῆς ἀθρόας ἀπονομῆς χάριτος καὶ τῶν λεγομένων «εὐεργετικῶν νόμων», οἱ ὁποῖοι ἐκδίδονται ἀπὸ τοῦ 1940. Αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ μοναδικὸς λόγος τῆς μὴ καταργήσεως, διὰ τοῦ Κώδικος, τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου».

ΧΡ. ΠΑΤΑΚΙΑΣ
Ἀντεισαγγελεὺς Ἐφετῶν Ἀθηνῶν

«Βεβαίως, ἡ θανατικὴ ἐκτέλεσις ὡς θέαμα τουλάχιστον, προκαλεῖ τὸν ἀποτροπιασμὸν παντὸς ἀνθρώπου, καὶ τοῦ πλέον σκληροῦ. Ἀλλὰ τὰ

προβλήματα δὲν λύονται μὲ αἰσθηματολογίας. Τὸ προέχον ζήτημα εἶναι πῶς δύναται νὰ διαφυλαχθῇ ἡ καλῶς ἐννοουμένη δημοσία τάξις καὶ ἀσφάλεια. Οἱ ἀντίπαλοι προβαλλουν, πέραν τῶν κλασσικῶν ἐπιχειρημάτων (ἀδίκου, ἀπροσφορου μὴ ἀναγκαίας κλπ.), καὶ στατιστικὰς κατὰ τὰς ὁποίας καὶ εἰς ὅσας χώρας κατηργήθη ἡ θανατικὴ ποινή, δὲν ηὐξήθη ἡ ἐγκληματικοτης. Τὸ ἐπιχείρημα ἔχει ἀρκετὴν δοσιν ἀληθειας, καίτοι ἐν μερει, ἡ μὴ αὔξησις ἢ καὶ ἡ μείωσις, ὀφείλεται εἰς τὴν πολιτιστικὴν ἐξελιξιν τῆς ἀνθρωποτητος. Ειναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ὁ ανθρωπος ὁσημέραι βελτιοῦται.

«ΟΙ ΠΟΛΕΜΙΟΙ τῆς ποινῆς τοῦ θανατου προτεινουν, εἰς ἀντικατάστασιν αὐτῆς, τὴν ἰσοβιον καθειρξιν, ἡ ὁποια, ὡς λεγουν, διαθετει τὴν ἀναγκαιαν ἰσχυν καὶ βαρύτητα. Μερικοί, μαλιστα, προσθετουν ὅτι δὲν θὰ μειοῦται ἐκ τῶν ὑστερων ἡ ποινή, οὔτε θα ἀναστελλεται δι' οἱονδη ποτε λογον, οὔτε θὰ ἐπιτρεπ ται ἡ ἀπονομη χαριτος. Ὑπὸ τοιαύτας ἐγγυήσεις καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν οτι ἀκινδύνως δύναται νὰ ἀντικαταστα θῇ ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου.

«Ἀλλά, τί συμβαίνει εἰς τὴν Ἑλλάδα, Καθε ἐγκληματιας, ὁ ὁποῖος κατώρθωσε νὰ διαφύγη τὴν θανατικὴν ποινην, ειναι βεβαιος ὅτι συντομώτατα θὰ εὑρίσκεται ἐκτος τῶν φυλακῶν. Ἡ νομοθεσία μας, ὡς λεγει εὐστοχως ὁ λαος, «ἐχει πολλὰ παραθυρακια». Οὕτω, ὁ ἰσοβιτης, ἀφοῦ ἐκτιση μερος τῆς ποινῆς του, αἰτεῖται μικραν(!) χαριν, ἤτοι μετατροπὴν τῆς ποινῆς του εις την ἀμεσως κατωτεραν κλιμακα, τῆς προσκαιρου καθείρξεως (5-20 ἔτη). Πανδαμάτωρ ὁ χρονος, τα παντα αποχρωματιζει καὶ τὴν ἐκ τοῦ ἐγκληματος εντυπωσιν. Ἐν συνεχεια ὁ καταδικος θὰ ἐκτίση τὰ δύο τριτα τῆς ποινῆς του και θὰ ζητηση, λογω ἡσυχου διαβιωσεως του, τὴν ὑπὸ ὅρους ἀπολυσιν του, διὰ τοῦ Συμβουλίου τῶν Πλημμελειοδικῶν, συνυπολογίζων καὶ τὰς ἡμερας ἐργασίας του. Οὕτω, μετὰ δέκα το πολυ ἔτη, ὁ εἰδεχθὴς κακοῦργος δυναται νὰ ἐξελθη ἀνετως ἐκ τῶν φυλακῶν, πρὸς συνέχισιν, κατὰ τὸ πλεῖστον, τῆς κακοποιοῦ δράσεώς του».

«Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας καὶ δεδομενου ὅτι ἡ νοοτροπία τοῦ Ἕλληνος (νομοθέτου καὶ πολίτου) δὲν μεταβαλλεται ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, σκοπιμος εἶναι ἡ διατήρησις τῆς ποινῆς τοῦ θανατου».

Ποινικολόγοι:

ΣΠ. ΜΠΑΜΠΑΚΟΣ

«ΑΠΟ ΝΕΑΡΑΣ ἡλικίας, ἐπηρεασμενος ἐκ τῶν γνωμῶν τῶν ὑπερμάχων τῆς καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς, κυρίως δὲ καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐκ λογων συναισθηματικῶν, κειμενων ἐκτος τοῦ κύκλου τῶν ἐπιχειρημάτων, τῶν ὀπαδῶν τῆς καταργήσεως τῆς ποινῆς αὐτῆς, ἤμην καὶ ἐξακολουθῶ νὰ ειμαι κατὰ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου. Καὶ συνεπῶς φρονῶ ὅτι, ὅταν ποτε τεθῇ θέμα εἰς τὸ μέλλον, πρεπει νὰ ἀπαλειφθῇ ἀπὸ τὸν Ποινικον Κώδικα».

«Ἐν τῷ μεταξύ, φρονῶ ὅτι πρέπει παντοτε κατ' ἀποφάσεως ἐπιβαλλούσης ποινὴν θανάτου, νὰ χορηγηθῇ διὰ νομου, ἔνδικον μεσον (ἔφεσ ς). Διότι εἶναι ἀκατανοητον, ἀνεπίτρεπτον και ἀπαραδεκτον, ἡ ποινὴ τοῦ θανατου νὰ ἐπιβάλλεται τελεσιδίκως, ὅταν, ὡς γνωστον, ἔφεσις χωρεῖ, κατὰ τὴν νομοθεσιαν μας, ἐπὶ πλημμελημάτων, ἐφ' ὅσον κατεγνώσθη ποινὴ φυλακίσεως τριῶν μηνῶν καὶ πλεον!!!».

ΣΠ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

«ΩΡΜΩΜΕΝΟΙ, ὄχι μονον ἀπο λόγους θρησκειας και ἀνθρωπισμοῦ ἀλλὰ καὶ δυσπιστιας στὴν ἀπολυτη ὀρθοτητα τῆς ἀνθρωπινης κρισεως που διαμορφώνεται ἀπὸ συγκεχυμενες καὶ συχνα, θολες συνθῆκες ἑνος ἐγκληματος, νομίζω ὅτι ἐφ' οσον ὑπαρχει πάντα ἡ πιθανοτης πλανης και παντα ὁ κινδυνος να καταδικασθῆ καποιος ἀθῷος, δεν πρέπει να ὁμιλοῦμεν περι διατηρησεως τῆς θανατικῆς ποινῆς. Ειναι βεβαια γεγονος ὅτι ὑπαρχουν περιπτώσεις εἰδεχθῶν ἐγκληματων διαπραττομένων ἀπο ἐκ γενε-

τῆς ἐγκληματίας. Ἀλλ' ὁ κανόνας δὲν βγαίνει ἀπὸ τὴν ἐξαίρεσι. Ἐξ ἄλλου, εἶναι δυσδιάκριτα τὰ ὅρια μεταξὺ πορωμένου ἐγκληματίου καὶ ψυχασθενοῦς ἐνῷ ὑπάρχει ἀκόμη καὶ τὸ στοιχεῖον τοῦ ἐπηρεασμοῦ τῆς κοινῆς γνώμης ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες».

Δ. ΜΙΡΑΣΓΕΖΗΣ

«Στὴν διδακτορικὴ διατριβὴ ποὺ ἐξέδωσα τὸ 1928 ὑπεστήριζα ὅτι ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐπιβάλλεται στὶς περιπτώσεις ἐκεῖνες, ὅπου ἡ κοινωνία ἀδυνατεῖ νὰ ἀμυνθῇ μὲ ἄλλα μέσα ἐναντίον τοῦ ἀβελτιώτου καὶ ἐπικινδύνου ἐγκληματίου. Ἀποδεχόμουν, ἐπίσης, τὴν ποινὴ τοῦ θανάτου ὡς σχετική, δηλαδὴ μόνον γιὰ ὡρισμένους λόγους καὶ ἐφ' ὅσον συνυπάρχει μὲ ἄλλη ποινή. Καὶ κατέληγα ὅτι ἐκεῖνο ποὺ πρέπει νὰ ἐξαλείψουμε, εἶναι ἡ μεταβολὴ τῶν πραγματικῶν περιστατικῶν, σὲ μία χώρα, ὥστε νὰ καταστήσουμε ἄχρηστο τὸ σκληρὸ αὐτὸ ὅπλο τῆς Δικαιοσύνης.

«Σήμερα, ὅμως, δὲν ἔχω τὶς ἴδιες ἀπόψεις. Ἤμουν, τότε, ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὴν κατάστασι ποὺ ἐπικρατοῦσε, ἐκεῖνα τὰ χρόνια, στὴν ὕπαιθρον Ἑλλάδα, μὲ τὶς διάφορες συμμορίες τῶν ληστῶν, ποὺ ἔδρασαν κυρίως στὸ διάστημα τῶν ἐτῶν 1924–1926. Θυμᾶμαι ὅτι μεχρι τῆς λήψεως τῶν μετρων τοῦ Παγκαλου, ἦταν ἀδύνατον νὰ πραγματοποιήσου με μία ἁπλῆ ἐκδρομὴ στὴν ὕπαιθρον, ἐνῶ στὴν Λάρισα, ὅπου διέμενα, κλεινόμαστε ἀπὸ τὸ ἀπόγευμα μέσα στὰ σπίτια μας. Οἱ συμμορίες αὐτὲς δὲν ἐδίσταζαν νὰ στήνουν ἐνέδρες σὲ ὁλόκληρες ὁμάδες ἀπὸ πανηγυριῶτες, ποὺ ἀνύποπτοι ἐπέστρεφαν ἀπὸ τὰ πανηγύρια. Κανεὶς δὲν ἔνοιωθε ἀσφαλὴς τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ἀναρίθμητα δὲ ὑπῆρξαν τὰ θύματα τῆς Χωροφυλακῆς, ποὺ ἀνέλαβε μὲ ἡρωισμὸ τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν ληστῶν. Κάτω ἀπὸ τέτοιες συνθῆκες καὶ γιὰ νὰ μὴ μένη ὁ πολίτης ἕρμαιον στὰ χέρια οἱουδήποτε ἐγκληματίου, ἔλεγα ὅτι οἱ ληστὲς αὐτοὶ ἔπρεπε νὰ ἀντιμετωπίσουν τον ἀφανισμὸ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου.

«Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ γεγονὸς τῆς ἐξαφανίσεως τῆς ληστειας, το διεθνὲς κλῖμα ἐπηρεαζεται σήμερα ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι σὲ πολλὰ κράτη ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου χρησιμοποιεῖται μὲ μεγάλη γενναιοδωρία γιὰ πολιτικὰ ἀδικήματα. Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς συντάσσομαι καὶ ἐγὼ ὑπὲρ τῆς καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς. Ἀπὸ τὴν ἀνάγκη τὴν ἀναμφισβήτητη τῆς κοινωνίας νὰ ἐξολοθρεύση δύο ἢ τρεῖς στυγεροὺς δολοφονους, μὲ ἐπηρεάζει περισσότερο ἡ ἀνάγκη να μὴ ἀφεθῇ ἡ κοινωνία νὰ κατέλθη στὸ ἐπίπεδο τῶν στυγερῶν δολοφόνων και νὰ τοὺς τιμωρήση με ταυτοπάθεια.

«Ἐν τῷ μεταξύ, ἐπιβαλλεται νὰ ὑπάρξη ἡ δυνατότης ἐφεσεως. Ἐνῷ γιὰ τὴν ἐπιβολὴ μιᾶς εὐτελοῦς χρηματικῆς ποινῆς ἀπὸ ἕνα μικρο δικαστήριο, ὅπως εἶναι τὸ πταισματοδικεῖο ἢ τὸ μονομελὲς πλημμελειοδικεῖο, προβλέπεται ἡ δυνατοτης ἀσκήσεως ἐφέσεως, δηλαδὴ ἡ δυνατοτης τῆς ἐκ νέου ἐρεύνης τῆς ὑποθέσεως, ἀπὸ ἕνα ἀνώτερον δικαστήριον, προκειμένου περὶ τῆς ἀνεπανορθώτου ποινῆς θανάτου, ἡ δυνατότης αὐτὴ στὴν ἑλληνικὴ Νομοθεσία —καὶ σε πολλὲς ἄλλες— δὲν ὑφίσταται, γιατι οἱ ἀποφάσεις τοῦ κακουργοδικείου δυστυχῶς δὲν ὑπόκεινται σὲ ἔφεσι. Ὀφείλω νὰ ἀναφέρω τὴν ἰταλικὴ νομοθεσία, πού, τέλεια πράγματι στὸ σημεῖο αὐτό, προβλέπει τὴν ἄσκηση ἐφέσεως ἐναντίον τῶν ἀποφάσεων τῶν κακουργοδικείων, δημιουργοῦσα ἕνα ἐμπόδιον στὸ νὰ ἐμφιλοχωρήση δικαστικὴ πλάνη. Καὶ ἀξίζει μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἐρεύνης, νὰ τεθῇ ἐπὶ τάπητος τὸ ζήτημα τῆς ἀνάγκης τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ θεσμοῦ αὐτοῦ καὶ στὴ χώρα μας».

(Ἔρευνα τοῦ κ. Νίκου Παπαδημητρίου, μὲ συνεργασία κ.κ. Σπ. Τσιρου καὶ Σπ. Κατσίμη).

Ὁ Δόκτωρ Στήβενσον συνεκέντρωσε ἐνδείξεις περὶ μετενσαρκώσεως

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ.— Ἡ Ἀμερικανικὴ Ἕνωσις διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς Ἐ-

πιστήμης, ὕστερα ἀπὸ πολυετεῖς ἐπιστημονικὲς ἔρευνες, ἐγνωμάτευσε τελικὰ ὑπὲρ τῆς ἀποδοχῆς τῆς Παραψυχολογικῆς Ἑνώσεως στοὺς κόλπους της.

Σκοπὸς τῆς Παραψυχολογικῆς Ἑνώσεως εἶναι ἡ ἔρευνα καὶ ἡ σπουδὴ τῶν φαινομένων ἐκείνων ποὺ δὲν ἐξηγοῦνται σήμερα βάσει τῶν φυσικῶν νόμων.

Κοσμοιστορικὴ κρίνεται ἡ γνωμάτευσις τοῦ μεγαλυτέρου ἐπιστημονικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Ἀμερικῆς, γιατὶ δίνει, ἐπιτέλους τὴν σφραγῖδα τῆς ἐπιστήμης σὲ τομεῖς ἐρεύνης ποὺ ὡς χθὲς κρίνονταν «κρωγμοὶ ἀγυρτῶν».

Ἀνάμεσα στοὺς τομεῖς αὐτοὺς συγκαταλλέγεται καὶ ἡ μετεμψύχωσις, ἢ —ἐπὶ τὸ ἀκριβέστερον— ἡ μετενσάρκωσις.

Μὲ ἁπλᾶ λόγια, ἡ ἀμερικανικὴ ἐπιστήμη ἀποφαίνεται τώρα, ὅτι τὸ φαινόμενο αὐτὸ εἶναι ἐπιστημονικὰ παραδεκτό!

Σαράντα τέσσαρες ἀκλόνητα ἀποδεδειγμένες περιπτώσεις μετενσαρκώσεων ἔγιναν ἀφορμὴ νὰ πεισθοῦν οἱ δύσπιστοι μέντορες τῆς Ἑνώσεως.

Τὶς περιπτώσεις παρουσίασε ὁ δρ Ἰὰν Στήβενσον, μία παγκοσμίως ἀνεγνωρισμένη αὐθεντία στὸ σκοτεινό, ἀνεξιχνίαστο, ἀλλὰ καὶ τόσο βαρυσήμαντο γιὰ τὸν ἄνθρωπο θέμα ποὺ λέγεται μετενσάρκωσις.

Παρουσιάζοντας τὸν δρα Στήβενσον στὴν ἐκ καθηγητῶν ἐπιτροπὴ τῆς Ἑνώσεως, ὁ δρ Χέρμπερτ Ρίπλη, κοσμήτωρ τῆς Ψυχιατρικῆς στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Οὐάσιγκτων, εἶπε:

«Εἴμαστε εὐτυχεῖς ποὺ ἔχουμε ἀνάμεσά μας ἕναν ἄνδρα μὲ τὴν ἱκανότητα καὶ τὴν αὐστηρότητα στὴν ἔρευνα ἑνὸς τόσο ἀμφισβητήσιμου θέματος, ὅπως ἡ μετενσάρκωσις».

Καθηγητὴς τῆς Ψυχοσωματικῆς Ἰατρικῆς ὁ δρ Στήβενσον, ἐγκατέλειψε τὸν κλάδο του, ἐγκατέλειψε κι' αὐτὴ τὴν διεύθυνσι τοῦ τμήματος ψυχιατρικῆς καὶ νευρολογίας στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Βιρτζίνια, κι' ἀφιερώθη ἐντελῶς στὴν ἔρευνα τοῦ ἀνατριχιαστικὰ ἐνδιαφέροντος θέματος τῆς ὑπάρξεως ζωῆς μετὰ θάνατον.

Οἱ ἔρευνες τοῦ δόκτορος Στήβενσον τὸν ὡδήγησαν σ' ὅλα τὰ γεωγραφικὰ μήκη καὶ πλάτη τῶν πέντε ἠπείρων καὶ δὲν διστάζει νὰ φθάση στὰ ἄκρα τοῦ πλανήτου γιὰ νὰ ἐρευνήση περιπτώσεις ποὺ κρίνει ὅτι ἐμφανίζουν βάσιμες ἐνδείξεις μετενσαρκώσεως.

Ἰδιαίτερα, τὸ ἐνδιαφέρον του συγκεντρώνουν περιπτώσεις ἀνηλίκων, καὶ μάλιστα 3ετῶν καὶ 4ετῶν, ποὺ δὲν ἔχουν ἀκόμη ἰδία γνῶσι τοῦ περιβάλλοντος, ποὺ μολαταῦτα ἀναγνωρίζουν μὲ ἀπίστευτη ἀκρίβεια, σὰν νὰ εἶχαν πράγματι ζήσει ἐκεῖ σὲ προγενέστερη ζωή των.

Τέτοιες περιπτώσεις ὑπάρχουν πολλὲς καὶ πρόσφατες στὸ ὀγκῶδες ἀρχεῖο τοῦ δόκτορος Στήβενσον.

Ἀνάμεσα στὶς περιπτώσεις αὐτὲς ξεχωρίζει τῆς Ἰνδῆς Σάντι Ντέβι,(1) ποὺ γεννήθηκε τὸ 1926 στὸ Δελχί, καὶ τριετὴς μόλις ἄρχισε ἐπίμονα νὰ περιγράφη λεπτομέρειες τῆς προγενέστερης ζωῆς της στὴ Μούτρα, ποὺ ἀπεῖχε 100 περίπου χιλιόμετρα ἀπὸ τὸ Δελχί. Τὸ κορίτσι αὐτὸ ἰσχυριζόταν ὅτι εἶχε γεννηθῆ καὶ προηγουμένως, στὰ 1902, ὁ ἄντρας της λεγόταν Κεντὰρ Νὰθ Σωμπέϊ κι' αὐτὴ πέθανε δέκα μέρες μετὰ τὴν γέννησι ἑνὸς ἀγοριοῦ της.

Στὴν ἀρχὴ οἱ γονεῖς τῆς Σάντι Ντέβι δὲν ἔδωσαν καμμιὰ σημασία στὰ «μωρολογήματά» της, ἀλλὰ ὅταν ἔφτασε ἐννιὰ χρονῶν κι' ἐξακολουθοῦσε νὰ ἐπιμένη γιὰ τὴν προγενέστερη ζωή της, ὁ πατέρας της ἀπεφάσισε νὰ κάνη μιὰ μικρὴ ἔρευνα στὴ γειτονικὴ Μούτρα. Μὲ κατάπληξι ἔμαθε ὅτι ὁ Κεντὰρ Νὰθ ζοῦσε πράγματι ἐκεῖ. Τὸν κάλεσαν στὸ Δελχὶ κι' ἡ μικρὴ Σάντι Ντέβι τὸν ἀνεγνώρισε ἀμέσως καὶ ἄρχισε νὰ τοῦ ἀπαντᾶ σὲ ἐρωτήσεις καθαρά, προσωπικὲς ποὺ ἦταν ἀδύνατο νὰ ἔχη γνῶσι!

Ἡ πρώτη δουλειὰ μάλιστα τῆς μικρούλας Σάντι ἦταν νὰ πάη στὴν κουζίνα καὶ νὰ πῆ στὴ μητέρα της: «μαγείρεψε γιὰ τὸν ἄντρα μου», καὶ νὰ τῆς προσδιορίση τὸ ἀγαπημένο του ἰνδικὸ φαγητό.

---

(1) Ὅρα «Ἰλισὸν» 1958, σελ. 16.

Τρεῖς σημαίνοντες τοῦ Δελχί, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἕνας ἦταν προσωπικὸς φίλος τοῦ Γκάντι, ὁ ἄλλος δικηγόρος καὶ ὁ τρίτος βιομήχανος, σχημάτισαν ἐπιτροπὴ ποὺ μετέβη μὲ τὴ Σάντι στὴ Μούτρα γιά τὴ διενέργεια ἐπισταμένης ἐρεύνης καὶ τὴ σύνταξι ἐκθέσεως.

Στό σιδηροδρομικὸ σταθμὸ ἡ Σάντι ἀνεγνώρισε ἀμέσως, μέσα στὸ πλῆθος, τὸν μεγαλύτερο ἀδελφὸ τοῦ «συζύγου» της καὶ τὸν ἀπεκάλεσε μὲ τό ὄνομά του, Τζέθ, καὶ ἔδωσε ἡ ἴδια ὁδηγίες στὸν ἁμαξᾶ πῶς νὰ τοὺς πάη στὸ «σπίτι» της. Τὸ ξεχώρισε παρ' ὅτι τὄχαν βάψει μὲ διαφορετικό χρῶμα. Ἐπίσης ἀνεγνώρισε τὸν «πεθερό» της καὶ τό... γιό της.

Ὅταν μπῆκε στό σπίτι ἡ μικρὴ Σάντι προέβη σὲ μιὰ δραματικὴ ἀποκάλυψι. Ὑπέδειξε τὴ γωνία ἑνός δωματίου:

«Ἐδῶ ἀπό κάτω ἔχω θαμμένα λεφτά», εἶπε.

Ἔσκαψαν ἀλλὰ δὲν βρῆκαν τίποτα.

«Ψάξτε βαθύτερα», ἐπέμενε.

Πάλι τὰ χρήματα δὲν βρισκόνταν. Τότε γύρισε στὸν ἄντρα της καὶ τὸν ρώτησε:

— «Ποῦ εἶναι τὰ λεφτά;».

Ἐκεῖνος ἀναγκάστηκε νὰ ὁμολογήση ὅτι μετὰ τό θάνατό της τὰ πῆρε.

Ὁ δρ Στήβενσον ἄρχισε τὶς δικές του ἔρευνες στά 1931 καὶ προέβη σὲ 24 διαπιστώσεις ποὺ ταίριαζαν πλήρως καὶ ἀκριβέστατα μὲ τὴν προγενέστερη ζωὴ τῆς Σάντι.

Παρόμοια περιστατικὰ ἐρεύνησε κι' ἐπιβεβαίωσε στὴ Βραζιλία, τὴν Κευλάνη, τὴ Μπούρμα, τὴν Ἀγγλία, τὸν Λίβανο, τὴν Ταυλάνδη καὶ τὴν Τουρκία. Στὸ Βέλγιο ἐπισταμένα ἐρεύνησε τὴν περίπτωσι ἑνὸς ἑξαετοῦς στὸ Νόκι, ὀνόματι Ρομπέρ.

Ὁ Ρομπὲρ ἰσχυρίζετο ὅτι τὸ πορτραῖτο τοῦ θείου του Ἀλμπέρ, ποὺ σκοτώθηκε στὸν Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο, ἦταν φωτογραφία τοῦ ἑαυτοῦ του! Ὁ Ρομπὲρ ἀποκαλοῦσε τὴν γιαγιά μὲ χαϊδευτικὰ ποὺ μόνον ὁ Ἀλμπὲρ χρησιμοποιοῦσε καὶ γενικὰ ἡ διαγωγή του ἀπεκάλυπτε τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τοῦ Ἀλμπέρ. Ὁ Ἀλπὲρ ἦταν ἐξαίρετος δύτης. Ὁ Ρομπὲρ σὲ ἡλικία τριῶν μόλις ἐτῶν, ὅταν πρωτοεῖδε μιά πισίνα ὥρμησε καὶ πῆρε ἄψογη βουτιά. Ὅταν κάποτε θέλησαν νὰ τὸν φωτογραφίσουν, σταμάτησε ἔντρομος τὸν φωτογραφο:

«Μὴν πυροβολῆς! τοῦ φώναξε. Ἔτσι μὲ σκότωσαν τὴν ἄλλη φορά!».

Καὶ πράγματι οἱ Γερμανοὶ εἶχαν σκοτώσει τὸν Ἀλμπὲρ μὲ πολυβόλο.

Ρωτήσαμε τὸν δόκτορα Στήβενσον ἂν ὁ ἴδιος πιστεύει στὴν μετενσάρκωσι.

«Δὲν ἔχει σημασία τὸ τί πιστεύω, μᾶς λέγει. Δὲν ἰσχυρίζομαι ὅτι οἱ 44 περιπτώσεις ποὺ παρουσίασα ἀποδεικνύουν τὴν μετενσάρκωσι. Ἀπεναντίας. Ἐὰν ὑπάρχη πράγματι ἐπιβίωσις μετὰ θάνατον ἡ ἐπιμονὴ τοῦ ἐγκεφάλου, τῆς μνήμης τοῦ ἀτόμου, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ σώματός του, θὰ μποροῦσε νὰ χρησιμοποιήση τὴν μετενσάρκωσι ὡς μιὰ μόνο μορφὴ ἐπιβιώσεως. Ἡ ἐπιβίωσις ὅμως μπορεῖ νὰ εἶναι ὑπαρκτή, καὶ χωρὶς μετενσάρκωσι. Ὅπως μπορεῖ νὰ μὴν ὑπάρχη ἐπιβίωσις καὶ συνεπῶς οἱ περιπτώσεις μετενσαρκώσεως νὰ ἔχουν λογικὴ καὶ φυσικὴ ἐξήγησι ἄγνωστη μέχρι τῆς στιγμῆς σ' ἐμᾶς».

Ὁ δρ Στήβενσον μᾶς τονίζει ὅτι χρειάζεται ἀκόμη ἔρευνα ἐπίμονος, προτοῦ ἡ ἐπιστήμη κατορθώση νὰ ἐπιβεβαιώση ἢ νὰ διαψεύση τὴν ὕπαρξι μετενσαρκώσεως.

(ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ, 3 Νοεμ.)

Περὶ ἐγκρατείας καὶ ἄλλων τινων...

Χωρὶς σημασία τὸ θέμα. Θὰ μπορούσαμε καὶ νὰ τὸ παρατρέξουμε. Παρατρέχουμε τόσα ἄλλα. Πρόσφατη ἀνακοίνωση τῆς Ἐκκλησίας που ἀπαγορεύει τὴν τέλεση γάμων κατὰ τὶς παραμονὲς τῶν Χριστουγεννων. Κομμένες οἱ νόμιμες ἑνώσεις ἀπο τὶς 21 ὡς τὶς 24 Δεκεμβρίου, «λογῳ τῆς ἐπιβαλλομένης ἐγκρατείας ἐν ὄψει Χριστουγεννων». Ἐξαίρεση μόνο, ὅταν ὁ παπὰς τῆς ἐνορίας, ἐτάζοντας τὸν μητρικὸ θόλο τῆς μελλόνυμφης διαπιστώνει καμπύλες ποὺ προμηνύουν ἐπείγουσες καταστάσεις. Ὁπότε

ἐγκρίνει καὶ σὲ ἡμέρες νηστείας τὴν ἐπισημοποίηση τῶν ἀνεπισήμως τελεσθεντων.

Χρόνια τώρα ὁ ἑλληνικὸς κόσμος, σὲ παραμονὲς Χριστουγέννων, προσέρχεται στὸ χορὸ τοῦ Ἡσαΐα, καὶ δὲν εἴδαμε ἡ ἔλλειψη «ἐγκρατείας» νὰ δυσαρεστῇ τοὺς οὐρανούς.

Ἔπειτα, πῶς εἶναι νοητὸ μιὰ Ἐκκλησία ποὺ βλέπει στὸ γάμο τὸ θεῖο Μυστήριο, νὰ θεωρῇ ἀκράτεια τὸν διάλογο τῶν δύο φύλων, ἀκόμα καὶ ὅταν ἡ ὁμιλία φέρει τὴν εὐλογία της.

Πρόκειται γιὰ παλιὰ πατριαρχικὴ ἐγκύκλιο, ποὺ δὲν ἐφαρμοζόταν ὡς σήμερα. Τὴ θυμήθηκαν φέτος.

Λεπταμέρεια. Δὲν χάλασε ὁ κόσμος ἂν ἀνασταλῇ ἐπὶ τέσσερες μέρες ἡ τελεση τοῦ Μυστηρίου.

Σταματοῦμε ὅμως στὴν ἐκδήλωση γιὰ νὰ παρουσιάσουμε μιὰ Μάρθα ποὺ σ' ἕνα σπίτι ἀκατάστατο, ὅπου ἀπὸ τὰ κενὰ τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου ὡς τὴν ἀγραμματωσύνη τοῦ Κλήρου, τὰ πάντα εἶναι πρόβλημα, αὐτὴ μὴ βρίσκοντας τίποτ' ἄλλο περισσότερο οὐσιαστικό, μεριμνᾷ καὶ τυρβάζει μὲ τὸ τίποτα.

Ἐκκλησία τοῦ «μὴ» καὶ τοῦ «οὐ». Σπάνια τῆς δημιουργίας.

Μαζὶ μ' αὐτὰ καὶ δημιουργία μετώπων.

Ἕνα σωρὸ μέτωπα. Οἱ χιλιαστές, οἱ πνευματιστές, οἱ Ροταριανοί, ὁ πνευματισμός, οἱ «μαγεῖες» ποὺ δὲν εἶναι παρὰ τρύκ, οἱ παραστάσεις μὲ μετάδοση σκέψεων. Ἀκόμα καὶ οἱ ἀναστενάρηδες.

Ἀφοῦ ἐκκρεμεῖ καὶ ἐρώτημα, ἂν πρέπει νὰ ἐνταφιάζωνται οἱ Τέκτονες. Τὸ δικαίωμα τοῦ ἐνταφιασμοῦ ποὺ δὲν ἀρνοῦνται σὲ μοιχούς, αἱμομίχτες, κοινοὺς ἐγκληματίες, προδότες τῆς Πατρίδας, τὸ ἀμφισβητοῦν σὲ χρηστὰ μέλη τῆς κοινωνίας.

Σκιὲς Μεσαίωνα: Ἕνας νέος, ἀπόφοιτος τοῦ Πολυτεχνείου, ἀπευθύνθηκε τελευταῖα στὴν ἐνορία του γιὰ ἕνα πιστοποιητικό. Ρωτᾷ ὁ παπᾶς: Πήγαινες στὸ Κατηχητικό; Πηγαίνεις στὴν ἐκκλησία κάθε Κυριακή; Ἐξομολογεῖσαι; Μεταλαβαίνεις; Καὶ ἐπειδὴ οἱ ἀπαντήσεις τοῦ νέου δὲν ἦσαν ἱκανοποιητικές, ὁ ἱερέας ἀρνήθηκε νὰ ὑπογράψῃ τὸ πιστοποιητικὸ ποὺ συνδεόταν μὲ τὴ στοδιοδρομία τοῦ παιδιοῦ. Ἐντολή, ἐξηγεῖ ὁ ἱερέας, τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Σὰ νὰ μὴ ἔχουν δικούς των φακέλλους, νὰ μὴ πολεμοῦν ἀλλήλους, νὰ μὴ βρίσκωνται σὲ κατάσταση ἀνταρσίας, μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρους κληρικούς.

Ἀρχιερεῖς ποὺ τοποθετοῦν τὸν ἀρχηγὸ τῆς Ὀρθοδοξίας «εἰς τὴν τάξιν τῶν αἱρετικῶν καὶ μάλιστα τῶν ἐπικινδύνων διωκτῶν τῆς Ἀμωμήτου καὶ ἁγιωτάτης ἡμῶν πίστεως». Ἱεράρχες πού, μὲ τὸ ἔτσι θέλω, παύουν νὰ μνημονεύουν τὸν Ἀθηναγόρα.

Καὶ δὲν ἀκολουθεῖ καμμιὰ κύρωση, οὔτε κἂν μιὰ τυπικὴ ἐπιτίμηση.

Προσοχὴ μόνο, μήπως σὲ παραμονὲς Χριστουγέννων περιπέσουμε σὲ «ἀκράτεια».

Πενία σκέψεως, διανοητικὸς ψιλικατζηδισμός, τὸ κίνει τὰ μικρὰ καὶ ἀσήμαντα γιὰ ν' ἀποσπᾷ τὴν προσοχὴ ἀπὸ τὰ μεγάλα, τὰ σημαντικά, τὰ κακῶς καὶ ψυχρῶς κείμενα. Κακουχία τῆς σοβαρότητας, ἑνὸς θεσμοῦ ὅπως ἡ Ἐκκλησία που ἔχει δικαιώματα στὴν εὐλάβεια τοῦ συνόλου.

Τὸ εἴπαμε ἀπὸ τὴν ἀρχή.

Τὸ θέμα σὰν θέμα εἶναι λεπτομερειακό. Παρὰ τὶς μικρὲς ὅμως διαστάσεις του ὁδηγεῖ σὲ σκέψεις ποὺ μαρτυροῦν νοοτροπία θλιβερὴ στὴν ἔνδειά της.

Π. ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

(Βῆμα, 8 Δεκ.)

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Σημειώσεις ΧΡΙΣΤΟΥ Α. ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

ΦΙΛΙΠΠΟΥ Κ. ΦΑΛΜΠΟΥ: Ὁ Φραγκομαχαλᾶς τῆς Σμύρνης

Ἡ ἐργασία αὐτὴ τοῦ κ. Φάλμπου, ἐμπνευσμένη ἀπὸ νοσταλγία γιὰ τὴν χαμένη γενέτειρα, ἀναστηλώνει στὸ «ἱερὸν τῆς σκέψεως» τὴν φημισμένη συνοικία, ἀπὸ τὴν ὁποίαν, μετὰ τὸν ἐμπρησμὸ τοῦ 1922, δὲν ἐσώθηκε «οὔτε ἕνα λιθαράκι». Μὲ τὴν ἐπιμελῆ συλλογὴ τῶν ὑπαρχόντων σκόρπιων στοιχείων καὶ μὲ τὶς πολύτιμες ζωντανὲς ἀναμνήσεις, τὰ οἰκοδομήματα τοῦ Φραγκομαχαλᾶ (ἢ καὶ «ἀρχοντομαχαλᾶ») ὑψώνονται, εὐρύτερα, στὴν ἐθνικὴ συνείδηση. Διότι, πέραν ἀπὸ τὶς ἀπόψεις τῆς πολεοδομίας, τῆς ἐμπορικῆς καὶ κοινωνικῆς κινήσεως, ὁ Φραγκομαχαλᾶς συνδέεται μὲ τὸ γενικώτερο θέμα τῶν φραγκολεβαντίνων, ποὺ ἔχει καὶ τὴν ἐθνική του πλευρά. Κατὰ τὸν συγγραφέα, ὁ ὁποῖος δὲν παραγνωρίζει τὸν θλιβερὸ ρόλο τῶν λεβαντίνων μὲ τὴν «ἀβέβαιη ἐθνικὴ συνείδηση» στὴν καταστροφὴ τοῦ 1922, αὐτὸ τοῦτο τὸ γεγονὸς τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς τῆς παραφυάδος δείχνει τὴν δυναμικότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μικρασίας. Εἶχε τὴν ἱκανότητα ὁ Ἑλληνισμός, ἀκόμη καὶ μέσα στοὺς αἰῶνες τῆς σκλαβιᾶς, ὄχι νὰ διατηρῆ ἁπλῶς τὰ ἐθνικά του στοιχεῖα, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀπορροφᾶ ξένα στοιχεῖα, ὅπως τοὺς Φράγκους, μὲ τοὺς ὁποίους ἡ Μικρασία συνέζησε ἐπὶ τόσα καὶ τόσα χρόνια. Καὶ ἀκριβῶς, γιὰ νὰ συγκρατήση τὸν πλήρη ἐξελληνισμὸ τῶν Καθολικῶν ποὺ ἦλθαν σ' ἐπαφὴ μὲ τοὺς Ἕλληνες ὀρθόδοξους, δηλ. γιὰ νὰ τὸν συγκρατήση τουλάχιστον στὰ πλαίσια τοῦ ρωμαιοκαθολικισμοῦ, τὸ Βατικανὸν ἐπενόησε τὴν ἔκδοσι βιβλίων στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα μὲ λατινικὸ ἀλφάβητο. Ὁ συγγραφεὺς ἀπορρίπτει τὴν ἄποψι ὅτι ἡ ἔκδοσις τῶν βιβλίων αὐτῶν ἐξυπηρετοῦσε προπαγάνδα προσηλυτισμοῦ ὀρθοδόξων, γιὰ τὸν ἁπλούστατο λόγο ὅτι θὰ ἐξεδίδοντο στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ μὲ τὸ ἑλληνικὸ ἀλφάβητο.

Γενικώτερα τὸ ἐνδιαφέρον βιβλίον τοῦ κ. Φάλμπου ξαναφέρνει στὴ μνήμη τὶς μαῦρες σελίδες τῶν «χριστιανῶν» σταυροφόρων καὶ τῶν ἐγκλημάτων τους εἰς βάρος τοῦ ἑλληνικοῦ χριστιανι-

κοῦ πληθυσμοῦ, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ καλλιεργηθῆ ἡ ἀνείπωτη ἐπιλογὴ τοῦ δουκὸς Νοταρᾶ, ὁ ὁποῖος ἐπροτίμησε νὰ δῆ στὴν Κωνσταντινούπολι «καλύτερα τούρκικο σαρίκι, παρὰ λατινικὸ κάλυμμα». Ἀλλά, ὁ συγγραφεύς, σὰν καλὸς χριστιανός, ἀφήνει νὰ σκεπάση ὅλες αὐτὲς τὶς φρικτὲς πληγὲς ὁ μανδύας τοῦ Οἰκουμενισμοῦ — τὸν ὁποῖον, μάλιστα, θὰ ἤθελε νὰ ἁπλωθῆ σ' ὅλη ἀληθινὰ τὴν Οἰκουμένη, πάνω ὄχι μόνον στοὺς χριστιανούς, ἀλλὰ καὶ σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Τὸ πικρό του παράπονο εἶναι γιατί νὰ μὴν ἐπιχειρηθῆ ἡ παροῦσα μεταστροφὴ τῆς Ρωμαΐκῆς Ἐκκλησίας πρὶν πενῆντα χρόνια, ὁπότε: «Τὸ φρικτὸ γιὰ τὴν Ἑλληνορθόδοξο Ἐκκλησία τέλος τῆς χριστιανικῆς Μικρασίας, λίκνου τῆς Χριστιανωσύνης, θὰ διέφερε ριζικά, μὲ πολὺ ἐλαφρότερες ἐπιπτώσεις. Στὴν περίπτωση αὐτὴ θὰ ὑπῆρχαν καὶ θὰ ἀκουγόταν καὶ σήμερα, στὴν πολύπαθη ἐκείνη γῆ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Ὀρθοδοξίας, ὅπως ἀπ' αἰώνων, καὶ τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανικῶν ναῶν οἱ καμπάνες νὰ χτυποῦν» — ἐνῶ, ὅπως ἀναφέρει, τώρα πιά, δὲν ὑπάρχει οὔτε μία ἑλληνορθόδοξος ἐκκλησία (ἢ ἀρμενικὴ) ποὺ νὰ λειτουργῆ...

Μέσα ἀπὸ τὶς γραμμές, τὸ βιβλίο τοῦ κ. Φάλμπου, ἔστω καὶ ἂν δὲν εἶναι αὐτὴ ἡ σκοπιμότης καὶ ἡ ἀποστολή του, ψιθυρίζει τὸ μεγάλο «κατηγορῶ» γιὰ τὸν Χριστιανισμὸ ποὺ ἔχει προδώσει τὸν Χριστό...

π. ΓΕΩΡΓ. ΠΥΡΟΥΝΑΚΗ : Ἔκκληση—Πρόταση

Ὁ Χριστιανισμὸς — μήπως — εἶναι μιὰ «χρεωκοπημένη πιὰ ὑπόθεση τῆς ἱστορίας», ἕνα σῶμα ἀνωφελές, ἄχρηστο ἢ καὶ ἐμποδιστικὸ στὴ σύγχρονη ζωή; Ὄχι, ἀπαντᾶ ὁ πρωτοπρεσβύτερος κ. Γεώργιος Πυρουνάκης, ἄλλοτε στὴν Ἐλευσίνα καὶ ἀπὸ λίγον καιρὸ ἀναγκαστικὰ τοποθετημένος στὸν Ἅγ. Στέφανο Ἀττικῆς. Ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι πάντοτε, καὶ τώρα, ἐπίκαιρος, δίνοντας «ἀπέραντους ὁρίζοντες ζωῆς». Ἀλλά, δὲν φέρεται ἀνάλογα μὲ τὸν προορισμό του. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ζηλωτὴς κληρικὸς ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη Ἀθηναγόρα, ζητῶντας νὰ καλέση ὅλους τοὺς ἡγέτες τῆς Ὀρθοδοξίας νὰ συνέλθουν σὲ «σύναξη», στὰ Ἱεροσόλυμα κατὰ προτίμησιν, καὶ ἐκεῖ νὰ ἐπανεξετάσουν τὴν θέσι τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἀνθρώπων.

Ὁ πρωτοπρεσβύτερος κ. Πυρουνάκης ὑποστηρίζει ὅτι θὰ ἔπρεπε ὅλοι οἱ κληρικοὶ (ἀπὸ τὸν Πάπα ἕως τὸν ἀρχιεπίσκοπο τῆς Κύπρου) νὰ ἀποξενωθοῦν ἀπὸ κάθε πολιτικῆς μορφῆς ἐξουσία ἢ καὶ ἁπλῆ ἐπαφὴ μὲ τὴν ἐξουσία τοῦ Κράτους, γιὰ ν' ἀφοσιωθοῦν στὸ καθαρὰ πνευματικό τους ἔργον. Νὰ ἀποσυρθοῦν ὅλοι οἱ ἱερωμένοι ἀπὸ τοὺς στρατοὺς τῶν διαφόρων κρατῶν, νὰ ἀρνηθοῦν ἐφεξῆς νὰ εὐλογήσουν «ὁποιαδήποτε» ὅπλα. Νὰ παρακολουθοῦν

ἐνδεχόμενη μάχη μόνον σὰν τραυματιοφορεῖς καὶ πνευματικοὶ συμπαραστάτες, περίπου σὰν τὸν Ἐρυθρὸ Σταυρό. Νὰ ἀποσύρουν τὰ ἱερὰ σύμβολα ἀπὸ κάθε «κούφια χρῆσι» ἢ καὶ κατάχρησι. Νὰ διαθέσουν τὴν περιουσία τῆς Ἐκκλησίας γιὰ νὰ θρέψουν τοὺς πεινασμένους. Νὰ ξεκινήσουν, τέλος, μιὰ ἀληθινὰ χριστιανικὴ σταυροφορία.

Ἡ ἔκκλησις τοῦ πατρὸς Πυρουνάκη εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι δὲν ἔχει τὴν παραμικρὴ πιθανότητα νὰ μετουσιωθῆ σὲ ἐνέργεια ἔστω καὶ τῆς ἐλαχιστότερης μορφῆς. Εἶναι πάρα πολὺ ρομαντικὴ γιὰ μιὰ ἐποχή, ὅπου ἡ Ἐκκλησία, ἀκόμη καὶ στὶς χῶρες τοῦ ἐπισήμου ὑλισμοῦ, ἀπέβη ἀναπόσπαστο μέρος τοῦ Κατεστημένου, ἐξ αἰτίας τῆς χρησιμότητος τῆς μεταφυσικῆς κηδεμονεύσεως τῶν μαζῶν.

Σ. ΟΛΛΑΝΔΕΖΟΥ: Κοινωνικὰ θέματα

Ἡ συγγραφεὺς αὐτῶν τῶν σύντομων δοκιμίων, γνωστή, ἀπὸ ποιητικὲς συλλογὲς καὶ τὸ περιοδικό της «Πρωτότυπη φιλολογικὴ ἐπιθεώρησις», δίνει ἕνα εἶδος φιλολογικῆς χρηστομαθείας. Κηρύττει ὅτι «ἡ εὐτυχία δὲν βρίσκεται οὔτε στὸ χρῆμα, οὔτε στὸν ἔρωτα, οὔτε στὴν ἱκανοποίησι τῶν σχετικῶν ἰδεῶν μας, ἀλλὰ εἶναι μιὰ ψυχικὴ τέρψι, μιὰ πνευματικὴ ἱκανοποίησι, μιὰ ἠθικὴ ἀπόλαυσι τῶν εὐγενεστέρων ἀνθρωπίνων συναισθημάτων καὶ ὄχι ἱκανοποίησι φθαρτῆς ὕλης». Πάνω σ' αὐτὴ τὴ βάσι ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἀγάπη καὶ τὴν καλωσύνη, τὴν ἐπιτυχία καὶ ἀποτυχία, τὴν φιλία, τὴν αἰσιοδοξία, τὴν ψυχραιμία, τὴν αὐτοπεποίθησι, τὴν ἠρεμία, τὴν θέλησι κλπ. Μὲ δυὸ λόγια τονίζει, μὲ ἁπλότητα, ὅτι ἡ καλλιέργεια τοῦ πνευματικοῦ κόσμου εἶναι ὁ σωστὸς δρόμος πρὸς τὴν οὐσιαστικὴ καὶ ἀσφαλῆ εὐτυχία.

ΕΙΡΗΝΗΣ ΠΑΝΑΓΗ-ΤΣΟΥΛΛΗ: Τοῦ πολέμου

Ποιήματα ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὸν ἀγῶνα τῆς Κύπρου γιὰ τὴν ἐλευθερία, ἀπὸ τὰ ὁποῖα δὲν λείπει ἕνα βαθύτατο ἀνθρώπινο αἴσθημα καὶ μιὰ ἐσώτερη συγκίνησις, ὅπως στὸ «Ξημερώνει»:

Ξέρεις, Λουκῆ, πόσο στοιχίζει
νἄχης ἕνα κῆπο χωρὶς ἀνθισμένα δένδρα
μιὰ στράτα μὲ μπότες καὶ περίστροφα
ἕνα οὐρανὸ γεμάτο σιδερένια πουλια
ἕνα κελλὶ ποὺ σὲ κρύβει ἀπὸ τὸν ἥλιο;
Τότε ξεχνᾶς τὸ χρῶμα τῶν λουλουδιῶν,
τὸ πλατὺ χαμόγελο τοῦ πατέρα τ' ἀπόβραδο,
ξεχνᾶς πὼς αὔριο τὰ μεσάνυκτα
ἐνῶ οἱ σκῦλοι θ' ἀλυκτοῦν ἀπὸ γεμάτο φεγγάρι

ἐνῶ θὰ τρῶς ψωμὶ ζυμωμένο μὲ χῶμα καὶ δάκρυ
ἀκόμα ξεχνᾶς τὴν καρδιά σου νὰ καίγεται
γιὰ νὰ φωτίζη τὸ δρόμο τῆς λευθεριᾶς καὶ τῆς εἰρήνης.

ΓΙΩΡΓΟΥ ΒΛΑΧΟΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ : Ἀδελφοσύνη

Τὸ θέμα τῆς ἀδελφωσύνης δεσπόζει σ' ὅλη τὴν συλλογή, ἀλλὰ σὲ τόνο κηρύγματος, μᾶλλον, ἢ ἀγορεύσεως.

Στὸ «Ξεκίνημα»: «Φτάνει πιὰ νὰ μᾶς πνίγει τὸ μῖσος. Χωνεῦτε στὴν ψυχή σας, μία εἶναι ἡ ἀλήθεια. Ἡ ἀδελφοσύνη νὰ φανεῖ πρέπει στῆς ζωῆς μας τὸ διάϐα».

Στοὺς «Φραγμούς»: «Νάϐρω ὅ,τι αὐξάνει τὶς ἐνέργειες τ' ἀνθρώπου, ὅ,τι λαμπρύνει τὴν ἀγάπη του γι' αὐτούς, νάϐρω ἀπὸ τί σϐήνει ὁ φόϐος κι' ὁ πόνος, νὰ βάλω σ' ὅ,τι κακὸ χίλιους φραγμούς. Φραγμοὺς ἀπὸ ἀτσάλι καὶ πυρῆνα, φραγμοὺς ἀπὸ σίδερο κι' ἀπὸ φωτιά, μόλις γεννιέται ἡ κακία νὰ σϐήνει σὲ μιὰ γεννημένη ἀνθρώπινη χαρά».

Στὸ «Σπίτι μὲ τὴν ταμπέλλα»: «Ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος δὲ μπόρεσε νὰ φτάσει στὸ σπίτι μὲ τὴν ἐπιγραφὴ «Ἀδελφοσύνη», ἂς φτιάξει δεκανίκια ἀπὸ νόμους νἄρθει κάποια μέρα κοντά της καὶ νὰ μείνει».

Ὡστόσο, παρὰ αὐτὸν τὸν βερμπαλισμό, ὑπάρχουν καὶ ἀληθινὲς σπίθες φωτιᾶς στὴ συλλογή, ποὺ σημαίνει ὅτι ὑ π ά ρ χ ε ι ὁ ποιητής, ἀλλὰ ὀφείλει νὰ κουρασθῆ περισσότερο.

Στὴν «Πινακίδα» ξεχωρίζομε τοὺς στίχους:

Δόσμου τὸ χέρι σου χαμένη ψυχὴ
Γελάστηκες ἀπ' τὶς μορφές μας;
Δὲν τὄμαθες, Τὴν Εἰρήνη,
τὴν σφάξανε τὴ Λαμπρὴ οἱ θνητοί.
Θέλανε αἷμα γιὰ νὰ κάνουν τὸ σταυρό τους.

Καὶ στὴ «Μέρα φιλίας» ξεχωρίζουν οἱ στίχοι:

Μοῦ φτάνει νἄχω ἕνα γεῦμα τὴ μέρα
τῆς ἄνοιξης τοῦ ἥλιου μιὰ ἀχτίνα στὴν ψυχὴ
τοῦ φθινοπώρου ἕνα βράδυ
καὶ τὴν ἀνθρώπινη ἀγάπη στὸ τραπέζι.

Ἐξ ἄλλου, ἡ γλῶσσα ἔχει ἀνάγκη κάποιας ἐπιμελείας (δὲν νομίζω ὅτι εἶναι ὁμαλὰ στὸ ἄκουσμα ἡ «φχαρίστηση», τὸ «ἀσύλληφτο», τὸ «πανάλαϐε» (ἐπανέλαϐε), τὸ «σύλλαϐα» καὶ «συλλήφτηκε», καθὼς καὶ «τόριο» (τὸ ὅριο), ἀλλὰ δὲν εἶναι οὔτε ἁρμονικὰ μὲ ἀπείραχτες λέξεις τῆς καθαρευούσης, ὅπως «κατειλημμένη» καὶ «εὔστοχη» κλπ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΤΑΜΟΥ : Νέρων

Ἡ Καβαφικὴ ἐπίδρασις δὲν εἶναι μόνον καταφανής, ἀλλὰ καὶ ὁμολογημένη.

Ἡ ποίησις τοῦ κ. Στάμου κυμαίνεται ἀνάμεσα στὴν πικρία («Ὡσὰν δημιουργός», «Φιλολογικὲς ὑποχωρήσεις» κ. ἄ.) καὶ στὸν σαρκασμὸ («Μαικῆνες», «Οἱ καταραμένοι» κ. ἄ.).

Τὰ θέματά του ἀπὸ τὴν ἱστορία φθάνουν ἕως τοὺς «μαύρους πάνθηρες» τῆς τρεχούσης ἐπικαιρότητος.

Θὰ ξεχωρίσω τὸ «Ταπεινὸ συμπλήρωμα» (στοὺς «Βαρβάρους» τοῦ Καβάφη):

«και τώρα τί θὰ γένουμε χωρὶς βαρβάρους,
οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἦσαν μιὰ κάποια λύσις»
Ἐφρόντισε ὁ καλὸς θεὸς γιὰ εἰκονομαχίες
καὶ αἱρέσεις
καὶ πάντα θὰ φροντίζει
γιὰ κομματικά, φυλετικὰ καὶ στάσεις.
Ξαποστᾶστε δίχως ἔννοιες καὶ ἀνησυχίες
στὴν ἔσχατη ἀνάγκη θὰ γίνει καὶ ἕνας πόλεμος!

ΤΑΚΗ ΤΣΙΑΚΟΥ : Περίπατοι καὶ Ἐπιστροφές

Τὸ ὕπαιθρο καὶ ἡ θάλασσα ἰδιαίτερα ἀποτελοῦν τὰ πλαίσια τῆς ποιήσεως τοῦ κ. Τσιάκου, ἡ ὁποία, ὅμως, δὲν εἶναι καθαρὰ φυσιολατρική. Ἔχει ἕνα δυνατὸ πνευματικὸ στοιχεῖο, ἕνα στοιχεῖο ἐσωτερισμοῦ, ὅπως φαίνεται π. χ. στὴν «Ὄχθη»:

Τὴν ὄχθη τὴν ἀντικρυνὴ
δὲν σοῦ τὴν πλάθει μόνο ὁ νοῦς,
ἀφοῦ τὴν νοιώθεις νὰ διαγράφεται
στὰ πέρατα τοῦ κόσμου,
κι᾿ ὁ κόσμος εἶναι ἔτσι μικρός.
. . . .
Πῶς βρίσκει αὐτὴν τὴν ὄχθη, τάχα, ὁ νοῦς,
καὶ ποιὲς αἰσθήσεις τοῦ τὴ δείχνουν
σὰν ὑπαρκτή, σὲ χρῶμα ἀνύπαρκτο!
Πέστε μου, ἐσεῖς ποὺ ξέρετε πολλά,
τί ξέρετε γι᾿ αὐτοὺς τοὺς κόσμους,
τοὺς ἀνύπαρκτους,
ποὺ τοὺς μαντεύουνε οἱ αἰσθήσεις
Ποιὲς αἰσθήσεις;

Ἡ φιλοσοφία τοῦ ποιητοῦ διακρίνεται ὡραιότατα στὴν «Εὐχὴ

Θεοῦ», ὅπου ὁ ἄνθρωπος περιγράφεται σὰν γῆ καὶ ἡ ψυχή του «δρόσος ἀπὸ τὸν οὐρανό», ποὺ ἀρδεύει τὶς ὑπόγειες φλέβες καὶ δίνει τὸ νερό τους, ἔστω στάλα-στάλα. Τὸν παλμὸ τῆς ζωῆς τὸν ἀφουγκράζεται παντοῦ στὴ φύσι:

Λές δέν άνατριχιάζουν καί οί άσφόδελοι;
Λάθος μεγάλο κάνεις.
Ἀνατριχιάζουν γιατί ζοῦν
άκόμα κι᾽ ώς ξερά φύτρα τῆς γῆς.

Ἡ ζωή, κατὰ τὸν ποιητή, εἶναι ἕνα φαινόμενο ποὺ ξεπερνάει τὶς μορφές. Τὸ ποίημα «Πίστευε» εἶναι πολὺ ἐκφραστικό:

Πίστευε πάντα πώς θάρθοῦν καιροί
ν᾽ άναδυθεῖς άπό τή θάλασσα,
ώς χορτάρι,
καί νά προβάλεις σάν ή πέτρα
πού ἔβγαλε άπ᾽ τή γῆς
ό ποταμός. Ἕνας μεγάλος ποταμός.
Ἀπό τό σκότος πού ἤσουνα
μᾶς ἔφερες τό αἰώνιο φῶς,
πού τὄειχες μέσα σου ώς ψυχή

Πίστευε πάντα πώς γεννήθηκες
γιά νά πεθάνεις πάλι.
Γιά νά σέ ρίξουν πάλι στόν βυθό
μιᾶς θάλασσας, εἴτε μιᾶς γῆς,
ποὔχει τή θάλασσα παιδί,
στήν άγκαλιά της.
Νά βυθιστεῖς ξανά στό σκότος πού ἔχει φῶς,
τόσο, πού νά βαστάει σου τήν ψυχή,
σπίθα τοῦ γυρισμοῦ σου.

Πίστευε! Μόνο πίστευε!
Καὶ πίστευε πολύ!
Πώς όλα αυτα εχουν γίνει.
Καί πώς θά γινουν πάλε άπό τήν άρχή
Σοῦ δείχνει ή μέρα καί ή αύγή
τή νύχτα πού θά φέρει.
Σοῦ δίνει ό ἥλιος μάθημα,
Πώς χωρίς δύση δέν ύπάρχει άνατολή.
Κι᾽ άνατολή θά δώσει μόνο ή δύση.

Ἀξιοσημείωτο εἶναι, ἀνάμεσα στ᾽ ἄλλα, τὸ ποίημα «Διχασμός», ὅπου ξαναζῆ ὁ Παλαμικὸς Ἑλληνοχριστιανισμός.

ΧΡΟΝΙΚΑ

«Ἔτος Παιδείας»

Τὸ 1970 εἶχε ἀνακηρυχθεῖ «Ἔτος Παιδείας» ἀπὸ τὴν ΟΥΝΕΣΚΟ καὶ στόχος τοῦ διεθνοῦς αὐτοῦ Ὀργανισμοῦ εἶναι νὰ καταπολεμηθῇ ἡ ἀγραμματωσύνη καὶ ἡ μόρφωσις νὰ ἐπεκταθῇ ἀπὸ τὰ σχολεῖα στὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων, σ' ὅλη τὴν ζωή τους, δηλαδὴ ἡ σχολικὴ κα πανεπιστημιακὴ Παιδεία νὰ ἐνσωματωθῇ στὴν ἐξωσχολικὴ καὶ μετασχολικὴ μόρφωσι κατὰ τρόπον ὀργανικόν. Εἶναι μιὰ ἀληθινὴ ἐπανάστασις, ἡ ὁποία ζητεῖται ἐν ὀνόματι τοῦ δικαιώματος κάθε ἀνθρωπίνου ὄντος πρὸς μόρφωσιν.

Ἀλλά, τὸ πρόβλημα ἀντιμετωπίζεται μόνον μὲ τὴν προέκτασιν τῆς σχολικῆς μορφώσεως; Ἢ θὰ ἔπρεπε νὰ τίθεται ζήτημα ἑνιαίας παγκοσμίου Παιδείας πάνω σὲ ὡρισμένα ἰδεώδη εἰρήνης καὶ συνεργασίας τῶν λαῶν;

Γιὰ μιὰ ἑδραίωσι τῆς εἰρήνης, τὰ σχολικὰ ἐγχειρίδια θὰ μποροῦσαν πολλὰ νὰ προσφέρουν, ἀντί, ὅπως συμβαίνει σήμερα, νὰ χρησιμοποιοῦνται κι' αὐτὰ ὡς μέσα πολέμου. Μιὰ τελευταία σύγκρισις μεταξὺ τῶν σχολικῶν βιβλίων στὴν Ρωσία καὶ τὴν Ἀμερικὴ ἀποδεικνύει ὅτι δίδεται ἐκ διαμέτρου ἀντίθετη ἐκδοχὴ γιὰ ὅλα σχεδὸν τὰ παγκόσμια γεγονότα. Καὶ γενικώτερα, τὰ πρότυπα τῆς ἐξελίξεως τῆς νεολαίας εἶναι ἀντίθετα. Τὰ «καλὰ παιδιὰ» στὸ βιβλίο τοῦ Τζώνη εἶναι τὰ «κακὰ παιδιὰ» στὸ βιβλίο τοῦ Ἰβάν...

Πόσες ζωές;

Μὲ τὸν τίτλο αὐτὸ ἐγυρίσθηκε στὴν Ἀμερικὴ μιὰ ταινία μὲ θέμα τὴν θεωρία τῆς μετενσαρκώσεως, γιὰ προβολὴ στὴν τηλεόρασι καὶ σὲ αἴθουσες κολλεγίων, κοινοτήτων, δημόσιες βιβλιοθῆκες καὶ στὰ τμήματα τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας. Ἡ ταινία διαρκεῖ 27′ λεπτὰ καὶ ἀφηγεῖται, μὲ μουσικὴ ὑπόκρουσι, πῶς ὅλη ἡ ζωὴ ξεκινάει ἀπὸ μία θεία πηγὴ καὶ κυβερνᾶται ἀπὸ τὸν νόμο αἰτίας καὶ ἀποτελέσματος. (Κάρμα). Ἀφοῦ λοιπὸν ὅλοι προέρχονται ἀπὸ μία πηγή, εἶναι ὅλοι ἀδελφοί. Δίδεται μὲ ὡραῖες εἰκόνες ὁ κύκλος τῶν ἐποχῶν καὶ ἡ σημερινὴ ζωὴ μὲ τὴν μηχανοποίησι, τὴν πρόοδο καὶ τὰ ἀρνητικά της σημεῖα, καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἀνθρώπινα προβλήματα. Ἡ ταινία ἐπῆρε δύο βραβεῖα.

Ὁ Ἠσαΐας

Ἡ σύγχρονη τεχνολογία καταπιάστηκε μ' ἕνα θέμα ποὺ ἀπησχόλησε, ἀπὸ τὸν 12ον ἤδη αἰῶνα, τοὺς ἐπιστήμονες σχετικὰ μὲ τὸ βιβλίον τοῦ Ἠσαΐα στὴν Παλαιὰ Διαθήκη. Ἤδη ὁ Γιεχούντα Ρανταί, Βιβλικὸς ἐρευνητὴς στὴν Χάϊφα, χρησιμοποιῶντας ἕναν ἠλεκτρονικὸ διερευνητή, κατέληξε στὴν ἄποψι ὅτι ὑπάρχει μόνον μία περίπτωσις στὶς 100.000 νὰ ἐγράφη τὸ βιβλίο αὐτὸ ἀπὸ ἕνα πρόσωπο. Ἡ ἔρευνα ἀφοροῦσε τὴν γλῶσσα, τὰ ἰδιώματα, τὶς μεταφορικὲς ἔννοιες κ.λ.π. τῶν διαφόρων τμημάτων τοῦ βιβλίου καὶ ἔγινε μὲ 18 διαφορετικὰ τέστ. Ὁ Ἑβραῖος ἐπιστήμων ἀποφαίνεται ὅτι τουλάχιστον δύο συγγραφεῖς συνέγραψαν τὸ βιβλίον τοῦ Ἠσαΐα σὲ μεγάλη χρονικὴ ἀπόστασι μεταξύ τους. Ὁ πρῶτος θὰ πρέπει νὰ ἔγραψε ὡρισμένα κεφάλαια κατὰ τὴν βιαία περίοδο τῶν Ἀσσυρίων καὶ ὁ δεύτερος, στὴν εἰρηνικὴ περίοδο τῶν Περσῶν, 200 - 250 ἔτη ἀργότερα.

Ὁ Χριστιανισμὸς «μαυρίζει»

Ὁ δόκτωρ Δαυὶδ Μπάρρετ, γραμματεὺς ἐρευνητικῆς ὁμάδος τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως στὸ Ναϊρόμπι, ὑποστηρίζει ὅτι σημειώνεται ραγδαία στροφὴ στὴν ἐθνικὴ σύνθεσι τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος στὸν κόσμο. Μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ αἰῶνος μας, τὸ πλεῖστον τῶν Χριστιανῶν ἦσαν Εὐρωπαῖοι, Ρῶσοι ἢ Βορειοαμερικανοί. Ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτος 2.000 σχεδὸν τὰ 60 τοῖς ἑκατὸν τῶν Χριστιανῶν (1,9 δισεκατομμύριο) θὰ ζοῦν στὸν λεγόμενο Τρίτο Κόσμο: Ἀσία, Ἀφρική, Ὠκεανία καὶ Λατινικὴ Ἀμερική. Ὁ Χριστιανισμὸς σὰν νὰ κινῆται πρὸς νότον καὶ τείνει νὰ καταστῆ θρησκεία κατὰ πλειονότητα μὴ λευκῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἀφρικανῶν Χριστιανῶν ἔχει κατὰ τὸν 20ὸν αἰῶνα αὐξηθῆ ἀπὸ τέσσερα ἑκατομμύρια (1930) σὲ 351 ἑκατομμύρια, ἤτοι ἀπὸ 3% τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἠπείρου σὲ 46%. Ὑπάρχει ἡ προοπτικὴ νὰ ξεπεράση ὁ Χριστιανισμὸς τὸν Ἰσλαμισμὸ κατὰ 25 τουλάχιστον ἑκατομμύρια. Καὶ ἔτσι βαδίζομε πρὸς ἕνα Χριστιανισμό, ποὺ δὲν θὰ ἔχη δυτικὴ βάσι. Λόγῳ τῆς κάμψεως τοῦ Χριστιανισμοῦ στὸν δυτικὸ κόσμο (65% τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ ἔτους 2.000 ἐν συγκρίσει μὲ 77% τοῦ 1900) δὲν ἀποκλείεται νὰ πάρουν τὴν ὑπόθεσι τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ οἱ Ἀφρικανοὶ καὶ οἱ Νοτιοαμερικανοί. Εἰδικὰ στὴν Ἀφρική, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν πληθυσμιακὴ παραγωγικότητα, ἕνας σοβαρὸς παράγων ἀναπτύξεως τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι ἡ δρᾶσις τῶν ἱεραποστόλων. Στοὺς σημερινοὺς τρεῖς Ἀφρικανοὺς Χριστιανούς, ὁ ἕνας εἶναι προσηλυτισμένος πρώτης γενεᾶς.

Τὸ «διάβασμα» τῶν νεκρῶν

Δὲν ἐτέθη θέμα «μὴ ταφῆς» τῶν ἀποβιούντων Τεκτόνων. Διότι δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ τεθῆ. Τὰ νεκροταφεῖα δὲν ἀνήκουν στοὺς

ναούς, ἀλλὰ στοὺς δήμους καὶ στὶς κοινότητες, οἱ ὁποῖοι εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ παραχωροῦν χῶρον πρὸς ταφὴν οἱουδήποτε ἀνθρώπου (ἀπόφασις Συμβουλίου Ἐπικρατείας 36/1933 καὶ 868/1957). Ἐτέθη θέμα μόνον ἐὰν πρέπει ἢ ὄχι νὰ «διαβάζωνται» οἱ τυχὸν Τέκτονες. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐτέθη παρανόμως. Διότι ἡ ἐκκλησιαστικὴ νομολογία ὑποχρεώνει τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν νὰ συνοδεύῃ μὲ εὐχὰς ὄχι μόνον τοὺς ἐκ τῶν νεκρῶν Ὀρθοδόξους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλων δογμάτων Χριστιανούς. Ἐπὶ τοῦ θέματος ὑπάρχει ἡ ἀπὸ 20 Ὀκτωβρίου 1869 ἐγκύκλιος τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου ΣΤ', ἡ ὁποία καθώρισε, μόνον, νὰ γίνεται κάπως συνοπτικὴ ἢ θρησκευτικὴ κηδεία τῶν μὴ ὀρθοδόξων (ψαλλομένου μόνον τοῦ τρισαγίου ὕμνου, τοῦ ψαλμοῦ ριθ', μετὰ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Ἀποστόλου καὶ τοῦ Εὐαγγελίου). Ἑπομένως, αὐτὴ τὴν ἀπόφασι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μόνον τὸ ἴδιο Πατριαρχεῖο θὰ μποροῦσε νὰ ἀλλάξῃ καὶ ὄχι μία ἀπὸ τὶς ὑπαγόμενες εἰς τοῦτο Ἐκκλησίες. Αὐτά, βέβαια, ἀκόμη καὶ στὴν περίπτωσι ποὺ οἱ Τέκτονες θὰ ἐθεωροῦντο μὴ Ὀρθόδοξοι, πρᾶγμα ποὺ οἱ ἴδιοι ρητῶς ἀποκρούουν.

Μὰ εἶναι σοβαρὸ νὰ τίθενται, στὴν ἐποχή μας τέτοια ζητήματα; Ἢ εἶναι, μᾶλλον, ἀστεῖο; Φαίνεται ὅτι ὁ σκιτσογράφος κ. Κ. Μητρόπουλος πιστεύει τὸ δεύτερο καὶ ἔδωσε τὴν φαιδρὴ ἐκδοχὴ («Νέα», 4 Νοεμβρίου ἐ.ἔ.).

— Στενοχώρια οἱ ψαλτάδες...

Ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ ἐποχή μας

Ἐνῶ στὴν Ἑλλάδα γίνεται θόρυβος γιὰ τὸ ἂν πρέπει οἱ κληρικοὶ νὰ φοροῦν, ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησία, ἕνα σοβαρὸ μαῦρο κοστοῦμι καὶ ὄχι τὰ ἐκκλησιαστικὰ ράσα ἢ ἂν πρέπει νὰ ψαλιδίζουν τὰ γένεια τους ἢ ν' ἀφήνουν ἄθικτη κάθε τριχοφυΐα ἐν γένει, στὴν Γερμανία ὁ συγχρονισμὸς ἔφθασε στὸ σημεῖο: πρῶτον, νὰ διορισθῇ γυναῖκα παπαδιὰ (ὄχι ὡς σύζυγος παπᾶ, ἀλλὰ πάστωρ ἡ ἴδια)· καὶ δεύτερον, ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησία νὰ φοράῃ ...μίνι!

Πρόκειται γιὰ τὴν αἰδεσιμωτάτην Ρίτα Χόρστμαν, 29 ἐτῶν, ἐφημέριον τοῦ ναοῦ τῶν διαμαρτυρομένων στὸ Νιῶϋμπρουκ, προάστιο τῆς Κολωνίας.

Ἐν πρώτοις, ἐσκανδαλίστηκαν πολλοὶ γεροντότεροι ἀπὸ τὰ κηρύγματα τῆς μοντέρνας παπαδιᾶς, ἡ ὁποία, σ' ἕνα κήρυγμα μὲ θέμα

Ἡ πάστωρ τοῦ «σκανδάλου» τὴν ὥρα τῆς ὑπηρεσίας της καί... στὸ σπίτι της

τὸ σέξ, εἶπε: «Ὅταν ἡ Βίβλος ἡ ἴδια ἀναφέρῃ τόσα πολλὰ γιὰ τὶς σαρκικὲς ἁμαρτίες, τότε θὰ πρέπει αὐτές, γιὰ τὸ ἀνθρώπινο σῶμα νὰ εἶναι ἕνα ἀναγκαῖο κακὸ ποὺ τὸ σέρνει κανεὶς πάντα μαζί του, ἐνῶ ἕως τώρα προσπαθοῦσαν νὰ τὸ ἀπομακρύνουν καὶ νὰ τὸ ἀποσιωπήσουν σὰν νὰ μὴν ἀποτελῆ αὐτὸ μιὰ βασικὴ βιολογικὴ ἀνάγκη. Δυστυχῶς, ἕως τώρα οἱ νέοι διαπαιδαγωγήθηκαν διὰ τῆς μεθόδου τῆς «ἀποσιωπήσεως» καὶ σ' αὐτὸ τὴν ἀκεραίαν εὐθύνη τὴν φέρει ἡ ἐκκλησία».

Δεύτερον, ἐσκανδαλίστηκαν γιὰ τὸ ντύσιμό της. Ἀκόμη καὶ ἀνδρικὰ παντελόνια φόρεσε μιὰ ἡμέρα, κυκλοφορῶντας στὸ δρόμο!

Τὴν παρέπεμψαν, λοιπόν, στὸ ἐκκλησιαστικὸ συμβούλιο τῆς περιφερείας μὲ τὸ ἐρώτημα τῆς ἀργίας. Ἐκεῖ, ἕνα μέλος τοῦ συμβουλίου, εἶπε, μεταξὺ τῶν ἄλλων: «Τὸ ἐκκλησιαστικὸ συμβούλιο πρέπει νὰ λάβη ὑπ' ὄψη ὅτι τὸ προάστιό μας τοῦ Νώϋμπρυκ εἶναι ἕνα νέο προάστιο, μοντέρνο, μὲ ἀνθρώπους κατὰ πλειοψηφία νέους, ποὺ ἔχουν σύγχρονες ἀντιλήψεις καὶ γνῶμες, ποὺ θέλουν τὸν πάστορα μαζί τους καὶ ὄχι ἀπομονωμένο, γιὰ νὰ μποροῦν νὰ συζητοῦν μαζί του γιὰ τὰ διάφορα προβλήματά τους. Ὅλα αὐτὰ κατορθώθηκαν στὸ

προάστιό μας καὶ τώρα ὑπάρχει μιὰ ζωντανὴ ἐπαφὴ μεταξὺ ἐκκλησίας καὶ πιστῶν κι' αὐτὸ τὸ ὀφείλουμε στὴν πάστορα Ρίτα Χόρστμαν, ἀπόδειξη γι' αὐτὸ ὅτι ἡ ἐκκλησία εἶναι πάντα κατάμεστη, γεγονὸς ποὺ δὲν συνέβαινε προηγουμένως».

Ἀλλά, ἔμεινε ἕνας αὐτὸς ὁ ὀπαδὸς τοῦ συγχρονισμοῦ στὴν ἐκκλησία. Καὶ ἡ αἰδεσιμωτάτη Ρίτα ἐτέθη εἰς ἀργίαν.

Εἰς ἀντίδρασιν, οἱ ἐνορῖται ἐδήλωσαν ὅτι ἐὰν δὲν ἐπιστρέψη ἡ πάστωρ, δὲν θὰ ἐπιστρέψουν οὔτε αὐτοὶ καὶ θὰ ἀλλάξουν ἐκκλησία. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ τελεσίγραφο αὐτὸ τῶν ἐνοριτῶν, 14 ἄλλοι πάστορες τῆς περιοχῆς ἀντιτάχθησαν στὴν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου καὶ κηρύχθησαν ὑπὲρ τῆς νεαρᾶς συναδέλφου των, ἐνῶ τὸ ἐκκλησιαστικὸ σπουδαστήριο, ποὺ φοιτοῦν φοιτηταὶ καὶ μαθηταί, τὸ ὁποῖο διευθύνει ὁ πάστωρ Μάγιερ —ὁ πρόεδρος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ συμβουλίου— δὲν λειτούργησε, διότι οἱ σπουδασταὶ τάχθηκαν κι' αὐτοὶ ὑπὲρ τῆς πάστορος Χόρστμαν, ποὺ ἐννοεῖ νὰ δῆ τὴν ἐκκλησία νὰ ἐκσυγχρονίζεται δίνοντας πρώτη αὐτὴ τὸ παράδειγμα.

Ἐκκλησία καὶ διαφήμισις

Ἐν τῷ μεταξύ, στὴν Ἀγγλία ἕνας παπᾶς συνεβλήθη μὲ μιὰ βιομηχανία μαργαρίνης γιὰ νὰ διαφημίζεται στὸ κήρυγμά του ἀπὸ τὴν τηλεόρασι! Ὀνομάζεται Ρόναλντ Στῆβενς. Ἡ ἑταιρία τοῦ ἀγόρασε λίγα λεπτὰ ἀπὸ τὸ πρόγραμμα τῆς τηλεοράσεως γιὰ νὰ κάνη τὸ κήρυγμά του, τὸ ὁποῖον, ὅμως, διακόπτεται, σὲ δύο ἢ τρία σημεῖα, γιὰ νὰ ἀκουσθῆ ἡ διαφήμισις τῆς μαργαρίνης. Ὁ παπᾶς ἐδέχθηκε, διότι τοῦ ἐδίδετο ἡ εὐκαιρία κηρύγματος σὲ τόσες χιλιάδες ἀνθρώπους, εἶπε. Ἐξ ἄλλου, πρόσθεσε, ἡ μάρκα αὐτὴ τῆς μαργαρίνης εἶναι πάρα πολὺ καλή· Τὴν ἐδοκίμασε!

«Φῆμαι»

Ὁ ἐξ Ἰωαννίνων ἀναγνώστης τῆς «Ἀκροπόλεως» κ. Κώστας Καραγιάννης ἔγραψε στὸν συνεργάτη της κ. Γιάννη Μαρῆ:

«Δὲν γνωρίζω τὶς «φῆμες» (πολυχρονισμοὺς) ὅλων τῶν Ὀρθοδόξων Πατριαρχῶν, διότι δὲν ἔτυχε νὰ τὶς ἰδῶ ἢ νὰ τὶς ἀκούσω ποτέ. Προσφάτως, ὅμως, μὲ τὴν ἄφιξιν τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἰωαννίνων, ἄκουσα τὴν «φήμη» του καὶ παραξενεύτηκα. Τιτλοφορεῖται καὶ φημίζεται ὡς πατὴρ τῶν πατέρων, Ἀρχιερεὺς Ἀρχιερέων, Ποιμὴν Ποιμένων, Τρίτος καὶ Δέκατος τῶν Ἀποστόλων καὶ Κ ρ ι τ ὴ ς τ ῆ ς Ο ἰ κ ο υ μ έ ν η ς.

Καὶ ἐρωτῶ, διʼ ὑμῶν κ. Μαρῆ, ὅποιον γνωρίζει περισσότερα ἀπὸ ἐμὲ περὶ τὰ τοιαῦτα, ποῖος τίτλος ἀπομένει διὰ τὸν Δεσπότην Χριστόν; Ἐγώ, ἀπὸ ὅσα ξεύρω, λέγω ὅτι, ἕνας εἶναι ὁ Ἀρχιερεὺς Ἀρχιερέων, ὁ Ποιμὴν Ποιμένων καὶ Κριτὴς τῆς Οἰκουμένης, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως μαζὶ μὲ Αὐτὸν θὰ καθήσουν ἐπὶ 12 θρόνους οἱ Ἀπόστολοι διὰ νὰ κρίνουν τὰς ἰσαρίθμους φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ

(Κύριος κρινεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ — Ἑβρ. Ι΄, 30 - 31).

Ποίους, λοιπόν, καὶ πότε θὰ κρίνουν οἱ δέκατοι τρίτοι τῶν Ἀποστόλων; δηλ. οἱ ἑκάστοτε πατριάρχαι τῆς Ἀλεξανδρείας;».

Ὁ ἐπιστολογράφος προσέθεσε ὅτι, κατὰ τὴν γνώμη του, θὰ ἦταν ἀρκετὸς ὁ τίτλος τοῦ Μακαριωτάτου καὶ Σεβασμιωτάτου. «Ἐσεῖς, τί γνώμη ἔχετε;» ἐρώτησε τὸν κ. Μαρῆ, ὁ ὁποῖος ἀπήντησε:

«Τί γνώμη νὰ ἔχω; Ἀλλὰ καμμίαν. Πῶς μπορῶ νὰ ἔχω γνώμην, ὅταν δὲν ἤξερα ὅτι οἱ τίτλοι τῶν ἱεραρχῶν λέγονται «φῆμες». Γιατὶ ὁμολογῶ πὼς δὲν τὸ ἤξερα — ἂν καλὰ κατάλαβα ὅτι αὐτὸ σημαίνουν».

Δηλαδή: φημιολογίες.... Αὐτὸ ἤθελε νὰ εἰπῆ;

Πάντως, ἀπὸ καθαρῶς ἱστορικῆς ἀπόψεως, οἱ πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας ἔλαβον τὸν τίτλον «Κριτὴς τῆς Οἰκουμένης», ὅταν ὁ εὑρισκόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἐκλήθη νὰ κρίνη ἐπὶ ἔριδος μεταξὺ τοῦ Αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

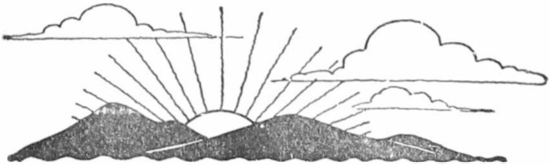
«Ὁ μόνος πιστὸς σύντροφος»

Ὁ πρώην ὑπουργὸς Στυλιανὸς Πιστολάκης ἀνέφερε στὴν διαθήκη του, ἡ ὁποία ἀνοίχθηκε στὰ Χανιά, τέλη Νοεμβρίου, καὶ τὰ ἑξῆς:

«Τὴν ἀνεψιάν μου Ἑλένην Κριάρη (εἰς τὴν ὁποίαν κληροδοτῶ ἓν ἑκατομμύριον) ἐπιβαρύνω μὲ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ συντηρῆ καλῶς τὸν κύνα μου Τζάκον, παρέχουσα εἰς αὐτὸν τὴν οἵαν σήμερον τοῦ δίδω τροφὴν καὶ περιποίησιν. Ὑπῆρξε κατὰ τὰ ἔτη τὰ τελευταῖα, τοῦ δράματος τῆς μονώσεώς μου, ὁ ΜΟΝΟΣ ἀγαπῶν με πιστὸς σύντροφος καὶ θέλω καὶ αὐτὸς νὰ μὴ ὑποφέρη, ἀλλὰ νὰ περάση τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς ζωῆς του — διότι εἶναι ἤδη γέρων — χωρὶς στερήσεις καὶ μὲ κάποιαν στοργήν».

Ἡ λέξις «ΜΟΝΟΣ» ἀναφέρεται μὲ κεφαλαῖα στὴν διαθήκη. Καὶ οἱ ἀκολουθοῦσες λέξεις, ἐπίσης, εἶναι ἀραιωμένες στὸ κείμενο. Ὁ ἴδιος ὁ διαθέτης ἔδωσε τὴν ἔμφασι, ἡ ὁποία εἶναι τελείως κατανοητή.

Ο ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Βαρὺ πλῆγμα ὑπέστη ὁ «Ἰλισὸς» διὰ τῆς ἀπωλείας τοῦ ἐκλεκτοῦ συνεργάτου Δημητρίου Ἀλ. Ἰωαννίδη, ὅστις ἀπεβίωσε τὴν 17ην Δεκεμβρίου.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ Κ. Μελισσαρόπουλος ἀπεχαιρέτησε τὸν νεκρὸν διὰ τῶν ἑξῆς:

«Σεβαστὲ ἀλησμόνητε Φίλε καὶ Διδάσκαλε,

Ἐγκατέλειψες τὸ γήινο σκήνωμά σου, γιὰ νὰ μεταβῆς σὲ κόσμον φωτεινόν, ὅπου εἶναι ἡ ἀληθινὴ πατρίδα σου.

Δὲν θρηνοῦμε γιὰ σένα, διότι κανένα ἀπὸ τὰ πνευματικά σου χαρίσματα δὲν ἀπώλεσες ἐγκαταλείποντας τὸν γήινον βίον.

Θρηνοῦμε γιὰ μᾶς ποὺ ἐχάσαμε πολύτιμο φίλο καὶ πνευματικὸ ὁδηγό, Διδάσκαλον Ἀρετῆς καὶ Σοφίας. Ἡ ἀπώλειά σου γιὰ μᾶς εἶναι δυσαναπλήρωτος.

Εἴθε τὸ ἀθάνατο φωτεινὸ πνεῦμα σου νὰ μᾶς ἐμπνέῃ καὶ νὰ μᾶς εὐλογῇ».

Τὴν ἰδίαν δὲ ἑσπέραν τῆς κηδείας του, ὑποχρεωμένος νὰ ὁμιλήσῃ εἰς τὸν «Παρνασσόν», ἐπρολόγισε τὴν ὁμιλίαν του διὰ τῶν ἑξῆς:

«Ζητῶ τὴν ἐπιείκεια τοῦ ἀκροατηρίου, διότι δὲν εὑρίσκομαι σήμερον εἰς τὴν κατάλληλον ψυχικὴν διάθεσιν, δεινῶς πληγεὶς ἐκ τῆς ἀπωλείας φιλτάτου Ἀνδρός, τοῦ Δημητρίου Ἰωαννίδη, ὅστις ἐγκατέλειψε τὸν γήινον κόσμον, διὰ νὰ μεταβῇ εἰς κόσμον φωτεινόν, κηδευθέντος τοῦ φθαρτοῦ σκηνώματός του πρὸ τριῶν μόλις ὡρῶν.

Ὁ κοινῶς λεγόμενος «θάνατος» δὲν ὑπῆρξε δι' αὐτὸν ἀπώλεια, διότι ἡ μετάστασίς του εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον Αὐτὸν μὲν οὐδένος τοῦ σημαντικοῦ τὸν ἐστέρησεν. Ὑπῆρξεν ὅμως σκληρὴ ἀπώλεια δι' ὅλους ἡμᾶς, ὅσοι τὸν ἐγνωρίζαμεν καὶ ἐδιδάχθημεν παρ' αὐτοῦ, ἀπώλεια σημαντικὴ καὶ δυσαναπλήρωτος.

Τὸ φωτεινὸν πνεῦμά του, ἐπανελθὸν εἰς τὴν Αἰωνίαν Πατρίδα του, εἴθε νὰ μᾶς ἐμπνέῃ καὶ νὰ μᾶς ἐνισχύῃ εἰς τὴν πορείαν μας.

Ἂς παραμείνῃ παρ' ἡμῖν ἡ μνήμη του ζωηρά, ὡς Διδασκάλου Ἀρετῆς καὶ Σοφίας».

Ὁ «Ἰλισὸς» ἔχει σχεδὸν συμπληρώσει τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ τεύχους, ἐνῷ ἀναγγέλλεται ἡ θλιβερὰ εἴδησις. Εἰς τὸ ἑπόμενον τεῦχος θὰ ἀφιερώσῃ τὸν πρέποντα χῶρον διὰ τὴν σκιαγράφησιν τοῦ μεταστάντος συνεργάτου, φίλου καὶ διδασκάλου.

ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τὰ Γραφεῖα τοῦ «Ἰλισοῦ», Δραγατσανίου 6, ὄροφος 6ος, (Πλατ. Κλαυθμῶνος), εἶναι ἀνοικτὰ μόνον κάθε Δευτέρα καὶ Παρασκευὴ 10 - 12 π.μ.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλοῦμεν ἀποστέλλετε μὲ ταχυδρομικὴν ἐπιταγὴν εἰς τὴν διεύθυνσιν: «Κωστῆν Μελισσαρόπουλον, Δραγατσανίου 6, Ἀθήνας, 122». Ἀποστολαὶ μὲ τραπεζιτικὰς ἐπιταγὰς ἢ ἐντολάς, μᾶς δυσκολεύουν. Νὰ ἀναγράφεται καθαρὰ τὸ ὀνοματεπώνυμον καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ ἀποστολέως.

ΠΑΛΑΙΑ ΤΕΥΧΗ ΚΑΙ ΤΟΜΟΙ

Τιμὴ τόμων παρελθόντων ἐτῶν δρχ. 60. Τιμὴ τεύχους δρχ. 10.

Δὲν ὑπάρχουν μεμονωμένα τευχη ὑπ' ἀριθ. 1 - 5, 7 - 9, 11 - 12, 15 - 18, 23, 25 - 26, 28 - 30, 32 - 33, 40, 44, 49 - 50, 55 - 58, οὔτε τόμοι 1956 - 1959, 1961 - 1963, 1967 - 1968.

ΑΛΛΑΓΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Τεύχη ἀποσταλέντα στοὺς κατωτέρω συνδρομητάς μας, ἐπεστράφησαν ἀπὸ τὸ Ταχυδρομεῖον μὲ τὴν σημείωσιν: «μετώκησε» ἢ «ἄγνωστος». Παρακαλοῦνται ὅσοι τοὺς γνωρίζουν νὰ τοὺς εἰδοποιήσουν ἢ νὰ μᾶς δώσουν τὰς διευθύνσεις των.

ΑΘΗΝΩΝ:

Φωτεινὴ Βαμβακάρη, Μενάνδρου 1, Κηφισιά. Ἀθαν. Βῆλος, Δασκαλάκη 36. Ἰω. Ζοῦγκος, Σπ. Ιρικούπη 19. Μαίρη Καταρτζῆ, Ἀγγελετοπούλου 33. Χρῖστος Κεχαγιόγλου, Χρυσολωρᾶ 10 - 12. Νικ. Κωνσταντόπουλος, Ἰλισοῦ 86. Εὐ. Λαγούδης, Χαλκοκονδύλη 52. Γεώργιος Λίζος, Ἐλευθ. Βενιζέλου 91, Καλλιθέα. Γ. Μαμαλάκης, Ἀλφειοῦ 9. Νάγκελ Ὄσβαλντ, Βουλγαροκτόνου 21. Πέγκυ Παναγουλοπούλου, Κανάρη 25, Μοσχάτον. Σταῦρος Παπαδημητρόπουλος, Βασ. Γεωργίου 43. Ἰορδ. Παπαδόπουλος, Ἰωαννίνων 119. Χαράλ. Παπαδόπουλος, Ὁμήρου 48, Ν. Σμύρνη. Ἀργ. Παπαμικίδης, Ἀμερικῆς 12. Κ. Παπαχρόνης, Ἀρισταμένους 98.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ:

Κωνστ. Βουλγαρίδης, Ἀγγελάκη 21, Θεσσαλονίκη. Γ. Γιουματζίδης, Πελοποννήσου 11, Ἔδεσσα. Νικόλ. Δουμένης, Τροίας 2, Δράμα. Τασούλα Ζαφειροπούλου, Γαμβέττα — Δημητριάδος, Βόλος. Σοφοκλῆς Καρανικόλας, Μητροπόλεως 129, Θεσσαλονίκη. Γ. Καρυδάκης, Μελενίκου 1, Δράμα. Γεώργ. Μοδιώτης, Λασκαράτου 25, Θεσσαλονίκη. Ν. Μολοχίδης, Π. Πατρῶν Γερμανοῦ 140, Θεσσαλονίκη. Στυλ. Στεργίδης, Βασ. Ὄλγας 184, Θεσσαλονίκη. Κ. Τσαγκαρνῆς, ΟΤΕ, Ρόδος. Στ. Χονδρογιάννης, Ἀποστ. Παύλου 46, Θεσσαλονίκη. Γ. Φλισκανόπουλος, Στρ. Φράγκου 30, Λάρισα.

ΚΥΠΡΟΣ

Τεύχη «Ἰλισοῦ», τόμοι καὶ βιβλία, στὸ Βιβλιοπωλεῖον Ἀντωνίου Στυλιανοῦ, Λεμεσός.

ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΑΝ ΤΟΝ ΓΗΙΝΟΝ ΒΙΟΝ

Νικ. Λάζος, Γλυφάδα.
Παν. Μπαλῆς, Ἀθῆναι.
Δημ. Ντουφεξῆς, Ἀθῆναι.
Δημ. Τοπάλης, Θεσσαλονίκη.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΕΛΑΒΕ Ο «ΙΛΙΣΟΣ»

Φίλιππος Φάλμπος: Ὁ Φραγκομαχαλᾶς. Ἀθῆναι 1970.

Σόνια Ὁλλανδέζου: Κοινωνικὰ Θέματα. Ἀθήνα 1968.

Τάκης Μ. Τσιάκος: Περίπατοι κι' ἐπιστροφὲς (Ποιήματα). 'Αθῆναι 1970.

Λέανδρος Ν. Μίχας: Τὰ Τάταυλα, ὁ ἱστορικὸς λόφος τῆς Πόλης. 'Αθῆναι 1970.

Πέτρος Ν. Γουναράκης: Καὶ οἱ κριταὶ κρίνονται. 'Αθῆναι 1970.

Εὐάγγελος Σ. Σταμάτης: Φιλόγελως, 'Ανάτυπον, 'Αθῆναι 1970.

Μαρία Μιχαὴλ — Δέδε: 'Η ποίηση τῶν 'Ερυθροδέρμων. 'Ιωλκὸς 1970.

Θανάσης Τσακιρίδης: 'Ανησυχιες (Ποιήματα). 'Ηράκλειο 1969.

Γιάννης Μπαρμπαγιάννης: Μᾶς χωρίζουν τὰ σύννεφα. Πειραιεὺς 1970

Χρῆστος Βουνᾶς: Τὰ τιμημένα Κεφαλονίτικα ράσα. Πάτρα 1970.

Γεώργιος Κ. Κωνσταντινίδης: Λαογραφικὰ 'Αδριανουπόλεως καὶ περιχώρων. 'Ανάτυπον 'Αρχείου Θράκης. 'Αθῆναι 1970.

Γιάννης Γαλανοματίδης: Ποντιακὴ Μοῦσα. 'Αθήνα 1970.

Μαριέττα Λομπιάνκο: Ἄλικα Γράμματα (Ποιήματα) 1967. Ρυθμικοὶ Στοχασμοὶ (Ποιήματα), 1970.

Μαίρη Μπουσμπουρέλη: Δελφικοὶ 'Αντίλαλοι (Ποιήματα). 'Αθήνα 1970.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Σμύρνα (Σεπτ. 70).

Σάλπισμα ('Οκτ - Νοεμ. 70).

Κρίκος (Λονδίνου) (Σεπτ. 70, 'Οκτ. 70).

Δασικὰ Χρονικὰ (Σεπτ. 70, 'Οκτ. 70)

Περιοδικὸ 'Ελληνίδων Βορ. 'Ελλάδος (Αὔγ. - 'Οκτ. 70).

'Ο Κόσμος τῆς Ψυχῆς ('Οκτ. 70, Νοέμ. 70).

'Η χαραυγὴ τῆς 'Αληθείας ('Οκτ. 70).

Προβλήματα (ἐκκλησιαστικὰ - κοινωνικὰ) ('Οκτ. 70).

Δελτίον «Πρακτορείου Πνευματικῆς Συνεργασίας» ('Ιούλ. - Αὔγ. 70, Σεπτ. - 'Οκτ. 70).

Ἐκδότης-Διευθυντὴς
Κ Ν. ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
Ἐθνικῆς Τραπέζης 3 - Φιλοθέη
Προϊστάμενος Τυπογραφείου
ΙΟΡΔΑΝΗΣ Λ ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ
Ποσειδῶνος 51 - Π Φάληρον

'Ορίζοντες ('Οκτ. - Δεκ. 70).

Πρωτότυπη Φιλολογικὴ 'Επιθεώρησις (Σεπτ. - 'Οκτ. 70).

Διεθνὴς Συνεργασία ('Οκτ. 70).

Νέα Σύνορα ('Οκτ. - Δεκ. 70).

Πνευματικὴ Κύπρος ('Οκτ. 70).

'Ηπειρωτικὴ 'Εστία ('Ιούλ.-Αὔγ. 70).

'Ο Φυσιολάτρης (Δεκ. 70).

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ «ΙΛΙΣΟΥ»

'Αλεξανδρούπολις: Σ. Πεσσὰχ
'Αμμόχωστος: 'Ανδ. Τσόκκος.
Βόλος: Γ. Κουκουβῖνος.
Δράμα: Φιλ. Τζάλλας.
Ζάκυνθος: Ν. Ταμπαλῆς.
'Ηράκλειον: Λ. Κουντῆς.
Θεσσαλονίκη: Γ. Βαρᾶνος.
Καλαμάτα: 'Α. Οἰκονομόπουλος
Κάλυμνος: Δρ. Κωλέττης.
Κοζάνη: Στέλλα Τσιομπάνου.
Λαμία: Εὐ. Παπαντωνίου.
Λάρισα: Π. 'Αργυρόπουλος.
Λεμεσός: 'Αντ. Στυλιανοῦ.
Λευκωσία: 'Αχ. Ζαβαλλῆς.
Μυτιλήνη: Γ. Κακαδέλλης.
Ξάνθη: Εὔελπις Ράνος.
Πάτραι: 'Αθ Κοντοσάκις.
Πάφος: Κ. Καθηζιώτης.
Ρόδος: Μ. Φωστιέρης.
Σῦρος: Π. Ζαραφωνίτης.
Χαλκίς: 'Ιω. Χριστοβασίλης.
'Ισταμπούλ: Γ. Βακαλόπουλος.

Ἕνας ἀναγνώστης μᾶς γράφει...

Ἀξιότιμε κύριε Διευθυντά,

Σὲ μιὰ ἐποχή, ὅπως ἡ σημερινή, ὅπου —ὡς μᾶς βεβαιώνει ὁ Συρὲ— «ἡ συστηματικὴ ἄρνησις τῆς ψυχῆς, τῆς διανοίας καὶ τοῦ Θεοῦ στολίζονται μὲ ἐκφράσεις ὅπως ὑλισμός, θετικισμός, νιχιλισμός», ἀλλὰ καὶ ὅπου ὁ Δογματισμὸς καὶ ἡ πνευματικὴ κοντοθωριὰ τυφλώνουν τοὺς ἀνθρώπους· σ' αὐτὸν τὸν κόσμον «τοῦ ψεύδους, τοῦ πεσσιμισμοῦ καὶ τοῦ ἐγωισμοῦ», ὅπως τὸν χαρακτηρίζει ὁ Μὰξ Νορδάου· σὲ μιὰ ἐποχή, ποὺ ἡ γνησία πνευματικὴ τροφὴ τόσο σπανίζει καθόσον στὸν Τύπο καὶ στὶς Ἐκδόσεις κυριαρχοῦν τὰ θέματα ἐκεῖνα ποὺ κολακεύουν τὰ κατώτερα ἔνστικτα αὐτοῦ τοῦ ἐξελισσομένου ὄντος τοῦ ζωικοῦ βασιλείου, ἐκεῖνα ποὺ ἀποσκοποῦν νὰ διεγείρουν ὅ,τι ὁ πολιτισμὸς καὶ ἡ θρησκεία προσεπάθησαν ἐπὶ αἰῶνες νὰ χαλιναγωγήσουν· σὲ αὐτὴ τὴν ἐποχή, ἡ πραγματικὰ τεραστία πνευματική σας προσφορὰ (ἡ δική σας καὶ τῶν συνεργατῶν σας) στὸ εὐρὺ ἀναγνωστικὸ κοινὸ ἀποτελεῖ μία παρηγοριὰ καὶ ἕνα παράδειγμα πρὸς μίμησι· τὸ δὲ περιοδικό σας μία ὄασι, ποὺ ἔχει αὐτὴ τὴν μοναδικότητα: νὰ δίνη ἄφθονο τὸν γλυκὸ χυμὸ καὶ τὸ θεικὸ νέκταρ σ' ἐκεῖνον ποὺ νοιώθει ἔντονα τὴν ἀνάγκη νὰ ἱκανοποιήση τὴν δίψα του γιὰ μάθησι καὶ ἔρευνα ἢ θέλει νὰ παραδοθῆ στὴ μέθη τῆς ψυχικῆς ἀπολαύσεως, ποὺ φέρει πάντα ἡ μελέτη τέτοιων ἔργων.

Ἐμεῖς, οἱ ἀναγνῶσται τοῦ «Ἰλισοῦ» ἀποτελοῦμε μία τάξι ἐκλεκτῶν· ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ ἀφομοιώσουν τὶς ἀλήθειες τοῦ Ἐσωτερισμοῦ, τοῦ ἀποκρυφισμοῦ καὶ τῆς φιλοσοφίας —ποὺ κατὰ κύριον λόγον ἀποτελοῦν τὸ ὑλικὸ τοῦ περιοδικοῦ— ἀτόμων τὰ ὁποῖα μποροῦν νὰ ἀντιληφθοῦν τὰ προβλήματα τῶν θεοσόφων μυημένων τῆς Δύσεως ὅσο καὶ αὐτὰ ἐκείνων τοῦ Ἀνατολικοῦ ἐσωτερισμοῦ, ἀνθρώπων ποὺ ἔχουν τὴν ἐνορατικὴ ἱκανότητα νὰ διαισθανθοῦν τὴν ἄπειρη πολλαπλότητα τῶν ἐκφραστικῶν συστημάτων τῆς Θρησκείας, τῆς Ἠθικῆς, τῆς Φιλοσοφίας καὶ τῆς Ἐπιστήμης «σὰν διαφορετικὲς μορφὲς ἐκφράσεως τῆς ἰδέας μιᾶς παγκοσμίου ἠθικῆς τάξεως καὶ μιᾶς μεταφυσικῆς πραγματικότητος»

Δὲν δύναται ὁ καθένας νὰ νοιώση τὶς ἀλήθειες τοῦ περιοδικοῦ: θὰ τὶς διαστρεβλώση. Θὰ μιάνη καὶ θὰ κηλιδώση τὰ Μυστήρια. Θὰ βεβηλώση καὶ θὰ συλήση ὅ,τι ἡ ἀτελεύτητη σειρὰ τῶν Μυστῶν ὅλων τῶν αἰώνων προσεπάθησε νὰ κρύψη εὐλαβῶς κάτω ἀπὸ τὰ Σύμβολα.

Καὶ ὅμως «μέσα στῶν θνητῶν αὐτῶν τὸ ταπεινὸ τὸ πλῆθος» (ὅπως λέγει ὁ Μπωντελαὶρ) ποὺ κινεῖται μέσα στὸ σκότος, ὑπάρχει ἕνα ἄλλο πλῆθος, ποὺ κατορθώνει νὰ προσανατολίζεται πρὸς τὴν Ἀνατολή, ποὺ μόλις διαφαίνεται μέσα στὴ νύκτα ζητῶντας Φῶς — σημειώνει ὁ Πὼλ Σ. Ζαγκότ, ὁ Διδάσκαλός μας. Ὑπάρχουν πολλοὶ μυημένοι ποὺ ἀγνοοῦν τὸ περιοδικὸ «Ἰλισός», ὅπως ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι ποὺ ἡ φιλοσοφική τους ὡριμότητα καὶ ἡ πνευματική τους εὐρύτητα μπορεῖ νὰ ἀγκαλιάση τέτοιες ἀλήθειες.

Σ' αὐτούς, λοιπόν, ποὺ ὑποσυνειδήτως ζητοῦν τὸ Φῶς, σ' ἐκείνους ποὺ ἀναζητοῦν τὴν Ἀλήθεια πίσω ἀπὸ τὴν φαντασία καὶ τὴν πραγματικότητα διὰ μέσου τῆς ἐπιφανείας, σὲ ὅλους αὐτοὺς ἐπιβάλλεται νὰ καταστήσωμε γνωστὴ τὴν ὕπαρξι τοῦ «Ἰλισοῦ».

Πόσο ἐπιθυμητή, ἐξ ἄλλου, δὲν εἶναι μία γνωριμία καὶ ἐπικοινωνία μεταξύ μας (μέσῳ τοῦ περιοδικοῦ «Ἰλισός»), μιὰ ἀνταλλαγὴ γνωμῶν, μιὰ πνευματικὴ φιλία καὶ μία ψυχικὴ ἐπαφὴ διὰ μέσου τοῦ Λόγου καὶ τῆς ἀλληλογραφίας; Πόσο χρήσιμο (γιὰ μᾶς τοὺς νέους ἰδίως) δὲν θὰ εἶναι νὰ γνωρισθοῦμε μὲ συνομηλίκους μας καὶ πρεσβυτέρους ποὺ ἔχουν τὶς ἴδιες ἀντιλήψεις, τὰ αὐτὰ διαφέροντα, τὴν ἴδια βιοθεωρία καὶ κοσμοθεωρία;

Τὸ πρόβλημα αὐτὸ —πρόβλημα πολλῶν, νομίζω, ἀναγνωστῶν— μπορεῖ νὰ λυθῆ ἂν ἡ διεύθυνσις τοῦ «Ἰλισοῦ» θελήση νὰ κάμη αὐτὴ τὴν καινοτομία: ὡρισμένες στῆλες τοῦ περιοδικοῦ νὰ ἀφιερώνονται γι' αὐτὸν τὸν σκοπὸ τῆς συνεργασίας, τῆς ἐπικοινωνίας καὶ γνωριμίας τῶν ἀναγνωστῶν. Ποιός ἀπὸ μᾶς δὲν ἔχει ἀπορίες γιὰ τὴν μεταφυσική; Καὶ ποιόν δὲν ἀπασχολοῦν διάφορα φιλοσοφικὰ προβλήματα; Ἂν διατυπώσωμε αὐτὲς τὶς ἀπορίες, αὐτὰ τὰ προβλήματα στὸ ἀγαπητό μας περιοδικὸ (ὑπὸ μορφὴ ἐρωτήσεων) θὰ εὑρεθοῦν —εἶμαι βέβαιος— ἀναγνῶσται, ποὺ θὰ δημοσιεύσουν τὴν γνώμη τους: εἶναι μία ἐνθάρρυνσις τῆς ἀτομικῆς πρωτοβουλίας. Ἐπιβάλλεται, λοιπόν, μία ἀνταλλαγὴ διευθύνσεων, ὀνομάτων καὶ ἀπόψεων μεταξὺ τῶν ἀγνώστων φίλων μας.

Ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενο τοῦ περιοδικοῦ, αὐτὸ ἀνταποκρίνεται πλήρως στὰ διαφέροντα ἑνὸς μυημένου στὶς ἀπόκρυφες ἐπιστῆμες καὶ ἑνὸς γνώστου τῆς φιλοσοφίας. Τὸ περιεχόμενό του εἶναι καθαρῶς θεοσοφικό, μυστικιστικό, πνευματικό: καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ πιὸ σημαντικό του προτέρημα. Κανεὶς δὲν θὰ ἐπιθυμοῦσε νὰ βγῆ ὁ «Ἰλισὸς» ἔξω ἀπὸ αὐτὰ τὰ πλαίσια.

Λόγῳ ὅμως τῆς ἀπεραντοσύνης τῶν προβλημάτων ποὺ ἀντιμετωπίζει ὁ Ἐσωτερισμός, ἀρκετὰ διαφέροντα καὶ ζωτικὰ θέματα —σάν αὐτὰ ποὺ θὰ ἀναφέρω πιὸ κάτω— δὲν ἀνεπτύχθησαν στὸ περιοδικὸ (ἐξετάσθησαν σὲ παλαιότερα τεύχη;). Ἀλλὰ θέματα, ὅπως αὐτὰ τῆς ψυχικῆς ἀγωγῆς (π. χ. ἡ ἀνάπτυξις τῆς αὐτοκυριαρχίας, τῆς αὐτεμπιστοσύνης, τῆς θελήσεως, τῆς μνήμης κ.λ.π.) ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ καὶ προβλήματα τῆς φυσικῆς ἀγωγῆς (γυμναστική, διατροφή, ὕπνος, ὑδροθεραπεία κ.ἀ.) ἀπὸ τὴν ἄλλη παρουσιάζουν τεράστιο ἐνδιαφέρον ἐξ αἰτίας τῆς πρακτικῆς τους σημασίας. Προσέτι τὰ θέματα τῆς ψυχολογίας (ὑπνωτισμός, ὑποβολή, θεωρίες τοῦ Φρόυντ, τοῦ Ἄντλερ, τοῦ Γιούγκ κ.λ.π.) δὲν εἶναι ξένα πρὸς τὸ περιεχόμενο καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ «Ἰλισοῦ», καθόσον μάλιστα, «πολλὲς ἀλήθειες τοῦ ἀποκρυφισμοῦ ἔχουν ἐπαληθευθῆ μὲ τὸν ἐμπειρικὸ ψυχισμό». Ἀλλὰ καὶ προβλήματα τοῦ Ἑρμητισμοῦ καὶ τῆς Μαγείας —πρόκειται πάντα γιὰ τὴν Λευκὴ Μαγεία— ὅπως περὶ τηλεπαθείας, ζωϊκοῦ μαγνητισμοῦ, ἀστρικοῦ ἐπιπέδου καὶ ἀστρικοῦ σώματος, πλανητικῆς ἐπιδράσεως καὶ περὶ μαντικῶν συστημάτων δύνανται νὰ καταχωρισθοῦν στὶς σελίδες τοῦ «Ἰλισοῦ».

Θὰ ἱκανοποιούσαμε πολλοὺς ἀναγνώστας, ἂν ἐπιχειρούσαμε μία βαθμιαία μύησι πάνω στὰ θέματα αὐτά. Τόσο περισσότερο μάλιστα ὅσο καλύτερα θὰ μπορούσαμε νὰ δώσουμε σὲ αὐτὰ τὰ ἄρθρα ἕνα χαρακτῆρα πρακτικὸ καὶ μιὰ γλῶσσα καὶ ὁρολογία κατανοητὴ στὸν ἀρχάριο, χωρὶς νὰ κουράζη τὸν προχωρημένο.

Θὰ εἶναι μεγάλη ἡ ἱκανοποίησίς μου νὰ δίνω —σὲ περίπτωσι ποὺ θὰ συμφωνήση καὶ ἡ διεύθυνσις— τὴν συνεργασία μου τακτικὰ στὸ περιοδικὸ ἀναπτύσσοντας θέματα σάν αὐτὰ ποὺ ἀνέφερα (π.χ. ὁ Μέσμερ καὶ ὁ ζωικὸς μαγνητισμός, ὁ Φρουδισμός, ἡ Μαγεία κ.λ.π.) μὲ μοναδική μου πρόθεσι νὰ ἀκτινοβολήσω τὴν Ἀλήθεια. Καὶ ἀκομη νὰ συζητήσω ἢ νὰ ἀπαντήσω στοὺς προχωρημένους, καθόσον εἶχα τὴν τύχη νὰ μυηθῶ ἀπὸ νωρὶς στὸν Ἀπροκρυφισμὸ καὶ στὰ προβλήματα τῆς ψυχολογίας καὶ τῆς φιλοσοφίας.

Θὰ παρακαλοῦσα τὴν διεύθυνσι τοῦ «Ἰλισοῦ» νὰ δημοσιεύση ὁλόκληρο τὸ γράμμα του —ἂν καὶ μεγάλο, πρέπει, ὅμως, νὰ διαβασθῆ— καθὼς καὶ τὴν διεύθυνσί μου, γιατὶ διατυπώνοντας τὶς σκέψεις μου σ' αὐτὸ τὸ γράμμα, γνωρίζω ὅτι ἀντιπροσωπεύω πολλοὺς ἀναγνώστας, ποὺ δὲν ἔχουν τὰ μέσα ἢ τὸν χρόνο νὰ ἐκφραστοῦν. Καὶ ὅπως βεβαιώνει ὁ Ρομαὶν Ρολλάν, «κάθε φορὰ που μιλᾶ ἕνας ἀπὸ μᾶς, ἀπὸ τὰ βαθη τῆς καρδιᾶς, γιὰ νὰ ἐλευθερωθῆ, ἡ φωνή του τὴν ἴδια στιγμὴ ἐλευθερώνει χιλιάδες ἀνθρώπους ποὺ σιωποῦν. Ἀκοῦστε, λοιπόν, ὄχι τὴ φωνή μου, ἀλλὰ τὸν ἀντίλαλο».

Θὰ σᾶς ἤμουν εὐγνώμων, κύριε Διευθυντά, ἂν θελήσετε νὰ μοῦ ἀπαντήσετε ἀπὸ τὶς στῆλες τοῦ «Ἰλισοῦ»

ποὺ θὰ εἶναι ἀφιερωμένος σὲ αὐτὴν τὴν «συνεργασία καὶ γνωριμία τῶν ἀναγνωστῶν», ὥστε ἐμεῖς πρῶτοι νὰ τὴν ἀρχίσωμε.

Πιστεύσατε εἰς τὰ εἰλικρινέστερα αἰσθήματά μου, ὡς καὶ εἰς τὰς ἀγαθὰς προθέσεις μου περὶ βελτιώσεως καὶ διαδόσεως τοῦ ἐξαιρέτου καὶ μοναδικοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα —ὡς πρὸς τὸ καθαρῶς Ἐσωτερικὸ περιεχόμενο του— περιοδικοῦ σας.

Θεσσαλονίκη, 14.10.70

Μετ' ἐκτιμήσεως
ΚΩΝΣΤ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ
Βασιλ. Ὄλγας 85, Θεσσαλονίκη

Καὶ ὁ «ΙΛΙΣΟΣ» ἀπαντᾶ

1) Εὐχαριστοῦμε τὸν ἀγαπητὸ συνδρομητή, γιὰ τὰ κολακευτικὰ λόγια του. Ἡ εὐμενὴς κρίσις τῶν συνδρομητῶν καὶ ἀναγνωστῶν ἐν γένει μᾶς ἐνθαρρύνει στὸ ἔργο μας, ποὺ συνεπάγεται καὶ μόχθο καὶ δυσκολίες. Δὲν κρίνομε ἄσκοπο νὰ ἐπαναλάβωμε ὅτι ὁ «ΙΛΙΣΟΣ» δὲν ἀποτελεῖ ἐπιχείρησι καὶ ὅτι κανεὶς ἀπὸ τοὺς συνεργαζομένους στὴν ἔκδοσί του δὲν λαμβάνει καμμία ἀπολύτως ὑλικὴ ἀμοιβὴ ἢ ἀποζημίωσι, ὑπὸ οἱανδήποτε μορφή. Εἶναι μία ὑπηρεσία σ' ἕνα ἰδανικό: τὴν διάδοσι τῆς ἐλευθερίας τῆς σκέψεως καὶ τῆς ἀνθρώπινης ἀδελφότητος.

2) Πράγματι, εἶναι χρήσιμο νὰ διαδοθῇ πλατύτερα ὁ «ΙΛΙΣΟΣ». Καὶ εἶναι, νομίζομε, δυνατό. Ἐπαφιέμεθα καὶ πάλι στοὺς φίλους μας, ἐν ὄψει τοῦ νέου ἔτους, ποὺ θὰ εἶναι τὸ 16ον τοῦ περιοδικοῦ.

3) Ἡ γνωριμία μεταξὺ τῶν συνδρομητῶν τοῦ περιοδικοῦ εἶναι μία θαυμασία ἰδέα. Ὁ συνδρομητής, ποὺ θὰ ἤθελε ἐπαφὴ μὲ ἀγνώστους ὁμοϊδεάτας-ἐρευνητάς, δὲν ἔχει παρὰ νὰ μᾶς γράψη νὰ δημοσιεύσωμε σχετικὴ ἀγγελία, ὁπότε οἱ ἐκ τῶν συνδρομητῶν τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ» θὰ ἔλθουν σὲ ἐπαφὴ μαζί του. Περιμένομε, μάλιστα, μ' ἐνδιαφέρον τ' ἀποτελέσματα τῆς ἀγγελίας τοῦ κ. Στεφάνου.

4) Ἡ δημοσίευσις ἐπιστολῶν τῶν συνδρομητῶν μὲ ἀπορίες κλπ. ἦταν στὸ πρόγραμμά μας εὐθὺς ἀπὸ τὸ πρῶτο τεῦχος (ἄνοιξις τοῦ 1956), ἀλλὰ ἐλάχιστοι ἀνταπεκρίθησαν. Τὸ ἐπαναλαμβάνομε: Δεχόμεθα εὐχαρίστως ἐπιστολὰς τῶν συνδρομητῶν καὶ θὰ προσπαθήσωμε νὰ ἀπαντήσωμε σὲ κάθε ἀπορία των. Φυσικά, παρακαλοῦμε νὰ μᾶς γράψουν τὶς ἐντυπώσεις των ἀπὸ τὸ περιοδικό, περιλαμβανομένων καὶ τῶν τυχὸν μὴ εὐμενῶν, πάνω σ' ἕνα συγκεκριμένο θέμα.

5) Τὰ θέματα ποὺ ἐνδιαφέρουν ἰδιαίτερα τὸν κ. Στεφάνου ἔχουν ἀπασχολήσει τὶς σελίδες τοῦ περιοδικοῦ, κάποτε καὶ κατὰ κάποιον τρόπο. Τὸ 1956 ἐδημοσιεύθησαν ἄρθρα γιὰ τὸν Φροϋδισμὸ καὶ τὴν σχέσι του (πιθανὴ) μὲ τὴν Θεοσοφία, γιὰ τὴν σωματικὴ καὶ ψυχικὴ ὑγιεινὴ (τοῦ Ν. Σρὶ Ράμ). Τὸ 1957 ἐδημοσιεύθη ἄρθρο γιὰ τὴν ἀστρονομία καὶ τὴν ἐσωτερικὴ φιλοσοφία. Τὸ

1960, ἄρθρο γιὰ τὶς ἐπικοινωνίες μὲ τὸ «ὑπερπέραν» (τοῦ Δημ. Ἰωαννίδη). Τὸ 1960 ἄρθρο γιὰ τὸν ἀποκρυφισμὸ ἐν σχέσει μὲ τὶς διαστημικὲς ἔρευνες. Τὸ 1963 ἄρθρο περὶ ἀποκρυφισμοῦ καὶ τῶν δυνατοτήτων ποὺ ἔχει. Τὸ 1964 ἐκτενὲς ἄρθρο γιὰ τὴν Γιόγκα καὶ ἄλλα πολλά.

Τὰ ἐνδιαφέροντα τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων, ὅπως εἶναι οἱ συνδρομηταὶ τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ», εἶναι πολλὰ καὶ ποικίλα. Προσπαθοῦμε νὰ τὰ καλύπτωμε, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, σὲ κάθε τομέα πνευματικῶν ἐνδιαφερόντων. Σχετικὲς συνεργασίες τῶν συνδρομητῶν, δὲν τὶς ἀποκρούομε, φθάνει νὰ εἶναι ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς γνωστῆς φιλελευθέρας τοποθετήσεως τοῦ περιοδικοῦ, δηλ. νὰ μὴν ἀποτελοῦν δογματικὲς ἀπόψεις, καὶ νὰ εἶναι τεκμηριωμένες ἐπιστημονικῶς.

Ο «ΙΛΙΣΟΣ»

Εὔχεται πρὸς ὅλους τούς φίλους του

ΚΑΛΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ

Ὑγείαν — Γαλήνην — Πρόοδον

διὰ τὸ Νέον Ἔτος 1971

★

«ΙΛΙΣΟΣ»	ἔτους	1966	σελίδες	342
»	»	1967	»	390
»	»	1968	»	448
»	»	1969	»	424
»	»	1970	»	480

Ο «ΙΛΙΣΟΣ» ἀνταποδίδει

τὴν ὑποστήριξι τῶν φίλων του

★

ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ Ο «ΙΛΙΣΟΣ» προσδοκᾶ

1. Ἔγκαιρον ἀνανέωσιν τῆς συνδρομῆς τῶν φίλων του.

2. Προσπάθειαν διευρύνσεως τοῦ κύκλου τῶν συνδρομητῶν.

3. Παραγγελίας Ἐπιλογῶν Τριετιῶν 1956-58 καὶ 1959-61

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΤΟΥΣ 1970

ΔΙΑΦΟΡΑ:

ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΑ:

ΟΥΔΕΜΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΥΠΕΡΤΕΡΑ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

Τύποις : ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Ε.Π.Ε. ☎ 631.675—926.963